

Du [illegible] disen [illegible]

[illegible] tenu au [illegible]

et a dit [illegible]

et [illegible] de drap [illegible]

[illegible] estable [illegible]

[illegible] bois qui [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] effectu [illegible] estoir

[illegible] pieces de drap [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] qui tenoir [illegible]

[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

[illegible] avoir [illegible] faisoien [illegible]

[illegible] choses [illegible]

[illegible] la dite estable [illegible] jusques a [illegible]

[illegible] pedatrague et [illegible] il furent [illegible] dit [illegible] a [illegible]

[illegible] dudit [illegible] comme [illegible]

[illegible] ensemble [illegible]

[illegible] dit [illegible] chose [illegible]

dit [illegible] est [illegible] tellement troublé que [illegible]

[illegible] comme [illegible] dit [illegible]

[illegible]

[illegible] et puis frere [illegible]

[illegible] pour ce que alez [illegible]

[illegible] et puis meure [illegible] apres [illegible]

[illegible] mareschal [illegible]

[illegible]

[illegible] en sa maison [illegible]

[illegible]

[illegible] et aussi [illegible]

[illegible] la char et [illegible]

[illegible] estable [illegible]

[illegible] la chandelle [illegible] estable et [illegible]

[illegible] estable [illegible]

[illegible] et [illegible] mirouer

[illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] on ne scet [illegible]

[illegible] ... enor [illegible]

[illegible] ... lang [illegible]
[illegible]

armarium [illegible]
cccl 1 [illegible] bro
in suo [illegible]
quod om[illegible]
[illegible]
xLK

Defuncto abbate in silencio et ieiunio debent esse fratres ad sepulturam eius. Si vero ante prandium moritur ut ea die semel comedant. Si autem post prandium: a cena abstineant. Cantu si die dominico. aut in festo .xii. le. aut in feriis pasche uel pentecostes obierit: in silencio quidem permanebunt. sed non ieiunabunt. Post sepulturam eius pulsato signo a priore statim omnes in capitulum conuenire debent. ibi prior loquetur fratribus ut prouideant de eligendo pastore. Et quia res ab omnibus non facile diffiniri potest: communi consensu totius capituli eligantur. sex aut septem fratres. uel plures siue pauciores secundum considerationem fratrum consilio et religione probati. Isti ergo electi a toto conuentu in iungetur. ut seorsum inter se conferant et considerent qui secundum deum ad prelationem magis aptus

uideatur & idoneus sit aut eligendus. Postea ceteris in silencio et oratione permanentibus: ita ut nulli liceat fratri huc et illuc per priuata consilia conuenire. isti inter se seorsum conferent de eligendo abbate. Cum autem communi consensu personam aptam elegerint. Sequenti die in capitulo electionem suam fratribus nunciabunt: et ita omnium consensu electus confirmabitur. Quod si forte ipsi electores in electione concordare non poterint: aduocabunt et alios. ad se de conuentu fratres religiosiores. ut eorum auxilio et consilio res pacifice ad finem perducatur. et sicut dictum est. Sequenti die in capitulo fratribus omnibus nunciabitur. Quod si forte prior absens fuerit. Si tamen in eadem prouincia est. et tamen eius reditus usque ad quinque dies sperari possit: statim aduocari debet: et usque ad eius aduentum electio differri. Interim uero ceteri fratres sic hoc omnino sileant. nec aliquid diffinire presumant. hoc autem modo electio ista

celebrabitur. cum sepultu
ram abbatis prioris in capitu
lum conuenerint primum.
vij. psalmos de cantico gra
duum gradiuum prostrati super
sedes decantabunt. singulos
finiendo cum gloria. quibus
finitis dicent. Kyriel. xpe.
deinde. pater noster. Postea pri
or aliis adhuc iacentibus ex
gens dicet. Et ne nos. Fi
at pax. Et veniat super
nos. Ostende nobis. Domine
exaudi orationem. Dominus vobis
cum. Oratio. Deus qui
corda fidelium. per xpm. am.
Deinde omnibus considen
tibus. tunc prior fratribus pro
nunciabit sicut supradi
ximus. ut de electione ab
batis provideant. Quo pac
to ut commemoratum est
tunc prior et supprior e
lectum abbatem manu ac
cipient et deducent an
te sedem abbatis ubi fratres
solent veniam petere.
Qui cum ibidem prostra
tus fuerit tunc fratres omnes
stantes decantabunt psal
mum. Levavi oculos meos.
finientes cum gloria. deinde.
Kyrieleyson. x. Deinde
pater noster. Postea prior dicet.
Et ne nos. Dominus custodiat
introitum tuum. Domine exau
di. Dominus vobiscum. Oremus.
famulum tuum domine tua semper
per xpm. Postea eriget eum
prior et statuet eum in loco
abbatis. Tunc statim in
cepta antiphona cum cantu.
tu. Confirma hoc deus et
psalmum. Exurgat de
us. mediocri voce decantan
tes procedent ad ecclesiam. pri
ore et sub priore deducen
tibus abbatem usque ad sedem
suam. Illic abbas prostratus
sit solus aliis stantibus et
finientibus psalmum. Fi
nito psalmo cum gloria. di
cent antiphonam. et fini
etur sine iubilo. Deinde
Kyrieleyson. x. Et om
nibus simul prostratis dicetur.
Pater noster. Postea dicat
prior. Et ne nos. Salvum
fac servum. Mitte ei
domine esto ei domine.
Domine exaudi. Dominus
vobiscum. coll. Omnipotens sem
piterne deus miserere fa
mulo tuo per xpm. Postea
more solito in claustrum
exeant fratres. In eras

-timo autem veniente omnes obedientiarii in capitulo et prostrati coram abbate ponant ad pedes eius claves suas ipse vero precipiet eis ut surgant et resument eas.

Qualiter recipiatur post benedictionem.

Deinde prior et supprior assumptis secum aliquibus de senioribus fratribus ibunt ad episcopum et nunciabunt ei de electione abbatis ut statuta die veniat et accipiat benedictionem. Revertente autem ipso post acceptam benedictionem fratres omnes in choro convenientes prestolabuntur eius adventum. Quo ingresso per portam superiorem monasterii et ita procedente ac transeunte per medium chorum fratres hinc atque inde inclinabunt et ceteri quidem fratres qui cum eo venerunt statim ut ingressi fuerint chorum ad sedes suas ibunt. Solus prior et supprior deducent abbatem ab introitu chori usque ad gradus sanctuarii. atque eo ibi super tapetum prostrato: ipsi hinc inde super formas in ultima parte versus altare cum ceteris prosternent sese tempore prostrationis. Si autem tempus prostrationis non fuerit: solus abbas prosternet se ceteris stantibus. Post hec tamen prostrati vel stantes secundum quod tempus exigit decantabunt psalmos. Deus misereatur nostri. Psalmus. Beati omnes qui timent dominum. Psalmus. Ecce quam bonum. Finito psalmus: cum gloria dicetur antiphona. Iuvet oratio. Deinde brevis letania dicetur. priore inchoante. Qua finita: cum dominica oratione surget prior et afferente armario librum et coram eo stante: dicet. Et ne nos. Salvum fac servum tuum. Mitte ei domine. Esto ei domine. Domine exaudi. Dominus vobiscum. Collecta. Omnipotens sempiterne deus qui facis mirabilia magna solus. Pretende super famulum tuum. et super cunctam congregationem illi commissam per christum. alia. Omnipotens sempiterne deus miserere famulo tuo et dirige eum per christum.

Deinde prior et supprior
eleuabunt eum et ducent
ad sedem suam. Si autem
euenerit ut in ipso monas-
terio persona apta inueniri
non possit secundum con-
silium religiosorum. alibi que-
renda et eligenda. Scapu-
et si fieri potest de hiis qui de
domo nostra exierunt. uel qui
nostrum ordinem tenent. Sci-
endum quoque est quod nostra con-
suetudo abbatibus nostris ba-
culum nullo modo conce-
dit. Illud quoque sciendum
quod electioni abbatis nulla
extrinsecus persona preter
fratres ipsius monasterii
interesse debet. et ipsam ele-
ctionem capituli nullus
omnino alius. uidelicet
nec episcopus nec comes. nec quis-
quam alius impedire ha-
bet aut contradicere. Si-
cut in priuilegiis nostris fir-
matum est. nec aliqua e-
arum persona preter priorem
claustri post benedictionem
episcopi in sede sua ponere debet
maxime cum baculo ca-
reat. Unde nec ad eum per-
tinet concilia siue curias
regum uel principum fre-
quentare. **De ueneratione
abbatis**

De cetero. Dominus abbas in
omni loco ab omnibus
singulariter honorari debet.
ita ut in quocumque loco fu-
erit siue stans siue sedens
excepto dormitorio. Nul-
lus fratrum coram eo trans-
ire audeat. nisi ei inclinet.
In quocumque loco extra con-
uentum fratres aliqui se-
derint. Si dominus abbas sup-
uenerit. surgere debent. nec
sedere donec ipse sedeat. uel eos
sedere precipiat. Si autem tran-
sierit coram eis. assurgere
debent et inclinare et stan-
tes permanere quousque ipse
pertranseat. Si autem per me-
dium conuentum transie-
rit in claustro. uel in choro.
tantum de sedibus suis fratres incli-
nare debent. nisi forte ali-
quem deforis personam secum
ducat. Nam tunc etiam
assurgere debent. Sed pro-
uidere debet abbas ne hoc
sepius fiat propter molestiam
fratrum. In capitulo per
medium conuentum tran-
seunti assurgere debent.
descendentes de scabellis

finis et inclinare et stare donec
sedeat. Quicumque sedenti librum uel aliquid tale
optulerit: inclinare debet.
Similiter qui sedenti et
aliis pre circumsedentibus
aliquid secretum intimare uoluerint. uel ab eo audi
erint: genu flexo id facere
debet. Obseruare etiam
debent omnes. ut maxime coram eo omnium habitu suo disciplinate se habeant.
et numquam illa contra
modestiam aut disciplinam
coram eo proferre presumant.
Quod si forte in loquendo aliquem
modum excesserint: cum
ipse tacere preceperit. nullo modo
amplius loqui presumant.
Soli ipsi sibi repositum est
ut cum quelibet grauiora
puniendo fuerint: eius
iudicio reseruentur. Si
de qua consuetudine dubitatur. quicquid inde
ipse diffinierit ratum habeatur: quicquid inde ipse
diffinierit ratum habeatur. Iussio eius tante auctoritatis omnibus esse debet.
ut quicquid ille preceperit.
nullus negligere uel differre presumat. Quando abbas quoniam uiuus est debet
uel suppriori de maioribus
negociis. et que ad eum solummodo potestatem spectare
uidentur. Si necessitas incurrerit et sine graui dispendio aduentus abbatis expectari non possit: uices suas
agendas relinquere. Ubi
gratia. ut in nouiciis suscipiendis. quorum susceptio
dilatata multum obesse uideatur. et ceteris huiusmodi.

De conuersatione abbatis.

Prouidendum est abbati
ut bona conuersatione
sua omnibus exemplum discipline fiat: nec accepta abutatur potestate. Sed
tanto magis se ipsum in omni
disciplina cohibeat: quanto
alium supra se nullum habet.
a quo cohiberi possit. Non enim
ideo prelatus est ut disciplinae claustrali subiectus non
sit: sed sic se aliorum magistrum esse cognoscat: ut
regulam ipsam debeat habere magistram. Igitur in
subueniendo patrem. in
erudiendo doctorem. ita
se pro ceteris constitutum

intelligat: ut tam in fa-
ciendo aliis uel ceteris se soci-
um studeat exhibere. horas
canonicas sine certa et ra-
tionabili causa: numquam ne-
gligat. Precipue capitu-
lo et collationi numquam
de esse debet. Similiter ho-
ras silencii quantum possi-
bile est custodire debet:
quia non debet nec decet u-
tum aliis inquiete et silen-
tio se cohibentibus uacare
superstitiosis confabulati-
onibus. aut inquietudini
operam dare. Semper cum ce-
teris in refectorio comedat.
in dormitorio dormiet. So-
nitum ipse faciat. quo fra-
tres diluculo ad surgendum
excitantur. Vestimenta
eius et calciamenta et
lectualia. nec colore nec
precio. nec forma ab habitu
ceterorum differre debent.
Sed sicut ceteri induuntur
ita ipse induatur. Ad mis-
sam si uoluerit suam
specialiter habere potest u-
num simplex uestimen-
tum. i. camisiam et pal-
lio et omnibus sericis. Ca-
sulam de pallio non habeat.

Calicem argenteum et
deauratum habere poterit u-
num. De cetero aurum uel
argentum. nec in cande-
labris nec in urceis. nec in
thuribulis nec in baculis.
nec in aliqua materia ali-
a ad usum suum specialiter
habere permittitur. Quan-
do quoque proficiscitur. non
amplius quam unum fra-
trem et duos famulos ad su-
um comitatum assumat.
Sericia et mantilia deco-
ra non ferat. Vestimen-
ta ad missam suam si uolu-
erit secum ferre poterit. Equi-
taturam autem propriam
nec ipse. nec aliquis specialiter
ad usum suum habeat: sed
quam quisque nominare
presumat. Sed de hiis equis
qui in domo habentur. cum
opus fuerit. prout sibi pla-
cuerit. et congruum esse per-
specerit utatur. Quoci-
ens autem proficisci eum
quocumque necessitas postu-
lauerit. si fieri potest ante
discessionem. uel per se uel
per alium. uel si ante non
potest. post reuersionem
saltem cum ceteris fra-

in capitulo fratribus indicare.

Quomodo recipiatur quando diu foris moratus fuerit.

Quod si aliquando monachus cum per duos menses aut amplius moram fecerit, reversus hoc modo suscipi debet. Prius fratribus adventum suum nunciare debet. Tunc omnes pariter in ecclesia convenire debent, et ibi sedentes prestolabuntur eum. Ipse autem per portam superiorem ecclesiam ingressus, cum autem introitum chori pervenerit, ibi omnibus assurgentibus prior aquam benedictam et aspersorium ei offerat. Deinde transeuntem per medium chori hinc et inde inclinabunt. Procedens autem ad gradus prosternet se vel inclinabit et dicetur psalmus Ecce quam bonum. Quo finito et Gloria et kyrieleyson dicetur. Pater noster. Deinde dicet prior. Et ne nos. Convertere domine. Ecce quam bonum. Beati qui habitant. Domine exaudi. Dominus vobiscum. Oratio. Quesumus omnipotens deus, ut huic famulo tuo. Per Christum. Post hec abbas ascendet ad sedem suam. Deinde fratres ibunt in capitulum et ibi dicto Benedicite osculabuntur fratres per ordinem. Primum prior veniet ad eum et inclinans osculabitur eum. Deinde iterum inclinans revertetur in locum suum. Postea supprior et post eum omnes de dextro choro per ordinem. Deinde omnes de sinistro choro a maiori usque ad minorem. Postea residens iudicabit fratribus de itinere suo que dicenda fuerint. Possessiones ecclesie seu alia quelibet vendere vel mutare vel abalienare sine assensu et consilio capituli ei non licebit. Ad usum suum nichil proprium retinere debet. Sed si qua forte eum expendere vel dare specialiter oportuerit, de communi accipiat et camerarius de expensa eius sicut de aliis expensis rationem reddet.

Si abbas in aliquo excessu fuerit vel notatus fuerit quod tolerari ac dissimulari non possit, primum per religiosiores fratres secre

to et humiliter de correp
tione sua admonendus est.
Quod si admonitus negle
xerit corrigi: iterum at-
que iterum secreto autem
moveatur. quod si eius culpa
non facile manifestari ne
que usque ad ultimam despe
rationem ad commune capi
tuli audientiam proferri de
bet. et tamen gravius culpa
fiat non facile de eo credi
debet. nec in eo temere ar
gui. sic cum manifestata
et certa fuerit: nullo mo
do debet tolerari. De priore ma
iore.

Quando eligendus est
prior. primo dominus
abbas conferet inde cum
senioribus fratribus et cum eorum
consilio quem ad hoc offici
um eligere debeant diffi
niet. Postea refert sen
tentiam ad capitulum quam
omnes assensu suo compro
bare debent. Postea nomi
natus frater cum humilitatis re
verentia surgat. et veniens co
ram domino abbate ibi se
prosternet. Deinde iuben
te abbate surgens et indig
num minusque idoneum
huic honeri contestans
ne possibilitatem super viri
um suarum gravetur: simpli
citer exoret. Quod si dominus
abbas in sententia sua per
stiterit: non debet obedien
tiam pertinaciter refutare.
Tandem igitur assensum
prebente eo: obedientiam
iniungetur hoc modo. proster
net se iterum ante pedes
domini abbatis et abbas dicet: Do
minus custodiat introitum
tuum. et ceteris fratribus respon
dentibus: et exitum tuum
ex hoc nunc et usque in se
culum. Tunc surget et
domino abbate iubente i
bit sedere ad sinistram eius
ac deinceps in choro sum
mo supremus erit. In qui
bus prior abbati presenti ob
servire debet.

Sciendum autem est
quod quedam sunt in
quibus prior domino abba
ti presenti sub servire de
bet. Quedam vero in quibus
eo absente debet vices eius
agere. Ad eius officium per
tinet tam presente quam ab
sente abbate cymbalum
pulsare et tabulam ad
laborem et mortuum in dor

mitorio. et corrigere menda
legentium in ecclesia et capi
tulo. et in refectorio. et si quid
in conuentu in aliquo fra
trum usu uel gestu uel ha
bitu contra disciplinam per
peram. uel in alia qualibet
re. Quod corrigendum
uideatur sono uel nutu con
primere. et emendandum
significare. Et quando abbas
nonam lectionem legit
benedictionem debet dicere
stans. Abbate absente: ui
ce eius fungitur. Primum
in choro signum faciet ad
horas canonicas incho an
das. et ad tertiam orationem.
Orationem in dormitorio
ad collocandum et signum
diluculo ad surgendum.
Similiter omnes fratres licen
tiam cuiusque operis ab eo requi
runt. et consilia totius domus
ad eum referuntur. et secundum
eius preceptum quicquid a
gendum uel dimittendum
fuerit ordinabitur. Omnes
obedientiarii et ministri do
mus ad eum referent. si
quid in ministerio cuiusque
contrae emserit. et ei precepto
obedient. sicut abbatis.

Si quid tamen altioris
negocii interuenerit quod
per eius sententiam diffini
ri non possit usque ad abba
tis aduentum differetur.
Ipse autem in reliquis om
nibus que agenda uel facien
da sunt suum sensum se
qui non debet. Sed secundum
fratrum consilium eorum ma
xime qui prudentiores et
et religiosiores uidebuntur
quicquid illud fuerit agen
dum precipere. Hec autem
sunt que ad eius officium
non pertinent. obedientia
rios non instituet. neque de
ponet. nec aliquem ordi
nare faciet. nisi forte de
quo preceptum abbatis acce
perit. nullum de monasterio
eiciet nec eiectum nec no
uitium recipiet. nisi uel
fecit abbas. nouicium e
tiam non benedicet. Que reue
rentia exhibenda sit priori.

Quociens uice abbatis fun
gitur ab omnibus ei reuerentia ex
hibenda est. siue in choro.
siue in capitulo. siue in refec
torio. siue in quolibet alio
loco. hoc modo. Sedentibus
fratribus siue in choro siue et

capitulo si per medium transierit de sedibus suis tantum inclinare debent. Set assurgere non debent. Quicumque in choro coram eo transierit inclinare debet absente abbate. In refectorio transeuntes per medium et in choro similiter omnes fratres eo absente inclinabunt. Sicut abbati hee inclinationes tantum absente abbate ei debentur. Verum presente abbate nec priori nec suppriori alique inclinationes debentur. In habitu et vestitu suo sicut alius frater se contineat. Si quando extra monasterium exire debuerit nec in equitaturis nec in famulis. neque aliis quibuslibet apparatibus ultra mensuram cuiuslibet alterius fratris extendere. Indumenta ad mensam propria habere non debet. neque secum in itinere ferre. Septimanam suam in conventu sicut alter frater debet facere. extra monasterium presente abbate. nec alios quoslibet mittere debet sine licentia abbatis. nec ipse ire. Si quid offenderit clametur in capitulo sicut alius.

De absolutione prioris.

Si quando prior a ministerio suo absolvendus fuerit hoc modo ad priorem gradum restituetur. Veniet in capitulo coram domno abbate. ibique penitus prosternet se. Deinde iubente abbate surgens humiliter postulabit absolutionem. confitens se ministerium iniunctum non ut dignum fuerat implevisse. et ad hoc deinceps implendum suam infirmitatem non sufficere. Deinde iterum prostrato eo et petente veniam dicet domnus abbas. Indulgeat tibi deus. Tunc iubente abbate surget et redibit ad locum suum per ordinem. Sine autem assensu capituli et maxime sine horum consilio. qui spiritales sunt. abbas nec eligere nec deponere debet priorem. Si quis in participatione et societate orationum recipi pecierit. pater absente abbate prior eum recipere. sive in capitulo sive

extra. Si absente abbate p̄
orem extra monasterium
quicquam p̄fectu rei pos
tulauerit: debet sicut su
pra de abbate diximus eam
temeritatis uel ante discessionem. uel post reuersio
nem fratribus iudicare.

De subpriore.

Absente priore maiore
uices eius supplere de
subprior. Siue in hiis in
quibus abbati p̄senti sub
seruit: siue in hiis in qui
bus absentis uicem tenet.
Inclinationes alie que
maiori priori exhiben
tur: illi quoque exhiberi de
bent uice eius fungenti.
Totius domus concilia tam
quam ad priorem ad iſpm
referenda sunt. siue de hiis
que intus fiunt. siue de hi
is que deforis fiunt. Ad sup
priorem p̄tinet in suo cho
ro sicut ad priorem in suo
fratres excitare. et ut or
dinate stent uel sedeant
p̄uidere. et quicquid corri
gendum corrigere. uel cor
rigendum significare. et
mendas legentium emen
dare. Ceterum. absen

te abbate siue priore. qui rema
nent utriusque ministerium
supplet. Quando supprior
obedientia iniungitur: sta
tuendus est ad dexteram
abbatis. Scdo loco post eum.
Cum autem absoluitur:
reuertitur ad locum suum
priorem. De communi ex
pensa monasterii.

Quia autem cōmunem
uitam p̄fessis non so
lum indebitum. sed p̄nici
osum omnino est p̄pria ali
qua possidere. multorum experimentis
et uastationibus docentibus
omnia que unitatem scindunt
diu stare non posse. placu
it nobis ut nobis ut omnis
expensa monasterii de uno
marsupio ministretur. et
omnes obedientiarii sub cer
ta computatione inde ac
cipiant quod unusquisque in
suo ministerio expendere
debuerit. et rursum unusquisque
sub certa computatione ra
tionem reddat de hoc quod
expendit. Et preterea cen
sus et redditus monasterii
sub manu camerarii sint:
ut ipse obedientiariis ad ex
pensam tribuat. Sicut

vnicuique constitutum est. Donaria uero siue in auro siue in argento. siue in alia pecunia. undecumque monasterio peruenerint. ad abbatem spectant: ut ipse sub custodia certa seruanda reponat. Omnia autem que exinde obedientiariis. siue aliis quorumcumque usibus expenduntur. sub certa computatione tribuantur. et rursum pro expensis ratio per certam computationem reddatur. Debet autem ipse abbas electione et prudentia totius capituli tres aut quatuor fratres qui omnium iudicio religiosi et prudentes comprobentur. e quibus unus sit prior. alter supprior monasterii. testes sibi adhibere. et eorum quecumque in pecunia ecclesie sub manu sua habentur conscios facere. et cum eis claues repositorii participare. et non solum abbas. sed etiam isti redditus et census monasterii ubique scire debent. ita ut quicquid uel ex hiis que camerarius sub manu sua habet. uel ex hiis que in thesauro ecclesie sub tutela abbatis reposita sunt. presente ipso abbate. ipsis quoque testibus adhibitis pro omnibus ratio reddenda est. et ab hiis quibus expendenda dederint. et ab hiis qui expenderint. Ne autem aliqua negligentia aut obliuio expensorum surrepat. institutum est ut semper post quindecim dies. aut saltem post tres septimanas. abbas supradictis testibus adhibitis coram se obedientiarios ad reddendam rationem pro hiis que expenderunt conuenire faciat. Nichil autem sine testibus in pecunia ecclesie aut recipiatur aut reseruetur. aut expendatur. Si que autem obedientiarii in suo ministerio super accreuerint. que sua industria licite multiplicare potuerint. nam illicita lucra nec querere. nec tenere debent. nequaquam occultare debent. Sed ea que sicut alia que acceperint coram abbate. ad commune testium conscientiam proferre. quia fortasse per singulas computationem

rerum mentionem facere.
tediosum esset aut superflu-
um saltem visum anno cer-
tis temporibus ea sicut dic-
tum est commemorare de-
bent. De camerario.

Ad officium camerarii
pertinent omnis census
et redditus monasterii sive
de villis sive de terris. sive
de molendinis. sive de aliis
rebus quibuslibet ut ipse eos
tempore statuto et proprio
et recipiat. horre etiam et
arata et terre arabiles. et
cetere culture monasterii
i. nec non et pecora et omis
nutritture communes ad eius
curam spectant ut ipse pro-
videat que in hiis omnibus
instaurandis et exercendis
sive conservandis necessaria
sunt. Omnia etiam que eis
proveniunt ipse recipere de-
bet. et conservare et singu-
la prout distribuenda fue-
rint: distribuere. In mo-
nasterio omnis cura exteri-
orum et totius curie pru-
dentia ad eum pertinet.
Stabulum equi et omnis
suppellex que ad stabu-
lum vel equos pertinet et
servientes stabuli et totius
curie servientes sub eius
providentia sunt. Omni-
a ferramenta et utensilia
omnium officinarum mo-
nasterii preter utensilia coqui-
ne. ipse et emere debet quando
emenda sunt. et reparare que re-
paranda. Cura etiam de re-
sarciendis tectis totius
monasterii et omnium edi-
ficiorum eius ad eum spectant.
Ligna quoque sive ad focum.
sive ad quemlibet materia
cuiuslibet operis necessaria ipse
providere debet. Camerarius
sine licentia abbatis. nec ter-
ras emere. nec vendere. nec
mutare. nec aliquas novas
institutiones transferre.
nec novas gregum nutri-
turas instruere. neque in empti-
one aut venditione a-
liquarum magnarum rerum
pecuniam: ecclie expende-
re debet. Annonam etiam
monasterii cum ipse egue-
rit de villis. sive de quibus-
cumque aliis ipse ad grana-
rium deportari faciet. cum
annona in granario de-
fecerit: ipse quantum ne-
cessarium fuerit emet.

et ad granarium deferri fa-
ciet. Slaues autem et ue-
hicula. quibus annone de-
ferentur ipse prouidere de-
bet. Similiter et legumina
ad granarium ipse deferri
faciet. et si deferentur emet.
Et non solum cellerarius.
Sed hospitalarius quoque et
infirmarius et omnes obe-
dientiarii monasterii ab
eo expensas suas requirent.
siue pro oleo siue pro cera. si-
ue pro pargamenis emen-
dis. siue pro conducendis
scriptoribus. siue pro alia qua-
cumque re necessaria etiam uel
claustrum. siue in officinis
que foris sunt necessaria.

Item de ipso.

Ceterum super ipsos obedien-
tiarios. aut super seruien-
tes eorum. precipue cellerarii po-
testatem exercere non de-
bet. nec ipsi super seruientes
eius. nisi quantum inuicem
sibi caritate et pace
sub seruire uoluerint. Si
autem camerarius in ali-
quo forte opus seruientibus.
cellerarii siue alterius obedi-
entiarii necesse habuerit. pri-
us ipsis indicare debet et
illi si eis uacat libenter de-
bent concedere. Similiter
ipsi quotiens seruientibus
eius opus habuerint ab eo
prius postulare debent.
et ipse petentibus si fieri po-
test libenter annuere. Ipse
cellerarius et omnes alii obe-
dientiarii qui sub se seruien-
tes habent. quotiens opus
alterius eguerint pro pace. frater-
nitatis conseruanda. ad inuicem
agere debent. et qui forte pe-
tentibus succurrere non po-
terunt. humiliter se stude-
ant excusare. Utensilia
etiam que ad ministerium
cuiuslibet obedientiarii per-
tinuerint. alius temere
usurpare non debet. nec
si forte usurpauerit. ille
ad cuius officium pertinet
turbulenter inquirere. Ut
quis enim et qui fecerit. et qui fa-
cienti non cesserit. reus
iudicandus est. Item de eodem.

Siquid de pecunia ecclesie
alicui prestare uel ab ali-
quo mutuo accipere uoluerit. ui-
deat prius ne forte inde
dampnum aliquod uel scan-
dalum oriri possit. et si id
mutuum fuerit. id est uel

centum solidos. nullo modo
sine licentia abbatis. vel prio
ris vel mutuo accipere debet.
fideiussorem etiam se pro
nullius debito dare debet.

Negotiatores Item de eodem
nullo modo exercere debet.
id est nichil ad vendendum eme
re causa lucri. nec equos. nec
porcos. nec oves nec boves.
nec aliquid. sive maliqui
bus. sive in alia qualibus re.
videlicet ut est mercator a
liquid vilius emat ut ca
rius vendat. Animalia ta
men ad nutrituram eme
re et eorum fructum id est peculi
um. quod in die exierit ad uti
litatem ecclesie convertere qui
tum sine peccato potest non pro
hibetur. quando quocumque exire
debuit camerarius moram
facturus id est si eodem die re
versurus non est. prius do
mino abbati causam itineris
sui indicare debet. sive pri
ori si abbas presens non est.
sive priori si prior abest.
et quamdiu moram foras
se facturum putet. De grana
Granarii et cellararii et rio cel
horreorum. ad curam lario et
et prudentiam camerarii horreo

spectant. pro quorum omnium
amministratione. sive alio
rum que ad eum pertinent solici
tum ei dari debet. Unus de
conversis qui et prudentia et
cum spectus et rebus dispo
nendis ac conservandis sol
licitus ac studiosus probatus
sit. hic itaque id est subcamerarius
ad custodiam granarii et cel
larii et horrei et stabuli ei
subservire debet. huius quo
que officii erit tecta ecclesie et
clausteri et aliarum officina
rum omnium. frequenter circum
veniendo respicere et que
vel discissa vel dilapsa inve
nerit sine dilatione repara
da. ipsi camerario annuncia
re. vel si ille abest. vice eius
ut citius reparentur que re
paranda sunt providere. cum
brevis omnibus camerarius vi
ce sua curam commendare de
bet et quo ipso absente in va
riarum rerum amministratione
ad expensam necessaria sunt
quantum opus est persepe dat re
linquere. Ille autem pro his
que expendit camerario ra
tionem reddet et ille ad ea
ad commune computatio
nem. cum ceteris suis ex

pensis amministrabit. Serui
entes quoque curie qui ad ca
merarium pertinent post ca
merarium ei obtemperabunt
in hiis que agenda sunt. Sed
etiam pabula equorum de gra
nario siue de horreo secundum men
suram que constituta est ipse
prebere debet. Equitaturam
etiam quando quocumque eun
dum est unicuique prout com
petit absente camerario cu
ra et sollicitudo ad eum spec
tat ut in hiis omnibus curie
que tractanda sunt et dispo
nenda ad ipsum uelut ad ca
merarium recurratur. Sic
tamen ut in nulla re contra
maioris camerarii ordinati
onem quicquam agere pre
sumat. In hiis que agenda
sunt semper eius consilium
requirat et obtemperet uolun
tati. Huic quoque alius coad
iutor datur ad panem et
uinum custodiendum et distri
buendum. Qui si necesse fu
erit nocte in cellario dormi
re debet atque ibi in die sem
per horis constitutis presens ad
esse. ut et uina diligenter
custodiat et petentibus quo
modo oportet et quantum opor
tet simul et panem distri
buat. Obseruare etiam sol
licite debet ne annone in
granario corrumpantur
et pistoribus ad faciendum
panem sicut constitutum
est tribuere. De pistrino
curam ac diligentiam magnam
sollicitus esse debet. ne pisto
res annonam uel furentur
uel perdant. aut spargant. et
ut in pane coquendo studiosos
exhibeant se. ne aliqua mo
lestia fratribus generetur. aut
dampnum aliquod domui pro
ueniat. Panem loco compe
tenti conseruare debet. et
prout oportuerit ipse uel suus
adiutor eum distribuere. Hoc
autem tam priori quam
prepositis aliis qui foris mi
nisteria habent uel operibus qui
buscumque prepositi sunt dilige
tissime obseruandum preci
pimus. ut nemo aliquid ex
hiis omnibus que ad alterius
ministerium pertinent quic
quam sine licentia ipsius
usurpare presumat. id est
nec operarios. nec equos. uel
alios seruientes. nec ferra
menta nec consimilibus mate
riam. nec aliud quidpiam quod

sibi ille prius ausum fuerit
aut pudentem ammoue
Institutum de cellerariis. Sta-
tuimus ut in domo nostra una tantum
coquina et unus cellerarius
habeatur: in qua ut ea que
preparanda fuerint expeditius
fieri possint: duo ignes
seorsum et seorsum fiant.
Unus ubi cibaria fratrum
sive de refectorio sive de
infirmario parentur: alius
ubi cibaria hospitum et fer-
mentum totius domus.
Sive horum qui sub ma-
nu camerarii sunt sive
cellarii. sive hospitarii. si-
ve quorumlibet aliorum obe-
dientiariorum. Cellario au-
tem si necesse fuerit solatium
dari debet. id est coadiutor
qui in partem ministerii et
cooperationis illius sic accede-
debet ut tamen nec super
eum. nec contra eum ali-
quam potestatem exerce-
re presumat. Sed tota rerum
dispensatio secundum ordi-
nationem maioris cellerarii
procedat. Sed et cum tempore come-
dendi advenerit maior
cellerarius preter sibi iniun-
ctum cooperatorem suum mal-
teram partem constituere.
Iste vero in abbatia pre cetera
nebit. ut. s. unus ea que
fratribus in refectorio sive
in infirmario danda sunt distri-
buat. Alter vero ea que hospi-
tibus et famulis totius do-
mus deferenda sunt dispen-
set. Cellerarium siquidem
benignum et compacientem
esse oportet et ut non solum
malis aliorum compati sed et
mala quoque pati sciat. Et
ut non nostris sed beati bene-
dicti verbis utamur: celle-
rarius monasterii eligatur
de congregatione. Sapiens.
maturus. moribus. sobrius.
non multum edax. non tur-
bulentus. non iniuriosus.
non tardus. non prodigus. Sed
timens deum. qui omni con-
gregationi sit sicut pater.
curam gerat de omnibus. si-
ne iussione abbatis nichil
faciat que iubentur cu-
stodiat. fratres non contri-
stet. Siquis frater ab eo
forte irrationabiliter aliqua
postulat. non spernendo eum
contristet. Sed rationabiliter
cum humilitate male pe-
tenti deneget. animam

suam custodiat. memor illud
apostolici precepti. quia
qui bene ministrauerit: gradum
bonum sibi acquirit. Infir-
morum. infantum. hospitum. pau-
perumque cum omni sollicitudi-
ne curam gerat. sine dubio.
quia pro his omnibus in die iu-
dicii rationem redditurus
est. Omnia uasa ministerii
sui. cunctamque substantiam
ac si altaris uasa sacrata con-
spiciat. Nichil ducat negli-
gendum neque auaricie stu-
deat. neque prodigus sit et ex-
stirpator substantie mona-
sterii. Sed omnia mensurate
faciat. et secundum iussio-
nem abbatis. Humilitatem
ante omnia habeat. et cui non
est substancia que tribua-
tur sermo responsionis por-
rigatur bonus ut scriptum
est. Sermo bonus super do-
tum optimum. Omnia que
ei iniunxerit abbas. ipsa ha-
beat sub cura sua. a quibus eum
prohibuerit: non presumat.
Si congregatio maior fue-
rit solatia ei dentur. a quibus
adiutus et ipse equo animo
impleat officium sibi com-
missum. horis competentibus

dentur que danda sunt.
et petantur que petenda
sunt. ut nemo perturbetur
neque contristetur in domo
dei. Cellerarius quicquid nu-
mero sibi ad expensam con-
stitutum est: accipere debet. le-
gumina a granatario. hor-
tolanus cellario subiectus
est. Ut si quid fuerit in hor-
to quod ipse uelit et expedire
noluerit: ad seruicium fra-
trum accipiat. Sub manu
cellerarii est coquina. lar-
darium. dispensa minor.
Omnia utensilia coquine
et sal ipse emere debet. sine
tamen hec potest si uolu-
erit. Qui si habuerit [illegible]
turam. de annona de gra-
nario. et sit fures de postu-
no eius erunt. Hoc etiam
prouidere debet cellerarius
ut cibum fratrum et equi-
dimidat. et equaliter sine per-
sonarum acceptione distribu-
at. Si forte contigerit ad ho-
ram qua fratres ire debent
in refectorium ut abbas non-
dum paratus sit: pulsaret
malleolum qui pendet
ad cimbalum et interim
fratres sedeant in claustro

ad lectionem. Similiter facit
pro pane nondum cocto. Sed
cavere debet ne hoc sepius
contingat. Quamdiu fra
tres in refectorio sunt cave
re debet cellerarius ne in coqui
na strepitus fiat quo per
turbentur fratres. Pro
videre etiam debet ut servi
entes coquine circa cibaria
preparanda munde et honeste
se contineant. et ut vasa
quibus cibi inferuntur et
diligenter lota et bene desub
tus extersa sint. ne men
salia quibus supponuntur
maculentur. Cellerarius
singulorum fratrum infirmi
tates cognoscere debet. ut
qualiter unicuique prout ex
petit et possibile fuerit sub
venire debeat scire possit.

Item de eodem.

Observare debet
cellerarius ne aliquis
extraneorum ingrediatur in
coquinam aut ea que ibi
agantur inspiciat. Fratres
quoque omnes et conversi tam o
bedientiarii quam claustra
les ab introitu coquine se
omnino abstinere debent.
Excepto infirmario et hos
pitario et refectorario et
elemosinario et qui eis sub
serviunt. Si quis autem
cum cellario aliquid age
re voluerit. usque ad intro
itum coquine veniet. ibi
que vocato cellerario. quid
expetat indicabit. Hoc quoque
providere debet cellerarius
ne hiis fratres quibus alia et
specialia preparantur. nomi
nentur in audientia servi
entium. sicut de camera
rio diximus. Ita quoque cel
larius providere debet ne in
emendo vel vendendo nego
ciationem exerceat. aut in pre
stando. aut mutuo accipi
endo scandalum faciat. et
ut denarium nec magnum
in omnibus sine consilio
abbatis presumat.

De refectorario. xvi

Ad refectorarium pertinet
tempore statuto sive
ad prandium sive ad cenam
mensas preparare. panem et
vinum et legumina apponere.
et sicut fratres deforis ve
niunt. Ubi ad refectionem
sedere debeant providere et
eis similiter que sunt ap
ponenda apponere. Aquam
etiam ad lavatorium ferri
re debet. Similiter ad re

fectorium et in prandio et in
cena. Aquam recentem fra
tribus qui voluerint appone
re ne vel hyeme congeletur.
vel estate tepescat: modico
ante introitum fratrum in
ceas infundere. Post nonam
vero in maiori aliquo va
se preparatam habere ut ei
cuncti feratur: et qui voluerit
sumant. Item de eodem.

Providere quoque debet ut
mensalia et manutergia
pro mundicia sepius muten
tur. manutergia videlicet per
quindecim dies. mensalia
vero tribus septimanis tran
sactis, nisi forte reuerentia
alicuius magne festiuitatis
hunc terminum preuenire expe
diat. Poterit etiam si in prio
ri instituerit aliqua magna fe
stiuitas mutatione mensa
lium usque ad eam differ
re. que tamen dilatio ultra
octo dies extendi non debet.
Manutergia ad minus qua
tuor esse debent et post .xv.
dies semper die dominico muta
ri, nisi forte pro aliquo excel
lenti festo dominicam diem pre
uenire aut transire conue
niat. Cauere autem dili
genter debent omnes ne cum
manutergiis aut nares emun
gant. aut dentes confri
cent. aut sanguinem ab
stergant. aut aliquam in
mundiciam tradent. et
qui forte aliquam maculam
fecerit: statim abluat. Si
militer et de mensalibus in
refectorio est obseruandum.
ne quis in eis vel dentes con
fricet. aut aliquid aliud
contra mundiciam et ho
nestatem agat. Debet etiam
refectorarius receptaculum
habere congruum ubi reponat
mensalia et manutergia et
iustas et ciphos et urceo
los et coclearia. Ut et in
de in refectorio quicquid
tribuendum vel mutandum
fuerit: sub ministretur. Ur
ceoli ad aquam duobus sem
per fratribus singuli pona
tur. Sal etiam in pluribus
locis prout necesse fuerit secundum
multitudinem fratrum mense
supponatur: et prouide debet
refectorarius ut vase sala
rie et sal quod apponitur
mundum sit. Et si forte
ut solet aliquando humiditate
liquescat: exsiccetur. vas

tas ciphos et urceolos. et
coclearia per singulos menses
semel abluat. et refectori-
um per singulas ebdomadas
scopis mundari faciat. Iu-
stas ciphos et coclearia et
cetera vasa refectorii nemo
debet efferre sine eius licentia.
Si aliquid de cibariis sive
aliud quodlibet super men-
salia ceciderit: unde macu-
lentur ad refectorarium
pertinet. ut ipse abluere fa-
ciat. Candelabra etiam pro-
videre debet que hyemali
tempore in refectorio fratri-
bus in sero ante ponuntur.
que tali ordine disponenda
sunt. ut tribus semper ad mi-
nus unum luminare sub-
serviat. Sed et mattas super
sedes. et muscatoria et urceo-
los ad lavatorium et ipsum
lavatorium quociens opus
est mundare. Postquam
autem fratres ad reficiendum
assederint: tunc refectora-
rius interius secus ad fenestram
stans ea que ministranda
sunt fratribus a cellario ac-
cipere debet et deferre. et sic.
Supra de cellerario diximus.
tra et refectorarium quo

que nosse oportet instrumenta
vel scutellas quibus aliqua in-
pendere specialiter necesse fuit.
ut sciat quid unicuique opor-
teat. Inter comedendum autem
frequenter circuire debet. et
perspicere sicubi forte aliquid
deesse videt quod suppleat.
aut si forte ex hiis que apposita
sunt quippiam coram aliquo
fratrum permansisse videat
quod alibi convenienter apponere
possit. Siquis ex hiis que ap-
ponuntur integrum reddi-
derit. id est si degustatum et re-
fectorarius alium videat
id quod sibi appositum est in tac-
tum reliquisse. preter integrum
pro integro dare. et quod rece-
perit integrum: ad cellarium
referre debet. Quod vero ab ali-
o integrum receperit alteri
qui de suo comedit non ap-
ponet. Sicut tamen forte su-
um minus sufficere viderit.
aut eum minus quam ne-
cesse videatur ex illo sump-
sisse perspexerit potest ex al-
terius degustato ferculo
si habuerit quod magis pla-
cet illi apponere. Quod si
cui ab alio degustatum appo-
suerit et ille suum integrum

reddat. hoc integrum qd̃ re
cipitur ad elemosinã. Prout
quẽadmodũ degustatum.
alia omnia fercula q̃ nõ
degustata redduntur ad
cellerarium referri debet.
Quod si aliquid ad ea que
apponenda sunt fr̃ib; defe
renda non sufficiat: poterit
de iunioribus fratribus aduo
care. ut ipsi de manib; sui
suscepta deferant & appo
nant. Similit̃ in colligẽ
dis et reportandis reliq̃s
faciat si necesse ẽ ad fenestrã
nemo debet accedẽ pter
illum. Ibi autem siue in
accipiendo siue in redden
do sermones serere non
debet. nisi q̃tum uł signo
simplici sinuere. uł uer
bo simplici. una tm̃ sig
nificare prunciatione
potest. Ubicumque autem
fuit in refectorio sepius
ad abbatem respicere de
bet. ut siquid ille facien
dum iuuat: psto adesse
possit. Si cui fratrum pa
nis suus non sufficerit:
refectorarius supplere de
bet siue in prandio siue i
cena: ut panis cui appo

nitur fr̃ib; mundus sit:
id est neq; exhustus. nec
aliud quippiam quod ter
gendũ sit uł abradendũ
sit habens ds; puidere. quo
tienscumq; fructus aliqui
moles uł cocti et cetera hu
iusmodi fr̃ib; apponit. i
uasis apponere debet ne in
salsa maculent aut infi
ciant. fructus autẽ sicut
cetera cibaria undecum
q; querendi sunt cellera
rius querẽ ds;. Refectora
rius autem cum apponen
di fuerint tantũ apponẽ
et distribuere debet. Si
milit̃ in hyeme aquam
calidam puidere. ut qui;
uoluerint accipiant. Scu
tellas & scopas ad colligẽ
das reliquias pparatas
hr̃e debet. quib; sicut cõ
suetudo est duo fratres
de iunioribus signo dato hic
inde surgentes colligit
reliquias. Sciendũ ẽ autẽ
q; nec in emendis aut p
quirendis uasis refectorii.
nec mala qualibet sup
lectilitura ad eum ptinz.
Sz uasa cũ necesse fuit. et
quantum necesse fuit a

camerario expetat. Men
salia vero et manutergia a
vestiario accipiat, et item
lavanda tribuat, et lota
iterum servanda recipiat.
Ita ut et iterum consu
scat et diligenter signa
ta habeat. Ad eum pertinet
quando radendi sunt fratres
ante capitulum sive post
prandium, hoc est quando al
bas iusserit, aquam cali
dam et pelves sive scutel
las et cellulas paratas habeat, que
omnia deferet in eum lo
cum ubi radendi sunt fra
tres, et postquam rasi sunt
fratres reportabit. Sabbato
etiam quando debet fieri man
datum. post prandium sive
post nonam. secundum tempus
afferet alveolos et aquam
calidam in claustro. in uno
vase et frigidam in altero
et ponet eam in parte clau
stri occidentali. ubi lava
bunt fratres pedes suos.
Deinde postquam laverint
reportabit. Similiter post
vesperas ad mandatum a
quam calidam et frigidam
preparabit. aut si tempus
fuerit temperatam et ponet

ante capitulum exterius sed
in pratello. et postea finito
mandato ipse vasa reporta
bit. Refectorarius unum de
conversis ad solatium habere de
bet. qui vice sua et ad pran
dium et ad cenam refecto
rium preparet. id est panem et vi
num et leguminia afferat
et apponat, et aquam hau
riat et cetera que ante introi
tum fratrum preparanda sunt
provideat. Post introitum
autem fratrum solus ma
ior refectorarius mensis
serviet. Ita ut laycus frater in
presentia fratrum nec ad de
ferenda nec ad tollenda
aliqua ad mensas accedat.
Propterea quod refectorario solati
um datur, nec eum frequen
ter egredi aut a conventu
separari necesse sit. Aut bono
canonicos de eis eos etiam
qui post capitulum minutum acce
perint. aut qui perfectiori quam
quam alii conventui cibum
sumunt. sive pro alia quacumque
causa extra refectorium refici
unt. ipse ducere debet et re
ducere. vel per servulum conversum
qui ei subservit. quod eis que
renda sunt querere. hospites quoque

qui extra conuentum in re-
fectorio reficiunt ad eum
pertinent. Hoc autem scien-
dum est quod claustralibus hi-
is uidelicet qui foras non mit-
tuntur quando mixtum ac-
cipiunt. sine eius presentia
a conuersis fratribus seruire non
debet. Igitur inter capitulum et
terciam post offertorium
maioris misse usque ad sextam.
itemque ab ea qua prior ad
pulsandum cymbalum e-
greditur usque dum seruito-
res comedunt. Similiter
inter nonam et uesperas. et post
maiores uesperas usque ad
cenam si necesse fuerit in cel-
larium et in dispensam et re-
positorium et coquinam. pro hiis
que dicenda uel agere uel postula-
tur. ceteris horis omnibus sicut
alius claustralis. sine licentia
nusquam egrediatur.
clauem autem cellule in
qua reposita sunt que ad
refectorium pertinent. nec e-
um in hiis occupari oporte-
at. frater conuersus qui ei
in ministerio refectorii subser-
uit ferre debet. ut cum tempus
expostulat inde accipiat
que accipienda sunt. itemque
reponat que reponenda
sunt. qui et sicut supra
diximus. illa que deforis trac-
tanda aut requirenda sunt
pro ipso agere et prouidere debet
seruitoribus conuersis fratribus
per ministrare potest. In con-
uentu autem refectora-
rius cappa indutus serui-
re non debet. neque solo sta-
mineo desuper in tunicam.
Sed uel pellicio uel tunica li-
nea indutus sub suppel-
liceo. Subrefectorarius si o-
pus est solacium esse potest.
sub camerario ad custodi-
endum et distribuendum
panem. et ad uinum distri-
buendum. erit in cellario
semper cum eo tornator.

De infirmario.

Infirmorum
cura uni alicui debet in-
iungi. ut ipse a cellerario
petat quod cumque opus pro-
speruerit. et que infirmis pre-
parandum est tempestiue
prouidere debet. Quotiens a-
liquis signo infirmitatis
suo siue in choro siue in re-
fectorio. siue alibi de con-
uentu egreditur. abbas
siue ille qui uicem eius
tenet si infirmitas sta-

tris statim adiutorio indi-
get. Ut videlicet si sanguis
de naribus eius fluxerit mi-
nuere de infirmario si pre-
sens est. vel si ille presens non
est alii cui voluerit ut se-
quatur: et quod opus est illi
faciat. Si autem prelatus
non intellexerit significa-
re debet infirmus. vel ei
si potest. vel si non potest
alteri. Qui tamen nisi
accepta licentia sequi non
debet nisi forte subita pas-
sio et gravis fuerit. Si au-
tem infirmitas tam gra-
vis fuerit ut infirmus non
signum facere possit: et
quicumque viderit statim
succurrere debet. Cum
autem infirmitas adeo
gravis non est. ut statim
adiutorio egeat debet per-
manere extra conventum.
ita tamen ut neque infirma-
riam intret. nec extra cla-
ustrum egredi presumat.
sine licentia. Abbas sive
qui vicem eius tenet ex-
pleto officio cum primum
oportunum fuerit advoca-
re eum debet ut cognos-
cat infirmitatem eius. ac

deinde infirmario si pro nec-
cesse est curam ei commenda-
re. Aliter infirmarius nullius
curam suscipere debet. Ex-
ceptis hiis qui assidua infir-
mitate egrotant. qui et ipsi
si tamen quando ingravescen-
te infirmitate aliquo insti-
solitum necesse habuerint id
ipsum prelato indicare debent.
et sic per eius licentiam e-
os vel in infirmariam ducere
vel aliud quicquid oportu-
erit consolationis impendere.
Infirmarius solacium ha-
bere debet aliquem de con-
versis probabilis vite fratrem
qui assidue in infirmaria
commoretur et claves ferat
eorum que ibi recondita sunt.
Debet enim infirmarius
in infirmaria archas. vel ali-
qua alia receptacula habere u-
bi reponat ea que assidue
ad manum haberi oportet.
videlicet manutergia et sal-
saria. que propria et signata
habere debet. et cetera vasa
que infirmarie necessaria sunt.
Debet etiam habere secretum a-
liquem locum ad hoc specia-
liter preparatum ut cum nec-
cesse fuerit infirmis balnea

competenter fieri possint.
Dolium quoque et caldarium
et bacinos et cetera que ad
hoc necessaria sunt. Libros etiam
ad cantandas horas infirmis
et si quid opus fuerit ut co-
ram eis lectio legatur de me-
dicina uita et exemplis sanctorum si-
ue de aliis que ad edificationem
pertinent ad consolandos ani-
mos eorum. Cotidie statutis
horis quotiens necesse fuerit
infirmos uisitare debet et
eorum uoluntatem de hiis que
ipsis preparari debeant inquire-
re. Horas etiam si necesse est
decantare. uel si ei non ua-
cat alium prouidere. Con-
uersus autem frater qui
ei in ministerio infirmorum
subseruit assidue in infir-
maria adesse debet. nisi ipso
maiori infirmario presente
et sapiente digrediatur.
uel si ipse abest cum licen-
tia infirmi et egressus ul-
tra statutam moram non fa-
ciat. Si autem foris diu-
tiorem moram facere necesse
fuerit: indicet infirmario
ut ipse interim infirmo
solatium prouideat. Si unquam infirmarius ho-
ram regularem omiserit.
nisi forte communis abbas fu-
erit in infirmaria. tunc
si post eum omiserit: non nota-
tur. Quod si forte aliqua
superueniente necessitate.
nec hore regulari adesse pos-
sit. nec licentiam querere.
in crastino ueniam in capi-
tulo querat et causam indi-
cet quare remanserit. Cum
infirmus uadit in infir-
mariam debet infirmari-
us de refectorio afferre cy-
phum et iustam et cocle-
ar eius et de dormitorio
lectualia eius. Cum uero
ad conuentum redierit
que detulerat ad refectori-
um et ad dormitorium refe-
rat. Prouidere etiam de-
bet ut omni nocte coram
infirmis lucerna iugiter
ardeat. Coquinam et re-
fectorium et cellarium
et dispensam pro eorum serui-
cio ipse et solacium eius de-
re prouidet. Ceterum quam in-
firmus non fuerit pro quibus
eum exire oporteat ordinem
suum sicut alii claustra-
les teneat. Quando regula-
res hore cantantur ex-

quo pulsatur collatio usq;
ministrum post capitulū
et in estate hora meridiana
in infirmaria infirmarius
silentium tenere debet.
excepto eo q; cum ualde e-
grotantib; etiam tunc si
opus est de his q̄ necessa-
ria sunt loqui ei conceditur.
Si quid de cibo remanse-
rit q; iterum infirmis re-
presentari possit reseruet
si necesse est. Reliqua ūo
cellerario panes uidelicet
integros. carnem et cetera
pulmentaria reddat. ut
ipse quod sibi iussum fue-
rit. ẜ videl. si quid ibi inue-
niat q; honeste aliis appona-
tur retineat. cetera tri-
buat elemosinario. Pa-
nes uero qui degustati uel
incisi redduntur ad elemo-
sinarium pertinent. et quia
per quibslibet minimis ad
coquinam recurrere sem-
per difficile est: debet in inf-
irmaria habere patellam et ce-
tera suppellectilia quib;
subito si opus fuit: uel ea
q̄ de cibo infirmis reposita
sunt calefieri possint. uel
condimentū aliquod et

cetera minora preparari. Mi-
nutorum etiam cura ad infir-
marium pertinet et uasa q̄-
b; sanguis eorum accipitur.
& fasciolas ipse prouidere de-
bet & sanguinem condere
et uasa mundare ipse faci-
et. ignem in calefactorio per
hyemem statutis tempori-
b; ipse faciet. Si hii qui in
infirmaria sunt in aliq̄
offendunt ad infirmariū
pertinet corrigere eos. Q̄d
si non emendauerint deb;
indicare prelato. Hoc etiam
ad curam eius spectat ut
cum ingrauescente cepit
langor infirmantis hoc ī
capitulo fratrib; innotet ut
communis fiat oratio pro in-
firmo. & si postmodū conua-
luerit. hoc iterum indicare
ut terminetur oratio et
quicumq; de infirmaria
communicare debuerint:
hoc etiam prelato enuncia-
ri debet. Sz & de unctione in-
firmorum abbatem ammone-
re d;. Cum uero infirmus
morti penitus appropinqua-
uit ad terram sic sagum po-
nat & mox tabulam ere-
bris ictib; ante hostium

in claustro feriat. vel si ad
laborem fuerint fratres
signum pulset. aquam
ad lavandum corpus cale
faciat. Vestimenta quibus
corpus involvendum est
a vestiario requirat. Fere
trum preparet de fossa re
portet et custodiat. **De elemosinario.**

Ad elemosinam
faciendam eligi de
binus de fratribus pius et man
suetus ut per pietatem com
pati sciat indigentibus et per
mansuetudinem possit
etiam importunitatem peten
tium tranquillo animo
tolerare. Ad huius officium
pertinet feriales et lineas et in
terularias et si qua alia sint
que proprie ad elemosinam
pertinent. secundum consilium
et prudentiam abbatis manu
tenere. De panibus decimam
accipiat. Reliquias refec
torii tam de panibus quam de
cibariis et vino ipse habe
bit. Ad quas suscipiendas
vasa ydonea preparata habere
debet in refectorio sufficien
enter. ne videlicet reliquie
diversorum cibariorum permiscean
tur. Scutellas etiam propri

as et cyphos proprios habeant.
Vasa autem refectorii. id est mis
cas et cyphos et coclearia.
Scutellas quoque quibus fra
tribus cibus infertur. et sportel
las cum quibus reliquie a men
sis colliguntur efferre non
debet. Vinum de iustis et
sextis post completorium
colligat. et statim ad dor
mitorium revertatur. So
lacium habeat portarium
claustri cum tempore ele
mosine faciende usque in re
fectorium vel in dispensa
venire potest. ut adiuvet
eum efferre que efferenda
sunt. In elemosina quoque
distribuenda quantum pot
est adhibeat diligentiam. Sic tamen ut porte
custodiam non negligat.
Oportet autem in elemo
sina distribuenda elemo
sinarium magna uti dis
cretione ut infirmiori
bus quibus et teneriora et
delicatiora reservet et
ut eos quoque qui forte ex
consortio aliorum erubescere
potuissent. Siqui tales
advenerint seorsum se
dere faciat ut secretius
quod eis impertiendum est su

mere possit. Reliquias ciborum quas de infirmaria elemosinarius habere debet subinfirmarius usque ad dispensam feret. Similiter subhospitarius faciet de reliquiis que de domo hospitali ad elemosinam pertinent. Elemosinarius omnibus horis interesse debet, excepta nona quando mandatum divitum elemosinam facit et cantat. Ad eum pertinet ad mandatum in quadragesima quod per singulos dies fit pauperes eligere, et in locum ubi pedes eorum lavandi sunt collocare. Aquam calidam et linteos et manutergia, et alveolum pedibus eorum et manibus abluendis providere, et prebendas constitutas fratribus illic paratas habere. Similiter in cena domini ad mandatum pauperes eligere debet secundum numerum fratrum tam laicorum quam clericorum quot sunt in monasterio sani sive infirmi. Quos postquam elegerit statuet, et eos in claustro per ordinem. Aquam etiam calidam et frigidam et manutergia et lintheos et alveolos preparare debet. Postea cum tempus fuerit adducendos fratres tabulam pulsare, et finito mandato pauperes ubi reficere debent ducere, et eis interim comedentibus que opus sunt sicut constitutum est ministrare. Ad eius officium pertinet breves de defunctis foris ad ferendum dare, et allatos suscipere et in loco constituto ponere. Si rotulo apportetur vel apportatus fuerit, non intus feretur. Sed tamen memoriam defuncti elemosinarius in capitulo recitabit. Quod si forte qui affert intro cum pervenerit, non communis suus capiatur, nec explicetur coram fratribus. Sed tamen armarius meo scribat. Anima eius et anime omnium fidelium defunctorum requiescant in pace. Ac demum reddat illi qui attulit. Memoria tamen defuncti recitetur in capitulo. Egredientes sine licentia et conscio abbatis in domo nostra ad preparationem non suscipi-

et. Sz siquem foris languē
tem nouit illuc ei siquid ē
mittend mittat. Qz siquē
abbas recipi iusserit debet
elemosinarius ei ministrā.
Secundum necessitatem ē
firmitatis sue prouidere ē
de elemosina procurare. et
sicut congruum fuit ad
eius uisitationem ueni
re. Sz et de confessione
et de communione eius
sollicitus eē debet. ut fa
ciat sicut oportet. Qz si
mortuus fuerit infirm
debet elemosinarius ea
que sepulture eius sunt
necessaria prouidere ē in capi
tulo abbatem ē ceteros
fratres de eius memoria
ammonere. Si quā extra mo
nasterium pp ea que ad
eius obedientiam spectāt
ire eum ōē postulauerit.
debet prius abbati ipsi ē
ipsam causam insinuare ē ab
eo licentiam eundi que
rere. neqz ultra statutū
sibi terminum foris morā
facere. De cetero sicut a
lius claustralis ordinem
suum teneat. De porta
rio autem.

Portarius unus de conuē
sis fratribz eligi debet
probatis moribz. affabilis
et benignus qui morum
atqz uerborum disciplina ē
structus. cunctis qui exem
plum et titulus totius
domus proponatur. Huic er
go mansionem iuxta por
tam habere debet in qua iu
giter commoretur ne un
quam inde discedat. nisi
alium uice sua relinquat.
Huic autem hoc primū
obseruandū est. ne aduē
nientes deforis atqz intra
re uolentes aliquo modo
contristet. uidelicet ut e
os nec multiplici interroga
tione neqz nimia dilatio
ne fatiget. nec aliqua du
ra responsione. aut iniu
riosa allocutione commo
ueat. Eis tū qui nocte
extra horam ueniunt nō
facile aperire debet nisi p
us ē personam ē causam agno
uerit. Ceteris .i. die. hora
competenti uenientibz post
modestam interrogatio
nem datam. responsionē
qz acceptam. aut statī
introitum pandere debz

aut si eis aperiendum non
sit perspexerit: humiliter ex-
cuset et ne aliquatenus
de repulsa sua perturbentur
etiam causam quare eis non
aperitur adiungere. Et oportet
diligenter ita exequenda super-
aprimus ex his qui deforis
adveniunt precipue primo
occursu cum magna beni-
gnitate et humanitate re-
cipiendi sunt: non solum
ut ex his non extrahat sed
videat. eos quid etiam in se
latentem existimationem col-
ligant. Sed ut prima quo-
que caritate confirmati si
quid forte in aliquo erga
eos minus quam oportet
de reliquo agitur: hoc vel
ex ignorantia vel impos-
sibilitate potius quam
ex malicia provenire cre-
dant. Cum ergo portam
aperuerit ingredientibus
si de religione fuerint pri-
mo occursu prostratus incli-
natus dicat: Benedicite. De-
inde si in equis fuerint hy-
lari vultu accurrens ad
frenum et ad strepam il-
lius quem priorem inter
ceteros perspexerit dicat:
Bene veniatis domini nostri. Post-
quam autem descenderint:
ducet eos in lobium ante hos-
pitale ut ibi interim sede-
ant. Ipse autem statim vo-
care debet subhospitarium
qui in hospitali manet. Qui
cum ad eos pervenerit: de-
inde ad prudentiam illius
pertinebunt. Portarius au-
tem ad portam suam rever-
tetur. Si autem hi qui ad-
venerint seculares sunt: po-
stquam eos intra portam
receperit primum benigne
alloquetur eos et humili-
ter interrogabit: qui sunt
et quid velint. Quod si dixe-
rint se hospitari velle:
rogabit eos modicum sub-
sistere et prestolari quousque
adducet subhospitarium.
Quem cum adduxerit:
deinde sub illius pruden-
tia erunt et portarius reverte-
tur ad portam suam. Si
autem illi qui advene-
rint cuiuscumque sunt sive
de religione sive de seculo non
causa hospitandi vel manen-
di advenerint sed aliud
quippiam expostulent.
et ut vel aliqua persona

de hiis que intus sunt si-
ve abbas sive prior sive a-
lius aliquis advocetur. si-
ve aliud aliquid huiusmodi
exposcant. debet portarius
eorum voluntatem audi-
re et aut facere si potest et
petentibus quod postulant. aut
si non potest humiliter ex-
cusare. In sero ex quo porta
clauditur usque mane cum
aperitur diligentissime ob-
servare. portarius debet ne
quis vel de hiis qui intus sunt
egrediatur nisi certam et
manifestam causam ostendat.
vel de foris quisquam intro-
ducatur. nisi prius cum
et quid sit requirere adve-
niat manifeste. agnoscat
ad eum etiam pertinet. eos
quoque qui die ingrediuntur.
sive in aliquam partem .i. vel
versus introitum claustri.
vel versus coquinam. vel ver-
sus cellarium vel versus hos-
pitale. sive in aliam quam li-
bet partem ultra quam licet pro-
cedere velle perspexerit. re-
vocare ac prohibere. ne for-
te hiis qui inibi commoran-
tur ex improviso supervenien-
tes molestiam aut vere-

cundiam faciant. Precipue
autem feminas quascumque
de causa per portam ingredien-
tes. nec in suam ullo modo
suscipiet mansionem. nec
ad aliarum officinarum
introitum procedere permit-
tat. Sed neque in ipso prospectu
curie diu ociose vagari.
ac sine causa commorari si-
net. In cellula sua iuxta
portam dormiet. mane mis-
sam audiet. In refectorio
cum ceteris fratribus con-
vescetur sicut supra dictum
est quociens aperta quo-
quam digreditur. alium
ad custodiam eius vicesi-
a relinquat. De portario claustri.

Portarius claustri unus fratrum
de conversis fratribus eligi-
tur. cui officium est introi-
tum claustri iugiter obser-
vare ne quis extraneus
ingrediatur aut intro-
spiciat. Cavere etiam de-
bet ne ad ianuam claustri
aliqui accedant. auscultan-
do ea que intus fiunt.
aut circa ianuam. stre-
pitum faciant aut vo-
ces proferant. quibus fratres
intus perturbentur.

Propterea eos qui deforis
ueniunt in exteriori locuto-
rio subsistere faciet. ut si
ad interius accedant. Quod
si aliquem de hiis qui intus
sunt aduocari sibi postu-
lauerint et hora tal' fuit
qua hoc fieri possit. et per̄so-
na petens talis fuerit cui
contradici non debeat. et
causa talis que non debe-
at differri. tunc aliis de-
foris subsistentibus ipse ex-
terius ad ianuam claustri
accedet. et siquidem fratres
in conuentu fuerint. ho-
stium non aperiet. Sed
tamen cum ferreo anulo mo-
deste sonitum faciat. ad
quod ille qui primum deinde
ad se egressus fuit cum
iudicabit. et quod nunci-
ari oportuerit: nunciabit.
Si autem fratres in con-
uentu presentes non fue-
rint licebit ei hostium
aperire. ut introspiciat
et aduocet siquem uide-
rit cum instantem iudi-
care possit. ita tamen si
ille claustral' non fue-
rit. Nam hiis qui clau-
strales sunt nec per hunc n̄

p alium aliquem obedie-
ntiarum exteriora indican-
da sunt. quod si neminem in-
terius perspexerit potest
si negotium multum urget e-
tiam ulterius progredi. donec
inueniat cui illud indi-
care possit. Ceterum ali-
os quosque aduenientes
quorum causam non magni
in ponderis esse perspexerit
deforis subsistere faciet
et prestolari quousque aliquis
deintus egrediatur cui ne-
gotium suum indicare possit.
Nichil tamen in quemquam con-
tentio se aut iniuriose
agere presumat. Sed uel li-
benter quod faciendum est
annuat. uel quod faciendum
non esse perspexerit: modeste
excuset. Mane autem ante
quam fratres surrexerint.
et cum in capitulo fuerint. si-
militer in estate. cum me-
ridianam pausant. et ad
collationem et in sero post
quam dormitorium intra-
uerint. tunc neque hosti-
um aperire. neque circa ho-
stium sonitum facere de-
bet. die tamen ab ea hora
qua mane hostium clau-

f

sici aperitur. usque ad eam horam
qua in sero clauditur custo-
diet. Inter ad ecclesiam dz. ¶ Noc-
te uero cum aliis communis
fratribus dormiet. Similiter
et die in refectorio cum eis
comedet. Alio tamen si necesse
est uice sua ad custodiam
claustri relicto. Ceterum
qualia solatia uel ipse alius
ue portarius habere debe-
at. id est unum sibi ipsi cum
necesse fuerit uicissim subser-
uiant. uel alius aliquis
eis absentibus eorum ministerium
exequatur in prudentia
et consideratione abbatis
relinquitur. De hospitario.
Hospitarius maior solaci-
um habere debet aliquem de
conuersis fratribus. maturis mo-
ribus et disciplina eruditum.
qui sciat singulis ad uen-
ientibus prout religio et ho-
nestas exigit. morem ge-
rere. et deferre obsequium.
Hic ergo in hospitali as-
sidue commorari debet et
nocte iacere. ut et ea que
inibi continentur custo-
diat et paratus sit omni
tempore ut aduenientes
quosque quos recipi oportet

sicut recipi oportet. sic eos
recipiat. Qui in aduentum
hospitum cum a portario
uocatus fuerit statim
occurrere non differat.
Veniens quoque ad eos inclina-
bit et dicet. Benedicite.
Deinde si in equis uenerint
offeret clauem stabuli
et camerule que est iuxta
stabulum ubi famuli ia-
cent. ut illic recipiant
equos suos et uestimenta
sua. Ipsis autem hospiti-
bus dicet ut modicum su-
stineant ibidem prestolan-
do quousque indicet hos-
pitario aduentum eorum. Hos-
pitarius autem audito
si regularis hora tamen
et necesse fuerit accepta licen-
tia ueniet ad eos. et pro-
nium inclinans dicet.
Benedicite. Deinde ducet
eos ad orationem precedens
sub silentio. nisi forte ad
interrogata respondeat.
Cum oratorium intrauerint.
ibit ad aquam benedic-
tam. et si abbas fuerit of-
feret ei aspersorium. si
abbas non fuerit. ipse as-
perget eos. Deinde pro

terget se. vel si festum in-
clinabit se cum ipsis ante
altare. et orationem faciet
pariter cum eis. finita oratio-
ne eriget se et signabit et
si illi adhuc in oratione per-
severent. secedet paulu-
lum in partem et expectabit
eos. Cum autem surrexerint
ab oratione. iterum sub sile-
tio precedens reducet eos
ad hospitale. Quo cum
venerint. dicet. Benedicite.
Deinde per ordinem oscula-
bitur eos. ad singulos pro-
funde inclinans. et si altius
fuit etiam genua flectens.
Tunc hospitarius postquam
omnibus osculum dederit.
faciet eos sedere. et pariter
sedens interrogabit eos qui
sint et unde veniant. breui-
que sermone terminatis.
Deinde si hora diei tercia
transacta non fuerit.
dicet tempus esse ut eat
et de cibo eorum procurando
cogitet. ipsos autem inte-
rim sedere et ita quiesce-
re. aut si voluerint in
lectis pausare. et rogabit.
Si autem hora nona iam
transacta fuerit. prius inter-
rogabit eos si comederint
et sic deinde secundum eorum
responsionem aut statim si
non comederint preparari fa-
ciet. aut si se comedisse di-
xerint requiescere eos roga-
bit. Quod si officinas inspice-
re voluerint. precedens pro-
uidebit ut apte sint et expedi-
te. Postea revertens ad e-
os ducet eos quo voluerint.
excepto quod coquinam et in-
firmariam si intrabunt.
Deinde cum viderint quod
ostendi sibi petierant. re-
ducet eos. si hospites in con-
ventum intrare debent.
hoc est vel in refectorio co-
medere vel in dormitorio
iacere vel in choro. ad inti-
tiam hospitarii pertinet temporibus statutis
eos ducere et reducere. et
qualiter intrantes et exe-
untes. vel etiam ubi com-
morantes se continere de-
beant. insinuare. ad capi-
tulum et ad locutionem hos-
pites non admittuntur. nisi
forte per dispensationem. id est
verbum edificationis vel fac-
turi vel audituri. excep-
tis hiis quidem vita est so-

cietate et uerum ordinem te-
nent. Ipsi quippe et ad locuti-
onem et ad capitulum recipi-
untur sicut nostri. Quotiens a-
liquis abbas in conuentum in-
troducatur. Debet etiam hos-
pitarius fratribus significare.
ut ei assurgant et incli-
nent. Si monachi hospites
aliquorum meliorum admitti
petierint postquam domi-
nus abbas uel ille qui con-
uentum tenet annuerit
cuiuscumque ordinis uel etiam
fuerint uenientes per retro-
chorum statuendi sunt in su-
periori parte ipsius chori.
uel in dextera iuxta abba-
tem. uel in sinistra iuxta
priorem. Canonici uero
hospites qui meliorum ad-
mittuntur statuendi sunt
inter fratres nostros. unus-
quisque secundum ordinem
suum. Si sacerdos fuerit inter
sacerdotes. Si diaconus
inter diaconos. Si subdi-
aconus inter subdiaconos
et in ipso ordine de quo quis-
que est statuetur superius
uel inferius prout domino
abbati placuerit et persone
illius competens fuerit.

Si aliquis abbas uel canoni-
corum uel monachorum meliorum
admittitur stabit in loco
prioris et prior post ipsum.
Quod si fuerint abbates plu-
res. secundum abbatis dis-
cretionem ordinabuntur
uel meliorum uel ad proces-
sionem. Quod si aliqui exter-
ni uel monachi. uel cano-
nici in refectorio comestu-
ri sunt. debet hoc hospitari-
us refectorario significa-
re. Monachi omnes ad
mensam superiorem sede-
re debent. Canonici ue-
ro inter fratres nostros. Sed
unusquisque secundum or-
dinem suum sicut de cho-
ro diximus. Si presente do-
mino abbate aliquis abbas
extraneus cuiuscumque or-
dinis in refectorio come-
derit sedebit iuxta domnum
abbatem ad sinistram ipsi-
us. Si plures extiterint
abbates ii sedebunt hic
et inde ita quod abbas noster in
medio sit. Sed tantummo-
do ad sinistram ipsius eo
sibi proximo qui inter illos
maioris fuit auctoritatis. Si
abbas noster absens fuerit—

et aliquis abbas extraneus
in refectorio comederit: ipse
debet ad nolam et comple-
bit totum abbatis officium.
finita refectione cum fra-
tres de refectorio ad grati-
as reddendas exierint: mo-
nachi in ipso refectorio re-
manebunt. hospitario
remanebunt et simul cum
eis. Et postquam ibidem
finierint gratias suas: edu-
cet eos. Canonici vero ex-
tranei qui in refectorio co-
mederint ad reddendas gra-
tias cum fratribus nisi ire
debent in ecclesiam. Sed ad
introitum chori de foris
subsistent. et hospitarius
cum eis subiectim finitis
gratiis educet eos. In re-
fectorio nostro nullus debet
comedere: nisi de religio-
ne fuerit. Quociens aliqui
hospites in dormitorio ia-
cere debent hospitarius
debet innuere vestiario
ut lectos eorum preparet.
quociens extranei extra
conventum in refectori-
o comederint educet eos.
quod si pro lassitudine vel ali-
a quacumque de causa hospi-
tibus condescendendum fuerit
ut in hospitali remaneant.
ibi quoque curam eorum hospi-
tarius diligentissime agat.
Providere etiam debet hos-
pitarius. ut et in minis-
teriis quae eis offerentur. et in
vasis quibus eis offerentur
nichil contra munditiam
aut honestatem inveniri
possit. ut lintea et men-
salia et manutergia munda
sint et candida. et ut panes.
vel in sportella munda. vel
in mappula mundo mensis
inferantur. et cetera quae in ap-
ponendis vel auferendis
cibis ad munditiam. vel
honestatem pertineret.
omnia et ipse diligenter
discat. et eos qui sibi subim-
ministrant doceat. Omnem
autem suppellectilem quae
ad hospitalem domum
pertinet. id est. urceolos cyphos
et coclearia. et bacinos. et sa-
lerias et candelabra. et men-
salia et manutergia quantum
necesse est habere debet. quae
omnia sub hospitarius in
conclavi custodiat. et proferat
cum necesse est. Men-
salia autem et manutergia

propria signata habere debet et nu-
merum scire. Debet etiam pro
munditia sepius muta-
ri oportet. lectos etiam in domo
hospitali secundum morem
dormitorii tres aut quatuor
habere debet preparatos videlicet
cum bambucinis i. panel-
lis lineis suppositis. Ceteros
vero lectos culcitris et linthe-
aminibus preparet. ut hospi-
tibus eos siue de religione si-
ue de seculo fuerint prout
oportuerit. secundum eorum vo-
luntatem siue necessitatem
distribuat. domum hos-
pitalem frequenter scopa
emundet. Lampadem eti-
am preparet que nocte cum ne-
cesse fuerit coram hospitibus
ardeat. Candelas etiam suffi-
cienter paratas habere debet quas et
in ipsa domo hospitali et in le-
cto et ad matutinas decanta-
das. ad obsequium hospitum
subministret et famulis
ad stabulos etiam circa p-
curandos equos et cetera si
qua inibi necessaria sunt p-
ut oportuerit eriget. Quod si
hospites pransi aduenerint
in cena largiore humani-
tate respiciendi sunt. ne si for-
te in prandio minus refecti
fuerant. minus tenui ce-
na subsequente affligantur.
hoc etiam obseruare hos-
pitarius debet. ut postquam
aduentum hospitum cel-
lerario nunciauerit et ab
eo qui tunc ad manum habere
possit didicerit. statim ad
ipsos hospites reuertatur et
cum eis quid habere possit indi-
cauerit qualiter illa prepara-
ri voluerint interroget. Cum
autem preparati fuerint cibi
veniet hospitarius et recipi-
et sub hospitario ut men-
sam ponat. Posita autem
mensa et panibus appositis
cocleariis etiam in cena hy-
emali tempore candelabris
mense sunt positis. ipse
hospitarius pelues accipi-
at. sub hospitario mante-
gium tenente et per ordi-
nem omnium manibus ablu-
endis aquam fundet. Si
autem abbas presens fue-
rit ipse aquam manibus da-
bit hospitario mantergi-
um tenente. Similiter p-
rior vel supprior absente
abbate faciet. Si autem
presente abbate affuerint

quamuis eorum abbate aqui
dante. qui secundus post
eum est maniergium te
nere. tamen in dispositione abbatis
relinquitur. quibus ipse aq
dare debeat. et cum dedit
utrum omnibus dare uelit.
Prouidere autem debet hospita
rius maxime si hospites
de religione sunt ut prius
usquam super cibum benedic
tionem faciant. panis et
uinum mense superposita sit.
Quod si hospites sunt secula
res. non eos prius cibum su
mere permittet quousque ipse
super cibum eorum benedicti
onem fecerit. Cum autem
assederint. statim cibus afferri
debet. Neque enim timicu
lam dilationem fieri oportet.
nec prius hospitarius eos
ad mensam inuitare debet
quam cibum paratum esse ag
nouerint. Postquam igitur
assederint ueniens hos
pitarius primum fercu
lum ipse manu sua appo
net. deinde etiam si plu
res fuerint quorum religio
ni uel reuerentie amplius
deferendum uideatur
de manibus eorum qui sub

sequuntur que apponenda ab
suscipientis eis apponet. Ce
teris omnibus sub hospitario
et qui ei subseruiunt mi
nistrabunt. Inter comeden
dum autem diligenter debet
circumspicere. hospitarius
ne aliquid comedentibus quod
suppleri oporteat deficiat.
reliquias ciborum et ea que
de mensis tolluntur in pro
spectu hospitum non relin
quet. Sed in dispensam mini
orem referet in qua etiam
prius preparari et aptari de
bent que proferuntur in
medium. Hoc quoque atten
dere debet hospitarius ut epis
copis et abbatibus et aliis eiusmo
di honorabilibus personis qui
bus amplius deferendum est
in mensa presentibus in
cappa non ministrent. Sed
hospitarius autem num
quam cappa indutus men
sis ministrare debet. Reliquie
de hospitali domo ad ele
mosinam pertinent. sicut
de infirmaria. ut si panes
cellerario qui illuc de summa
minus redduntur. cetera ad
elemosinam eant. Quod autem
ex inde ad elemosinam

dandum est sub hospitari
us in dispensam ferre debz.
elemosinario sicut de īfir
maria infirmarius. Si ī
firmi aliqui advenerint
qui aliqua spāli consolatio
ne in cibo fovendi videant.
debet hec hospitarius cel
lerario nunciare. ut siqd
habuerit q eos invalitu
dini congrue tribui possit.
tribuat ille pmpto ani
mo. siquid huerit q opus
est dabit. Si autem nich
habuerit referet ad abba
tem. ut secundum eius p
ceptum qd ei faciendum
est fiat. Qz si eius qui ī
firmatur invalitudo cre
verit & infirmitate invales
cente languore diutino de
tineri cepit hospitalem do
mum efferri debet. & in
alio aliquo loco secretiori
atq eius infirmitati con
gruo ubi abbas pviderit
collocari. Cui etiam ipse ab
bas secundum psonam &
modum infirmitatis eius
ministrum pvidere debz
qui ei assidue adesse possit
& quecumq necc̄ia fuerint
cum omni humanitate

et caritate impendere. Qz
etiam in infirmitate sua.
frequentius abbas invisere
dz. & diligent' de salute a
nime sue & de confessione p
catoꝝ suoꝝ amouere. Qz si
mortuus fuit q̄cumq sepl
ture necc̄ia fuerint. officio
sissime exhibenda sunt.
& si de religione fuit q̄ius
de fr̄ibz sepeliendus est.
Similiter autem si de secu
lo est. secundum competenti
am psone ei et eadem
omnia diligentissime sūt
pficienda pquo etiam ī
capitulo. fratres omnes
abbas ammonere debet ut
ei orationibz suis subveni
ant. Ideoq sibi relictum ē
ul potius commendatum cre
dant q̄i specialiter sunt elec
ti ut ul ei fratrum suarum
intuentione conferant.
ul p eo de negligentia su
a rationem reddant. Qz
si infirmus ab egritudine
sua convalescere cepit
hoc semper certa enim ob
servandum est. ut non
paulatim dimittatur cum su
fficient' sanitatem recipe
ret & quecumq interim

malo uel potu uel ceteris
fomentis necessaria fuerint
plenissime atque propitiussi
me sunt exhibenda. Quod
et tunc quoque abbas sepius
uisitare debet et amonere
ut non erubescat. aut du
bitet que sibi commoda fu
erint postulare. Itaque ut
lomodo honerosum se esse
credat. Hoc autem omni
bus seruientibus qui in domo
sunt diligentissime precipi
debet. ut omnibus hospiti
bus non solum infirmis set
quibus aduenientibus hy
larem ac benignam faciem
ostendant. et in quecumque
eorum seruicio exierint quan
tum competenter possint
promptos se offerant. aut
humiliter excusent. Ni
chil circa eos in disciplina
te. aut erga eos uel famu
los eorum iniuriose agant.
et si forte ab eis aliquam iniu
riam acceperint siue uer
bo siue in ope et facto hu
militer et patienter ferant.
famuli hospitum de gra
nario aduenam accipiant.
De horreo ad usum. de
fenili stramen et fenum

et qui hiis preerunt sine contra
dictione tribuant quod institu
tum est. Si uero aliquid abe
preter consuetudinem uel ro
nem exigitur non contendant.
Set uel humiliter excusent.
Si nullo modo prese annuere
noluerint. uel ad abbatem
referant. ut sicut ipse iusserit
fiat. Femine que ad hos
pitandum recipiende sunt si
ue de seculo siue de religione
fuerint abbas eis extra in
uillam hospicium queri
faciat et ibi quod opus est
ministrat. Quod si tales fu
erint de quibus scandalum
graue oritur si extra in
uillam hospitarentur ex
tra claustrum locus constitu
atur in quo huiusmodi femine
recipiantur. Nullus tamen
fratrum cum ipsis nisi testis af
fuerit loquatur. Quod si
aliter aliquis facere pre
sumpserit. acriter corripi
atur et seuerissime iudi
cetur. Quecumque aliorum
fratrum hospitibus primo adue
nientibus antequam fuerint
recepti occurrerit letam
faciem demonstret. et si
necesse est ut eos alloquatur

id est si forte portarius defuit. vel hospitarii qui eos recipere debent benigne eos alloquatur. et si hospitari se velle dixerint: prestolari eos roget. et ipse statim subhospitarium querat et ad eos ducat. Qui receptis hospitibus, aliud cum sibi visum fuit ad ministrandum eos procederet. Si qui nocte extra horam advenerint aliqua forte necessitate vel occupatione impediti quo minus hora regulari advenire potuissent, repellendi non sunt. Prius tamen quam intromittantur advocet portarius subhospitarium. Qui cum ad eos pervenerit: dicet illis hospitarium et cellerarium intrinsecus esse. et hostia claustri firmata esse. se non posse sibi per mansionem sicut opus est ministrare. Tamen si voluerint hospitalem domum non prohibeant. et si qua manus eius invenire poterit libenter impertiri. Debet tamen subhospitarius propter huius eventus per consuetudinem indispensata sua aliquid semper reservare. quod huius advenientibus ad necessitatem impendatur. Si autem homines seculares nocte advenerint qui alibi hospitari possint non sunt facile recipiendi nisi manifesta sit eorum necessitas. Portarius minor et subportarius ad hospitarium pertinent. ut ipse eos prout oportet instruat et que sunt facienda faciat. Si quid hospitarius aut subhospitarius a cellerario postulaverit: quod ipse dare noluerit. vel amplius contenderit. Sed si res necessaria fuerit que tolerari vel differri non potuerit: ad abbatem referat ut sicut ipse iusserit fiat. Hoc etiam sciendum est quod alienis etiam in coquinam intrare ad aliquas preparationes ciborum nullo modo admittendi sunt. Sed quicumque sunt hospites. sive episcopi sive abbates sive alii quicumque sicut de nostro procurantur. ita etiam externas apparationes ut sustineant oportet.

De vestiario.

Vestiarius sacristam ipse debet extra offi-

cuas claustri minores .i. ī
tali loco ubi fratres scla
res servientes si opus fue
rit possint admitti. Ces
tū si forte aliquā ibi hr̄e
nesse fuerit prudere dz
vestiarius ut tales et tā
mature psone. q̄ r hone
ste ad tam familiare mi
nisterium recipi possint.
Et si quā necc̄ia fuit eoꝝ
opa. introrsum salua dis
ciplina competent̄ plī
am duci apte possint.
ad eius prudentiam ptī
net omnia vestimenta
fratrum tam laicoꝝ q̄m
clicoꝝ lanea r linea sive
pellicea. Calciamenta
quoq; .i. calige r socci r
subtalares. cui hoc pmū
studendum est ut ipsis
vestimentis q̄ pparat co
petentem tribuat for
mam. Secundum hoc
q̄ exigit status religio
nis. i. ut nec minus lō
ga sint. ul' inequaliter
dependentia. aut fluī
minis. sive quolibz alio
modo distorta. ul' mep
te composita. ut fmo
dum stature singulorū

q̄ formam atq; mensurā
vestimēta sic̄ constitutū ē
sub testimonio examinēz.
Statuimꝰ enī ut quociens
aliqua nova vestimenta
ex hiis videlicz q̄ exterin
secus apparere solent ut
p numere. ut est videli
cet. cappa superpelliceum.
tunica pelliceum. pelles.
ul' pellium .i. mancellum
n̄ nisi pl̄ente priore clau
stri. cuius officiū est formā
et qualitatem vestimen
toꝝ examinare tribuant.
Qualitatē aūt vestimen
toꝝ in colore et pcio acci
pimus. de qua statuimus
ut in sembrimū in nr̄a so
cietate nll's portet. De ce
tero cappe quid nigre sīt
de panno. q̄ntum fieri po
test competent̄ minus
pcioso nec minus lucentī
nigro. Pallium vero ul'
de nigro sit ul' de albo pu
ro. i. alio colore n̄ mixto.
Albus coloris pannus. nz
in cappis. neq; in palliis
ēē debet. Lanea autem
dormitorij ul' de albo ēē
debet ul' de griseo rustica
no. Tunice lanee de albo

primo fiunt. Tunice au-
tem et cappe laycorum fratrum
i. conversorum de griseo rustica-
no. Caligae autem fratrum sive
de albo. sive de nigro. sive
de griseo rusticano fieri pos-
sunt. Pellicea et pelles et
coopertoria de pellibus agni-
nis. ita ut pellis silvati-
ca cuiuscumque generis in nul-
lo statu usibus admittatur.
In lineis quoque vestimen-
tis hoc cavendum constitui-
mus ne nimis subtilia sint
aut preciosa. In dormitorio
culcitras de plumis et lin-
theamina et villosa nullus
habere debet: nisi forte sicut
infirmitate cogente cum
capitulo concedatur. Hec sunt
autem vestimenta que se-
cundum consuetudinem
iuri canonico concedimus.
Una cappa. Une pelles. pal-
lium unum. Una tunica
lanea. Duo superpellicea.
Due interule. i. camisie.
Duo femoralia. vel si mi-
nistrat altari. i. subdiaco-
nus. vel diaconus. vel sacer-
dos: tria. Duo paria caliga-
rum. Duo vel tria soccorum.
Subtalares maiores i. noc-
turnos. vel etiam minores
cotidianos. Capitium cum pel-
libus agninis forratum. Et
si opus est etiam tunicam
lineam habere potest. cortinas
laneas quas conclusis for-
maliter inopere tamen o-
perariis et iterantibus in ita-
rie concedimus. Lectualia
sunt hec. Culcitra. bambu-
cina. i. pauellum. pulvillum
unum ad caput. desuper
unum laneum. et cervical.
Coopertorium unum. pelli-
ceum et ovinum et alutri-
neum album. vel griseum
rusticanum. Formam in-
dumentorum talem obser-
vandam statuimus. Pri-
mum cappa. debet capitium
cum convenienter apta-
tum habere debet et aliquantu-
lum amplum. ut videlicet
si quando capita supponitur
positius non erigatur in
cristam: ut demissum
capitium nec est scapu-
las cooperiat et ut interi-
capitium exterior per-
cooperiatur. nec extra pro-
mineat. Deorsum autem
debet cappa brevior super-
pelliceo. vel tunica uno

pleno palmo. Undique vero tunica ante non minus alte fissa. Super pellicium tunica laneam quantum fieri potest minus longitudinis esse debent ad minus pleno palmo atta distancia ut ultra hec ultum aliud indumentum decorsum promineat debet. Et ut manice super pelliciorum non plus duobus palmis ultra digitos promineant. Pelles autem sive pallia fili subtus rotunda .i. non magis ante pendentia formabuntur. Et ut numquam decorsum sub cappis promineant. nec desuper lacinatas aut cirratas, aut currentes habeant. Subtalares non minus stricti sed competenter ampli. tante grossi sint. Desuper vero alti sufficienter. ut plene caligas contineant decorsum usque plantam. Huiuscemodi itaque omnes fratres iuvenitus sive foras uti debent. Hec sunt autem vestimenta que unus frater habere debet ex consuetudine. una cappa. une pelles. sive unum pallium. una tunica. Duo pallia. Duo paria caligarum. Cansonum. Hec autem hic ammonere volumus ut novicii quamque adveniunt sive clerici sive laici fratres sibi vestimenta propria re non sinantur. Et si forte ea tamen susceptum habitu religionis inde suo albo servaverint: numquam eis uti in religione permittantur. nisi et forma et colore aliisque modis omnibus discipline religionis in te conveniant. Tunicas laicorum fratrum ita formari volumus ut decorsum a terra etiam non amplius ad minus duobus plenis palmis distent. Cappa autem uno pleno palmo ad minus tunicas eiusdem breviores. Et ut pelles sive pallia eorum numquam sub cappis decorsum emineant. que sibi rotunda formari volumus. i. sine dependentia et fibulas et lazarales habeant. Subtalares grossos et amplos. et desuper corrigiis alligatos. Capellis laneis siant. eos nocte sive de talis sibi ut ad collum post eius ad

minus tamen descendant. ut
capitium tunice astringat.
et totum collum atque aures u
trumque comprehendat. et ita
iuxta genas descendentes
deorsum sub mento omnes con
tantur. et in spatio desuper
a fronte atque utrimque secus limi
ta non sit. sed directa. Sca
pularibus etiam uti eis con
cedimus. Verumtamen preter super
omnia hec. quicquid in habi
tu fratrum approbandum
uel improbandum fuerit iudi
cio prioris aut examini hoc
specialiter commendatum esse
commendandum relinquimus.
Quotiens autem pro emen
dis pannis ad forum uel ad
nundinas ire quis postula
uerit. in arbitrio abbatis
erit quem ipse uoluerit mit
tere. id est siue uestiarium
siue alium. ita tamen ut qui
pergit quicumque ipse est
expensam sub certa com
putatione accipiat. et
quod emptum fuerit sub cer
ta computatione resig
net. Pannos autem ip
sos cum apportati fuerint
uestiarius suscipere debet et di
ligenter conseruare. ac

quod in locis reponere ubi non
corrumpantur. et tamen ipsos
quando certa uestimenta fratrum
frequenter excutere ne a ti
nea lædantur. Ex ipsis au
tem pannis siue laneis
siue lineis preparare debet fra
tribus que necessaria sunt et prouide
ut semper ad manum pa
rata habeat que danda sunt.
Ita ut si aliqui noui hospites
aduenerint statim eis que
necessaria fuerint ad uestien
dum tribuere possit. Cum
aliquis frater uestimento in
diguerit. ab ipso postulare
debet. et ipse quod necesse fuerit
tribuere non differat. Si
quis cappam uel pelles uel
tunicam. siue pellicium
uel coopertorium noua postu
lauerit. prius uetus ue
stiario monstrare debet. ille
cum sic necesse esse prospexerit
refert ad abbatem. dicens
quod fratrem illum tali uesti
mento opus habere. et sic per
eius licentiam tribuat quod
tribuendum est. Si autem
extra necessitatem ex super
fluo esse uiderit pro eo quod
petitur et adhuc diutius
sufficere competenter posse.

quod sibi quecumq; ille ē
mutari postulat. primū
amicabiliter et caritati
ue ammonebit fr̄em su
um ut sustineat. nec cu
rat quid c̄p corpi necc̄ui
non est. s; anime p̄iculo
sum. Q si ille acquiesce
re noluit. ⁊ in petitione
sua p̄tinacit̄ p̄seuerit.
minꝰ abbi ei tam ⁊ q;
ille demum iusser. faciet.
Sane hic ammonere uo
lumus nullo modo licere
hominī religionis uesti
mentū aliq; p̄ utilitate.
a. nec p̄ colore nec p̄ for
ma. nec p̄ p̄cio respuere
nisi manifa īcōmoditas
aliud petere cogat. ⁊ q;
p̄ utilitate ab iniuit dāp
nanda est supbia. q; p̄
īcōmoditate mutatur
infirmitas toleranda.
Alia minora uestimen
ta preter ea q̄ enumera
uimus cum necce fuit
p̄ se dare potit uestiar̄.
nec prohiuuis ad alia
tem uenire optebit m
si forte quis in hys ī cp
tiuuis postulandis fue
rit inuentus. Vestimēta
nouiciorꝰ secularia q̄ appor
tant cum ad religionem
ueniunt. siue alia q̄cum
q; ī pannis lineis aut pel
libꝫ q̄ extrinsecus aduene
rint ipe suscipere dꝫ et re
seruare. Vendere autem
ea non licebit. nisi abbas
iusserit. Si cui aliquid p̄p
infirmitatem preter cō
mune institutum. siue
in calciamentis siue ī ue
stimentis. siue in lectuali
bꝫ supaddi optuer̄ nullo
modo hoc sine licentia ab
batis fiat. Siquis fratrū
in uestimentis suis siue
in calciamentis aliquid re
ficiend̄ habuerit. ponat
q̄cumq; illud fuerit in
loco qui ad huius repone
da constitutus est. Vesti
arius autem cotidie ip̄oꝝ
locum respicere dꝫ. ⁊ q̄d.
⁊ q; inibi repositum inue
nerit accipe. ⁊ q̄d inibi
reparandū inuenit repare.
reparatumq; cito reponere.
ut ille cuius est ex dila
tione molestiam aliquā
patiatur. Quociens fr̄
talares ungendi fuerint
fratrum tam laicorꝰ q̄

cliricorum vestiarius eos ungi
faciet. Unctum autem a
camerario accipiet. Servi
entibus autem omnibus excep
tis servientibus coquine cama
rarius unctum dabit. Ad un
gendos subtalares eorum. Cul
tonia et corrigias femorali
um et vaginas et pectines
et pectinaria et cetera huius
modi opus fuerit fratribus vesti
arius ministrare debet. Cultel
les et forcipes et rasoria et
cetera talia camerarius
ministrabit. Vestimenta
fratrum linea. id est super pelli
cia et camisias et femora
lia propriis eorum nominibus
significare debet. Ipsa autem
vestimenta quindecim
diebus transactis muta
ri debent et lavari. Cum
autem dies lavandi in
stat: nocte proicit vestia
rius in media area dormi
torii unde aliquod vesti
mentum. quod cum vi
derint fratres: conferat
illuc unusquisque quod ad la
vandum habuerit. Sic et
in infirmaria et in dormi
torio laycorum vestiarius
nunciare debet ut exponant
singuli que lavanda sunt.
Cum autem omnes exposue
runt colliget ea vestiarius.
sive de dormitorio. sive
de infirmaria. sive de dor
mitorio laycorum et feret
ad lavandum. Mensali
a etiam et manutergia.
sive de refectorio. sive de
domo hospitali. sive de
infirmaria ipse ministrare
debet. Et cum lavan
da fuerint ipse lavacra fa
cit. Sed hoc observandum
est ut hec simul cum a
liis vestimentis non laven
tur. Vestimenta servi
tum ad eum non perti
nent. Sed camerarius om
nibus famulis qui in domo
sunt vestimenta et calcia
menta. que dari debent
dabit. Postquam de lavacro
lota fuerint vestimenta
faciat ea portari vestiari
us in sartrinum et ibi segre
gabit et discernet ab in
vicem. Deinde referet que
in dormitorio portanda
sunt et ponet ea in lectis
singulorum. Simili modo et ad
dormitorium laycorum que por
tanda sunt reportabit

Ea quoque que ad infirmariam
pertinent. ante infirma-
riam portare debet. et ubi lo-
co statuto ponere. ut il-
lic ea infirmarius accipi-
at. et unumquemque que sua sunt
reddat. Si vero vestimen-
ta sua exceptis hiis locis.
sive in claustro. sive in
locutorio sive alibi di-
miserit exponere debe-
at. relinquere. Vete-
ra vestimenta fratrum
cum redduntur vestiarius
suscipere debet. Lanea quidem
vestimenta omnia et cal-
ciamenta. exceptis coto-
nis. elemosinario tribu-
et. ut ipse ea tribuat
pauperibus. Cetera omnia
abbati cui ille voluerit.
et quibus voluerit eroganda
reservat. Ceterum nec
vendere. nec emere quic-
quam. vestiario licebit.
sine abbatis licentia. Et
siquid eius precepto vel
licentia emere debuerit
vel vendere sub certa com-
putatione accipiet. acci-
piet et reassignabit cuicumque
illud est. Cappas que ad
equitandum parate sunt

et ipse servare debet. et cum
opus est quibus opus est. et
iterum cum reportantur
recipere. De armario.

Armarius omnes eccle-
sie libros in sua custodi-
a habet. Quos omnes no-
minibus propriis sigillatim
annotatos habere debet et per
singulos annos bis aut ad
minus semel exponere
et recensere. et ne in eis ali-
quid. vel tinea. vel aliqua
qualibet corruptela in-
fectum. vel exesum sit
diligenter considerare.
Ipsum autem armarium
intrinsecus ligneo vestitum
esse debet. ne humor parietum
membranas rubigine ali-
qua. sive humectatione
aliqua inficiat. In quo
etiam diversi ordines se-
orsum ac seorsum distinc-
ti et convenienter coapta-
ti esse debent in quibus li-
bri ita separatim collocari
possint. et distingui ab
invicem. ne vel nimia com-
pressio ipsis libris noceat
vel confusio aliquid impedi-
menti in eis congruenti mo-
ram afferat. vel impedi-

mentum. Simul quod armarius libros prestare debet nisi ab eo cui prestat vadimonium accipiat. ita tamen si persona ignota fuerit etiam eque valens sit ipsum. et nomen illius cui prestat. scilicet sive ignotus sive notus sit. et nomen libri quem prestat et vadimonium quod accipit. totum in breui annotatum retineat. Maiores autem et preciosiores libros sine licentia abbatis non prestabit. Omnes scriptores quam in ecclesia sive intus sive foras sunt: ad eius officium pertinent. ut ipse scriptoribus pergamenum et cetera que necessaria sunt provideat. et eos qui pro precio scribunt conducat ipse. Quicumque de fratribus intra claustrum scriptores sunt et quibus officium scribendi ab abbate iniunctum est: omnibus hiis armarius providere debet quod scribant et que ad scribendum necessaria sunt prebere. nec quisquam eorum aliud scribere quam ille preceperit vel in ipsa scriptura preter

eius voluntatem ad dispositionem quicquam agere presumat. Ceterum autem fratres qui scribere sciunt: et tamen officium scribendi eis iniunctum non est sine licentia abbatis ad scribendum ponere armarius non debet. Sed si quando eorum opera forte indiguerit. prius abbati indicare debet et sic per eius licentiam et preceptum facere quod faciendum est. Nullus autem preter id quod sibi iniunctum est sine licentia abbatis scribere presumat. Omnibus autem scribentibus in claustro. sive hiis quibus iniungitur sive hiis quibus conceditur necessaria ad scribendum armarius prebeat. ita ut nullus sibi pro voluntate sua. hoc vel illud eligat. Sed nec scriptoria. nec archanos. nec cultellos. nec scarpellos. nec membranas. nec aliud quippiam. Sed quod ille secundum competentiam operis dederit: unusquisque sine contradictione et contentione suscipiat. Omnes breves qui in claustro scribunt

siue breues pro defunctis.
siue pro quibuscumque aliis
causis et manifestis negotiis.
etiam que certo in pascha
affigitur ad cuius officium
pertinet et pro hiis scriben-
dis nemo qui scribere sciat
contradicere habet. cui ille et
iniunxerit. Excepto quod si
ne licentia abbatis. nec
extra conuentum exire.
nec horis regularibus deesse
potest ille qui scribit. Quo-
tienscumque aliquibus in
claustro fratribus officium
scribendi iniungendum
est. in capitulo iniungetur.
ubique abbas determinabit
et quibus horis eos scrip-
turis uacare. aut quibus ad
conuentum redire uelit. et
sicut illi determinatum fu-
erit. ita illi postmodum
obseruare debent. loca eti-
am determinata ad eius mo-
di opus seorsum. a conuen-
tu tamen intra claustrum pro-
parata sunt. ubi sumpto
turbatione et strepitu sep-
tores opi suo quietius in-
tendere possint. Ibi autem
sedentes et operantes si-
lentium diligenter ser-
uare debent. nec extra
quoque ociose uagari. Ne-
mo ad eos intrare debet. ex-
cepto abbate et priore et
subpriore et armario. Qui si
aliquid eis spiritualiter dicendum
fuerit. quod nec illic significa-
ri possit. nec usque ad tempus
locutionis differri poterit.
armarius usque in locutorium
regulare educere eos. et il-
lic breuiter quod dicendum est
intimare. De aliis fratribus qui-
cumque scribere sciunt. si
quis propria uoluntate. uel
sibi uel alii scribere aliquid
uoluerit nequaquam illud
presumere debet. nisi prius ab
abbate licentiam acceperit.
et si pergamena incidenda
uel radenda sunt. uel ubi
emendandi aut ligandi.
aut aliquid eiusmodi ex-
ad officium armarii perti-
net. ad uicitorio fratrum indige-
at. quicumque ipse ad aliquid
horum faciendum uel preparan-
dum amonuerit. si ei uaca-
at. id est. si alia obedientia non
impediatur. si se excusa-
re habet. libri communes.
qui cotidie ad manum habendi
sunt. siue ad cantandum

sive ad legendum in loco competenti exponendi sunt. nisi competens accessus omnium fratrum esse possit. Quos frequenter armarius diligenter emendare debet et punctare ne fratres in cotidiano officio ecclesie sive in cantando. sive in legendo aliquod impedimentum inveniant. Hij etiam libri ipsi armario adeo noti esse debent ut si quis fratrum sive ad matutinas sive ad missam. sive ad aliam quamlibet horam in cantando vel in legendo erraverit. sine id quod non oporteat cantans aut legens id quod cantari aut legi oporteat invenire si valens statim sine cunctatione eum reducere possit. Nemo alius preter armarium. sive in hiis sive in aliis quibuslibet libris demere aut addere vel mutare quicquam presumat nisi ei specialiter concessum fuerit vel iniunctum.

Debet etiam armarius nichilominus libros qui ad cotidianum officium ecclesie necessarii sunt. etiam de aliis aliquot quos ad instructionem. vel ad edificationem fratrum magis commodos et necessarios esse perspexerit in commune exponere. quales sunt bibliotece. et maiores expositores. et passionarii. et vitas patrum. et omeliarii. Ceteros autem. id est minores omnes. et si cotidianos. numquam extra armarium exponere debet vel relinquere. nisi specialiter ab aliquo fratrum requirantur. Sed et nomina quorumcumque expositi erunt in brevi annotari debet. ut sciat quos vel quot unusquisque dederit. Illi vero qui de armario aliquos specialiter libros acceperint. quamdiu eos habuerint diligenter apud se custodiant nec alibi exponant vel relinquant. et cum expleverint in eis quod voluerint. iterum armario servandos reddant. Ad officium armarii pertinet omnium facere brevem tabule que in capitulo recitatur. de quolibet officio quod in breve ut notari solet. sive ad matutinas sive ad missam. sive ad capitulum

siue ad mensam siue ad
collationem. Obseruare au-
tem debet ne in matutinis siue
ad legendum siue ad cantan-
dum. nec diaconum super
sacerdotem. nec supra dia-
conum ponat. id est ut postquam
ille qui superioris est ordi-
nis legerit. non legat qui
inferioris est. nec cantet
postquam cantauerit. Ad
septimanas autem quorum-
libet officiorum hec maxime
obseruandum est. ut ex
hiis qui ad quodlibet officium si-
gillatim electi uel determi-
nati fuerint nullum in
breui bis ponat. id est postquam
semel officium suum ex-
pleuit secundo non ponat.
donec omnes alii qui ad
idem officium determinati sunt
suas septimanas fecerint
et tunc iterum ad eum
ordine recurratur. hoc
autem uniuersaliter quantum
tum fieri potest obser-
uare debet. ut nullum ad
cantandum uel ad legendum
in breui notet. nisi prius
illum qui notandus est
competenter hoc implere
posse perspexerit. Nouicios

etiam in breui non po-
nat. nisi per preceptum uel
permissionem abbatis. Si uero cum
breui postquam recitata est
mutauerit. id est uel apposuerit.
uel deposuerit. uel ad aliud
notauerit. totum hoc ip-
sis quos mutat tempesti-
ue indicet. ne quis cum
tempus faciendi aduenerit im-
peratus inueniatur. Si
quis forte ex hiis qui in
breui positi sunt defuerit
ad eum pertinet siue in can-
tando siue in legendo uice
eius supplere. uel alii sup-
plendum iniungere.
Ad officium etiam ar-
marii pertinet cotidie in
capitulo officium ecclesie nun-
tiare. sicut in usu de scrip-
tum est. et tenetur. Si que eti-
am mutationes de ordine
et obseruantia cotidiana
inciderint: prouidere. Anniuer-
saria in kalendario anno-
tare. et cum recitantur que
sollempniter celebranda
sunt: et que non determina-
re. Orationes etiam que
pro aliqua causa specialiter ad mis-
sam imponuntur. cum
tempus aduenerit in capitulo

Nota

determinandas indicere.
et si que in capitulo legenda recitan-
de sunt legere. Eius quoque
officium est sicut prioris et
subprioris inordinatas legencium
corrigere. maxime ad mis-
sam in collectis et ceteris horis.
et ad horas in capitulo et col-
lectis et versiculis et in capitulo in
pronunciatione lune et kalen-
darii. In cantu ecclesie si quid
erratum vel dubitatum fu-
erit. vel in tono inponen-
do. vel in alio quolibet modo
nemo illi preiudicet et quod il-
le prior inceperit. nullus
autem aliud aut aliter
incipiendo perturbet. sive
in elevatione. sive in de-
positione cantus. sive in
inchoatione. sive in repe-
titione universi eum sequan-
tur. lectiones terminare debet.
et auscultare. Omnes de-
nique qui in ecclesia vel legunt
vel cantant de eo auscul-
tent. Ad eum etiam spec-
tat processiones omnes ordi-
nare et quecumque facienda
sit iniungere et eos qui
bene non incedunt corri-
gere et alternatim dispone-
re. Si qua etiam subito
cantandi vel legenda eve-
nerint. que nulli prius
specialiter iniuncta fuerunt
cui voluerit agenda iniun-
gere. Et si quis ex hiis que ad
se pertinent. sive in cantan-
do sive in legendo aliquid
obliviscatur. vel negligit
supplere et legentibus ad mis-
sam quid legere et quam-
diu legere debeant osten-
dere. Similiter et ad capitulum
et ad collationem. In sollem-
pnitatibus quoque ad vesperas.
et ad matutinas et ad pro-
cessionem. Sive cum quelibet
benedictiones. aut exor-
cismi faciendi sunt. vel
alia quelibet que ad offici-
um abbatis pertinent ipsi ab-
bati librum apportare et
tenere debet. et si aliquis
absente abbate obierit. pro
quo ipsum abbatem cum re-
dierit commoveri oporteat.
in capitulo commonere opor-
tet. Tricennarium dierum mis-
sarum que in conventu pro de-
functis inponuntur com-
putare et omnino quic-
quid in officio ecclesie in-
ponendum. vel terminandum
fuerit quod provideri oporteat

precere. Quocienscumque
in psalmodia vel in cantu
vel lectionibus vel alio quo
libet officio ecclesie. presbiter super
uenientem quibuslibet causis in- Nota
plus solito vel tardandum
vel festinandum fuerit. hoc
ipsum fratribus significare. Si
quando plus iusto vel protrahitur.
vel festinatur officium:
ad certam mensuram tem
perare. Quod si quid in officio
o negligenter fecerit non
tenere a quoquam corripi
atur aut corrigatur: hoc
postmodum in capitulo procla
metur. Ad ea vero que fa
cere habet si opus fuerit so
lacium habere potest: ho
ras canonicas missam ma
iorem et capitulum et collationem.
et completorium neglegat.

Ad officium. De sacrista
sacriste pertinet omnia
que in thesauro sunt custodire.
Reliquias et omnia orna
menta altaris et sanctua
rii ac totius ecclesie. sive in
auro. sive in argento. si
ue in ostro et palliis. et tape
tibus et cortinis. sacras que
uestes et pallas et mani
tergia. et calices et textus.

et cruces. et thuribulum
candelabra et cetera uasa que
vel ad ministerium vel ad
ornamentum altaris et
sanctuarii. totiusque ecclesie
pertinent. libros quoque mis
sales. epistolares. et euangelia.
Omnia autem que sub custo
dia eius sequuntur abbas bre
ui annotata habere debet. et sacri
sta similiter. ut sciat et ip
se pro quibus eum oporteat si
exigatur rationem reddere.
et ille pro quibus exigere debe
at cum opus fuerit non igno
ret. Ipse autem sacrista omnia
que sub custodia sua tenen
tur: cum magna diligentia
a seruare debet. et frequenter
inspicere. et memoriter recen
sere. ne quid forte vel detri
mentum ex situ vel negligentia
longiore aliquam corruptionem
contraxerit. In festiuis eti
am sollempnitatibus ea que ad
ornatum et ministerium
altaris et sanctuarii expo
nenda sunt: exponere debet.
et singula sicut oportet apta
re. et rursum expleto mini
sterio colligere et complica
re. et iterum locis suis ser
uanda reponere. Suscipiet

ca reliquias et cetera preciosio
ra ornamenta sollicitus et cu
riosus esse debet. ne in eis
expendis aut conseruandis
siue reponendis aliquid pe
rire quam expedit debet e
ueniat. Nosse etiam eum
oportet qui indumenta ad
cottidianum ministerium.
et que in medio tribus festis. que
etiam in summis sollemp
nitatibus apponenda sunt.
et per singula altaria ad mis
sas cantandas. calices et
urceos. et uestimenta prepa
ra. ceteraque ad ministerium
altaris necessaria prouidere et
iuxta altaria armariola
et conditoria coaptata et ipsa
mundiciam intrinsecus.
mundo panno uestita habe
re in quibus reponantur eaque
cottidie ad manum habere o
portet. que uidelicet arma
riola per singulos dies qui ad
missas cantandas se prepa
rant reserare debent et iterum
finitis missis claudere et
firmare. et non solum de
hiis sed etiam de omnibus que
sub tutela eius reposita sunt
diligenter obseruare oportet
ne clauos conditorum alique

in loco negligenter relin
quat. Mantergia et mappu
las et tersoria et pallas et of
fertoria de mundo et can
dido panno per altaria suf
ficienter distribuit. et fre
quentius propter mundi
ciam abluat. et ubi uetustas
cere ceperint et discindi sta
tim noua et integra suppo
nat. Corporalia autem
de purissimo et mundissi
mo panno preparari oportet. ut
in capsulis mundis. uel lin
teis sacculis diligenter compli
cata reponi. Quociens
autem abluenda sunt. sic
abluantur. corporalia. offer
toria. tersoria. quibus cali
ces et mappule. quibus digi
ti sacerdotum post commu
nionem terguntur. et pal
lam altaris super quam exten
ditur corporale in uase ad
hoc deputato. separatim ipse
sacrista lauans singulas
lauaturas in piscinas pici
ens. Palam quidem ipsam
postea cum ceteris linthe
is et uestimentis ecclesie la
uandam tribuat. Cetera
uero in olla ad hoc deputa
ta et patella. Adhuc ustum

solummodo preparata aqua
calida primitus abluat. Q[ui]
bus lotis et diligenter ex-
siccatis: indutus alba cap-
pa linea. que vulgo lisia
vocatur. in loco mundis
sindonis cooperto corporalia pol-
iat. Cetera vero plicata re-
condat. Similiter hostias
de frumento electo et pu-
rissimo in alba faciat. in lo-
co mundis linteis cooperto.
cui duo fratres subministrent
ne aliud quam ipsas hostias
manibus tractare cogatur.
quorum unus ignem sol-
licite faciat. Alter vero in-
strumentum ferreum ad
coquendas hostias teneat.
Que cum parate fuerint
satisfacta convenientes ab
inconvenientibus secernens
in repositorio mundissimo
reserventur. Quod si cum for-
te humectate fuerint:
in claustro convenienter
exsiccentur. semel in eb-
domada. si sacerdos vel sacer-
dos vel diaconus fuerit di-
gitis suis calices intus et
foras. consolatio suo prius
tersis manibus ablutis hone-
ste lavare studeat et la-
vaturas in piscinam proici-
at. Postea digitos suos sup[er]
piscinam abluens ipsos et
calices ad thesaurum quem intra
aliud involutum pendet ter-
gat. Quod si sacerdos vel diaconus
non fuerit priorem ut hec
facere alium iubeat. Ad eius
etiam officium pertinet ole-
um et ceram ad luminaria ec-
clesie paratam servare. cereos
et candelas quociens opus est
facere. et factas convenienti
loco custodire. et ex inde qui-
bus opus est. et quando opus est
ministrare. Sed hii qui ea
ab eo accipiunt caveant
ne in superfluos usus eas
expendant aut consumant.
aut in aliquo loco neglegen-
ter abiciant aut relinquant.
Ipse quoque cavere debet ne in
ecclesia cereorum numerum aut
magnitudinem supra con-
suetudinem et necessitatem
amplificet. aut simul in
plus quam oportet accendat.
nec diutius quam oporteat
ardere permittat. De lucernis

In .xii. precipuis sollemp-
nitatibus. scilicet in nativitate
domini. In pascha. in ascen-
sione. in pentecoste. in as-

sumptione et purificatione
beate marie. In sollempnita
te petri et pauli. In tribus
sollempnitatibus beate ge
noueffe. In festo omnium
sanctorum. In dedicatione ecclesie.
In festo beati augustini debent
accendi .ix. cerei circa al
tare et .vii. super pertinam
ad gradus sanctuarii. ad
primas uesperas. ad mat.
et maiorem missam .vii.
cerei qui sunt super pertinam
sic accenduntur ad secundas
uesperas. ¶ Sunt autem
quam in predictis sollempni
tatibus et aliis diebus que lo
cis et temporibus specialiter de
terminare uolumus. In
natiuitate domini quando legen
dum est euangelium. Liber
generationis duo cerei a fratri
bus debent deferri in cand.
et cum ministri accedunt
ad altare ad celebrationem
misse que de nocte cantatur.
et quando legendum est euan
gelium eiusdem misse. Du
o autem cerei ex illis ce
reis qui circa manus alta
re accenduntur debent
accendi ad altare ubi mis
sa prima celebratur. Cete

ri uero qui super pertinam
et circa maius altare acce
duntur debent ardere ad
primam missam et laud.
mat. In secunda missa
que in capella celebratur uel
ubique celebrari debent.
.vii. cerei accendi circa al
tare sicut in tercio duplici
et duo a fratribus in cand. defer
ri. quando ministri accedunt
ad altare et quando legendum
est euangelium. ¶ In omni
bus supradictis sollempni
tatibus omnes lampades que ad
officium capitulum pertinent
debent continue ardere. a
primis uesperis usque post
completorium. in utraque
e sollempnitatis. ¶ In
maiori sollempnitate beate
genouefe debent .iiii. ce
rei accendi ante capsam et
continue ardere a primis
uesperis usque post complet.
in ipsa die festi. Similiter
debet ardere cereus ante
sepulchrum beate uirgi
nis. Ad maiorem missam
debent accendi super pertinam
.xiv. cerei et ad missam
ardere tantum. ¶ In epiphania et
in toto duplici et in tribus

diebus post natiuitatem domini. et post pascha. et post penthecosten. et in natiuitate sancti johannis baptiste. debent accendi .xx. cerei circa maius altare. et ardere ad primas. et ad matutinas. et ad maiorem missam. Similiter .vii. lampades debent ardere ad horas predictas et de die et nocte continue. .v. lampades a primis vesperis usque post completorium ipso die festi. ¶ In purificatione beate marie debent singuli fratres cereum accensum deferre ad processionem et post offertorium albatis ad altare offerre. ¶ Dominica in ramis palmarum pulsatur sicut in tercio duplici. et tamen non canitur. debent accendi .vii. cerei circa maius altare. et ardere ad utrasque vesperas. et matutinas et missam maiorem debent etiam accendi .vii. lampades ad horas predictas. et a primis vesperis usque post completorium. ipso die dominico debent continue ardere .iii. lampades. similiter fit in omni tercio duplici. siue pulsentur maiores campane siue non. scilicet quociens que in primis vesperis et ad matutinas .iii. vi. et .ix. lectiones a duobus fratribus cantatur. ¶ Feria .iiii. ante pascha ad vesperas debent accendi .vii. cerei circa altare. et .v. lampades. et pulsatur ad vesperas et ad matutinas. sicut in tercio duplici. ¶ In tribus illis noctibus ante pascha. scilicet feria .v. et parasceue et sabbato debent .xiii. cerei super pertinam ad gradus sanctuarii accendi. et per singulos nocturnos sicut consuetudo est extinguantur. In illis etiam diebus tres lampades continue ardere debent tam die quam nocte. feria .v. ante pascha. die absolutionis debent ad missam et ad vesperas .vii. cerei circa altare accendi. et .v. lampades ipsa nocte et duabus sequentibus accendantur. .vii. lampades ad matutinas. ipsa etiam die cum eucharistia defertur in vestiarium. debent precedere duo fratres cum cereis accensis. ¶ Die parasceue finita nona. duo cerei

ad altare. et .iiii.or lampades
accenduntur dum prima
lectio legitur. Dompnus abbas accen-
dit. accedit ad altare non
precedentibus ceroferariis.
Passio legitur sine licentia.
Sic et cetere. Adorata cru-
ce accedit dompnus abbas ad al-
tare precedentibus ceroferari-
is. Et cum eucharistia ad
altare defertur precedunt
thuriferarii et duo cerofe-
rarii. ¶ In vigilia pasce ante
benedictionem cerei omnia
luminaria ecclesie debent ex-
tingui. Et postquam cereus
paschalis igne novo accen-
sus fuerit debent accendi
tantum duo cerei ad altare.
et .iiii. lampades. Cum pro-
cessio vadit ad benedictionem
fontium precedant duo ce-
roferarii. Facta benedic-
tione fontium in prin-
cipio misse accendantur
.vii. cerei ad altare. et .v.
lampades. et accedat dompnus ab-
bas ad altare duobus cero-
ferariis precedentibus. Evan-
gelium sine lumine le-
gitur. Ad vesperas incipi-
ende sunt accendantur
tantum duo cerei ad altare.
et .vii. cerei super pertica
et due lampades accendun-
tur et sic ardebunt. xi.
cerei circa altare et .vii. super
perticam et .vii. lampades
accendi finita missa debent
ardere .ii. lampades usque
ad vesperas. Quando ministri
accedunt ad altare et
quando legendum est evan-
gelium duo ceroferarii pre-
cedant. ¶ Die penthecos-
tes antequam tercia in-
cipiatur debent cerei cir-
ca altare et super perticam
accendi. et duo fratres cum
candelis et cereis assistere de-
bent albis in choro. donec pri-
mus versus ympni finiatur.
finito primo versu precedunt
ceroferarii albatum do-
nec maius altare et alta-
ria sanctuarii turificen-
tur. et tunc revertantur
in chorum precedentes albatum
et stent coram eo do-
nec thurificetur. Dompnus ab-
bas et prior tunc in san-
ctuarium stent cum can-
delis et cereis iuxta altare
hinc et inde donec fina-
tur ympnus. ¶ In sol-
lempnitate sancti cerran-

in debent cereis ardere ad sepul-
crum eius. nocte et die. et ad ma-
iorem missam que celebra-
tur ad altare eius debent
.vii. cerei accendi. ¶ In de-
dicatione ecclesie debent
accendi super portam .xii.
cerei. et ardere tantum ad mat.
et ad maiorem missam.
¶ In omnibus festis duplici-
bus debent accendi .x. cerei
circa maius altare. Ad pri-
mas et secundas vesperas.
et ad matut. et ad maiorem
missam. et .vii. lampades
ad predictas horas. et a primis
vesperis usque post comple-
torium. in die festi .v. lampa-
des continue ardere. ¶ In
omni tercio duplici sive
pulsentur maiores cam-
pane sive non debent ac-
cendi .vii. cerei. ad primas
et secundas vesperas et ad
mat. et missam maiorem.
et utrasque vesperas .v. lam-
pades de die et nocte debent
ardere .iiii. lampades. Sic
debet fieri in omni tercio du-
plici. excepto in secundis
vesperis in die defunctorum.
quia ad nonam terminatur
festum. ¶ Pro omnibus oct.

in quibus duo cantant In-
vit. debent duo cerei ad
vesperas et mat. et missam
maiorem de die et nocte de-
bent ardere .iii. lampades.
¶ In quibus autem festis
in quibus duo cantant Invit.
ut sunt. Johannis ante
portam latinam. et sanctorum Io-
hannis et Pauli et similibus de-
bent accendi duo cerei. Ad
primas vesperas et ad mat.
et maiorem missam. Ad se-
cundas autem. ves. non accen-
ditur nisi unus cereus. Si autem
festum ad nonam terminatur
nisi festum die dominica eve-
nit. ¶ Omni tempore quando
fiunt .iii. lc. sive de san-
ctis sive de octab. in quibus
solus cantat. Invit. sive
de tempore ad mat. et ad ves-
peras debet accendi unus cereus.
ad missam duo. Ad missam
et ad vesperas debent arde-
re .iiii. ad mat. .vi. ante
vigilias. et qui non cantant
vigilie ante vesperas sem-
per debent accendi .iiii. lam-
pades. Et in quadragesima
quando fiunt vigilie ante vigili-
as debent accendi. ante
complet. debet una lampas

accendi et usque in crastinum
continue ardere. Quando festum
.ix. lectionum sive de tempore sive de
sanctis debent accendi .iiii.
cerei ad utrasque vesperas. et ad
maiorem missam et matutinas .iiii.
ad vesperas et missam accendun-
tur .iiii. lampades. ad matutinas
.vi. ¶ Et sciendum quod omni tem-
pore nisi sit festum in toto
vel in medio duplici accendun-
tur ad vesperas et missam
accenduntur .iiii. lampades
ad matutinas .vi. ¶ In sabbatis quando
celebratur missa maior de
beata maria accenduntur .v.
cerei ad missam. Quando
de vespere de beata maria post
maiores vesperas vel matutinas can-
tantur debent ardere lu-
minaria que ad maiores ve-
speras vel matutinas accensa
fuerint. ¶ Omni tempore
sive fiant .ix. lectiones sive tres
debent deferri cerei ante mini-
stros altaris. sive cum acce-
dunt ad altare. sive cum
recedunt. et cum legendum
est evangelium. In omni au-
tem duplici festo vel terci-
o duplici exceptis sabbatis in
quibus maiores campane
non pulsantur. duo ce-
rei debent deferri ante
ministros altaris cum acce-
dunt ad altare et cum le-
gendum est evangelium. Sed
et post celebrationem misse
debent ministri discedere
ab altari cum processione sicut
accedunt. ¶ De missis ma-
tutinalibus in toto vel in me-
dio duplici in dominicis et fe-
stis .ix. lectionum cum missa matu-
tinalis de sancto spiritu vel de bea-
ta maria vel de beata geno-
vefa dicatur debent duo
cerei accendi. In quadra-
gesima vero in festis .ix. lectionum
et in ieiuniis .iiii. temporum.
et in septembri et in adven-
tu si festum .ix. lectionum fuerit ad
missam de ieiunio debent
duo cerei et .iiii. lampa-
des accendi et ceroferarii
cum cereo ministros ad al-
tare precedere. ¶ Cum per
aliquam causam maior missa ad
maius altare non celebra-
tur. ubicumque celebretur
ordo luminaris debet obser-
vari. De processionibus

Omni tempore cum proces-
sio in capellam vadit.
ante ingressum processionis debent
duo cerei ad altare accendi

et post egressum extinguu.
In omni duplici. si fiat p
cessio et tercio duplici quando
maiores campane pulsant.
et in ebdomada pasche duo ce
rei a fratribus debent in candelabris de
ferri. In processionibus vero ro
gationum et quando per aliqua
necessitatem fiunt processiones
in capella non deferuntur
candelabra. Dominica in ramis pal
marum et vigilia ascensionis et
susceptione par processionis
deferunt duo fratres cande
labra cum cereis. et cum legi
tur euangelium ad populum et ra
mis palmarum accenduntur vii.
cerei et vii. lampades. lec
to euangelio ad populum ex
tinguuntur. cerei et lampades
usque post regressum processionis. ar
dent. In vigilia ascensionis.
accenduntur vii. cerei et
vii. lampades ad missam.
et duo ceroferarii sedeant
ministros ad altare. Et
quando legendum est euan
gelium in vigilia pasche et
pentecostes. et die pasche quando
processio vadit ad fontes pre
ibunt duo ceroferarii.
Quando processio sancti Germa
ni venit cum reliquiis ad

ecclesiam nostram pulsatur
contra illos sicut fit contra
presidem. processio et suscipiuntur
reliquie et celebrato missa
ad maius altare et accen
duntur cerei et lampades
sicut per processionem. Cum vero aliquis
priuatim celebrat missam.
ii. cerei debent accendi. Cum
aliquis vel aliquis vel aliqua
secularis alicuius dignitatis in
missam priuatim celebra
re petierit. duo cerei ac
cendi debent. In depositio
ne magni regis. Clodouei
ad vesperas et vigilias et
commendationem et missam
debent. xv. cerei ad altare.
et iiii. ad tumulum eius. et
vii. lampades accendi. In an
niuersario regis lodouicus
ad vesperas et vigilias et
commendationem et missam
debent. xv. cerei et vii. lam
pades accendi. In anniuersa
riis. pape eugenii. et magni
uni et rogandi ad vigilias
et missam debent accendi
cerei et lampades. ut in festo
o duplici. In anniuersariis ab
batum qui in ecclesia nostra
sepeliuntur debent duo ce
rei ad vigilias et commenda

tionem et missam ad tumulum
eorum accendi. Quotiens mis
sa mat. pro presenti defuncto.
vel pro anniversario ab altare
vel ab alio ad maius alta
re celebratur. duo cerofera
rii precedunt ministros ad
altare. Et qui legendum
est euangelium. In matutina
li vero missa si presens est
defunctus. vel anniversarium in
quo classicum pulsetur. vel.
re. fiant. etc. duo cerei de
bent accendi. Ordo lampa
dar. in. xiiii. principalis sol
lempnitatibus tota die ar
dent. vii. lampades in sanc
tuario. et. i. in capella beate
marie. i. in cripta beate
ad sepulchrum beate ge
novefe. et. i. in oratorio sancti
thome. In toto duplici
per totam diem et noctem ar
dent. v. lampades in sanc
tuario. tam die quam noc
te. ad vesperas et matutinas et
missam maiorem. vii. Et
similiter tribus diebus post pascha
et pent. et nativitatem do
mini et nativitatem sanc
ti Johannis baptiste. ¶ In
tertio duplici ad missam
et utrasque vesperas arde

in sanctuario. v. lampades.
ad matut. vii. et de die.
iii. Dominica in ramis palmarum
et tribus diebus ante pascha sic
in tertio duplici. ¶ Omni
autem tempore sive in sim
plicibus festis. ix. lc. sive in fe
rialibus diebus continue debent
ardere duo lampades in sanc
tuario. et ex quo pulsatur
ad vesperas usque ad finem ve
sperarum. et ad missam ma
iorem. iiii. et ad mat. vii.
¶ Omni tempore a princi
pio completorii usque mata
tinum. ii. ¶ In omnibus
oct. in quibus duo cantant
invitat. idem ordo servetur.
excepto quod. iii. lampades.
tam die quam nocte in sanc
tuario debent ardere. ¶ In
omnibus festis beate mari
e debet lampas accendi in capel
la et ardere tam die quam
nocte. et omni sabbato a primis
vesperarum usque in crastinum.
¶ Singulis diebus ad
vesperas debet accendi ad se
pulchrum beate genovefe.
¶ Singulis noctibus debet
accendi lampas in capel
la beate marie et ad sepulcrum
beate genovefe et in oratorio

sci thome et ardere usque in
crastinum. In sollemp-
nitatibus uero sanctorum in
quorum honore altaria in
ecclesia nostra consecrata sunt
et memoria. uel quorum reli-
quie ibi continentur in
ipso festo sero ad uesperas
et tota ipsa nocte et sequenti
die absque diminutione al-
terius luminaris lampas
accendatur. In sollemp-
nitate sancte Alde uirginis
debet ardere unus cereus an-
te capsam eius. Similiter
in sollempnitate sancte Clo-
tildis debet accendi unus ce-
reus ante capsam eius.
et ardere a primis uesperis
usque post completorium diei
festi. De officio sacriste.

Ad officium sacriste per-
tinet quotiens opus est
abbati stolam offerre. Can-
delas in purificatione. Ci-
neres in capite ieiunii. Ra-
mos in palmis preparare et
in loco ubi benedicendi sunt
conuenienter aptare. Can-
delas. Ramos post benedic-
tionem cum socio suo omni-
bus distribuere. Ramos
post processionem colligere.

Candelas post offerendam
de manu abbatis suscipere.
et ad processionem. crucem
et textus et candelabra et
cereos. turribulum et incensum.
Sal etiam et aquam ad be-
nedicendum et aspersorium.
et si qua huiusmodi preter oportuerit
secundum tempus ministrare.
Vinum ad missam trahe-
re et reliquias eiusdem uini
post prandium refectori-
um deferre. Ampulas et
urceos de ministerio altaris
semel in ebdomada ablue-
re. Ad mandatum mani-
tergia et linthea et pelues
et cetera administrare.
et expleto mandato reporta-
re et pannas cotidie ad in-
censum altaris. In yeme et
patella ad calefaciendas
manus ministrorum altaris
apportare. Pauimentum
et parietes ecclesie quotiens
opus est scopare. Lampa-
des lauare. aquam ad a-
bluenda altaria in cena
domini et aquam ad fon-
tes quosque tercium preparare.
re. Et ad unctionem in-
firmorum oleum et stupas.
et lintheum pannum ad e-

gendium portare. et post c-
sionem in piscinam comburere.
et manualia et stolas in
obsequia defunctorum sacer-
dotibus distribuere. et post com-
pletum officium suscipere
et referre. Et quociens a-
liqui infirmi communican-
di sunt. stolam et calicem et
offertorium ad involvendum
calicem ministrare. et ne
unquam eucharistia et in
altari desit propter superve-
nientes necessitates providere.
Si qua in vestimentis et
in ceteris que ad ministerium
ecclesie pertinent scissa aut at-
trita. aut quolibet alio modo
reparanda apparuerint ut cito
reparentur curare. et ne umquam
sacra vestimenta postquam
veteraverint ad alios usus
extra sacrum ministerium
transferantur diligenter
cavere. De matriculario.

Sacrista secundum et coad-
iutorem habere debet
matricularium ecclesie. ad cu-
ius officium pertinet singu-
las horas canonicas nocte
et die ad divinum celebran-
dum custodire. signa pul-
sare. horologium pulsa-
tempare. ad matutinas.
Et in estate post meridi-
anam ad excitandos fratres
in dormitorio nolam pul-
sare. hostia ecclesie statu-
to tempore claudere et a-
perire. et hiis qui vel ad ia-
nuas ecclesie vel chori pulsant.
ad eorum causam cognoscendam
occurrere. Et si forte ali-
quando matutine nimis tar-
daverint de hoc matricu-
larius priorem indicare. ut
secundum brevitatem temporis
psalmodiam sive officium
accelerare faciat. Ipse au-
tem in crastino in capitulo
veniam petat. Nocte post-
quam surrexerit primo
luminaria ecclesie. clarescere
faciat si necesse fuerit deinde
lampadem in dormitorio.
Postea lanternam accendens
in media area dormitorii
constituat. deinde sonitum
faciat. Ad primam et ad
capitulum. et ad terciam.
et ad sextam. quando ieiunium est.
et in quadragesima et ad
nonam extra quadrage-
simam quando post prandium
statim nona cantatur.
Similiter ad vigilias et ad ves-

peras quā uigilie non can-
tantur. et ad collationem mo-
dicum sonet: ac deinde
interiecto competenti
spacio signum pulset.
Capitulum et collationem so-
nare non debet. donec ab-
bas precipit. uel qui uice
eius fungitur. tamen si
horam preterisse perspexe-
rit hoc placito indicare de-
bet. Ad horas preceptum
abbatis non expectat. sed
cum tempus esse perspexerit:
pulsat tamen. vi. uel. ix. quā
post missam cantatur
diaconus sonat. Si uero
necesse habuerit abbatem
querere infra terminos officinarum
tantummodo eum querat:
alibi nusquam. Potest tamen
in uille huius qui foris egre-
di licentiam habuerit. fuerit
adeo necessaria fuerit ut eum
querant. Siquis ad ianu-
am ecclesie uel chori pul-
sauerit matricularius
cum sonum eius audierit:
si necessitas postulauerit
ut egrediatur ad respon-
dendum potest usque in por-
ticum quod est ante ecclesiam exi-
re. et illic stans breuiter

dicere quod dicenda sunt. ita au-
tem nec progrediatur ultra. nec
ibi ad loquendum consede-
at. tamen si tertia hora canitur
etiam si necesse fuit ut exe-
at nisi prius licentiam acce-
perit non egrediatur. Ma-
tricularius sacristam ad-
iuuare debet: in ecclesia scopan-
da. in lampadibus lauandis
et preparandis et ceteris ecclesie
luminaribus concinnandis
accendendis uel extinguen-
dis. In altari preparando ad
uasa abluenda. ad aquam
portandam. et ad cetera in qui-
bus in suo ministerio eius opera
indiguerit. ¶ Ceterum.
quicquid sacrista uel ma-
tricularius in suo ministe-
rio facere uoluerint: tali
tempore agant ut horis
regularibus nunquam eos
deesse oporteat. Et si quando eos
forte deesse oportebit: hoc fa-
ciant. In ecclesia ad minus
semper dormire debent tres.
videlicet. sacrista. matri-
cularius. et tercius cui ab-
bas iniunxerit: ut eis ad
custodiam ecclesie. et ad ce-
tera que ad ministerium
eorum pertinent agenda

solacium esse possit. Hii
ergo tres cellam ita sin-
guli custodia omni tempo-
re custodire debent: ut nun-
quam in die nec in nocte sola sine
custode remaneat. Singu-
lis diebus in sero quando hosti-
a ecclesie claudenda sunt
ubique eam lustrare et cir-
cuire et sic demum hostia
firmare debent. De susceptione noviciorum.

In suscipiendis atque
instituendis noviciis cau-
telam ac diligentiam
maximam adhibendam
esse decernimus. Experta quippe se-
pe mali qui correptionem
non patiuntur suscepti.
bonisque admixti graves
molestias religioni infer-
re soleant. et boni post sus-
ceptionem sine eruditione
derelicti grave detrimen-
tum in negligentia reli-
gionis sustinere. Pro sus-
ceptione vero quorumli-
bet advenientium et habi-
tum religionis concedi
sibi postulantium: hanc
primum discretionem ac
sollicitudinem quantum
fieri potest tenendam esse
censemus. ut neque pro
dignitate generis. neque pro mul-
titudine divitiarum. sive que-
libet alia re ad pompam vel ad
avariciam seculi pertinente
aliqui suscipiantur. Quorum
consortium. vel pro pravita-
te morum suorum. vel aliorum qui
ad eos pertinuerint vexa-
tione et importunitate ceteris
in religione constitutis
nocivum ac pestilentio-
sum. aut etiam ignomi-
niosum fore speratur. In ce-
teris vero omnibus qui sus-
cipiendi sunt primum
quantum fieri potest bonos
mores. precipue. ut man-
sueti ac tractabiles sint.
correctionisque sue sine im-
patientes considerandos.
In hoc loco quondam con-
suetudinem quam utrum imi-
tatione aut reprehensio-
ne digna sit iudicare no-
lumus. silentio preteriendam
esse non puto. Siquidem
quedam monasteria hanc
consuetudinem tenent
ut seculares in suam socie-
tatem ac fraternitatem ordo
sic oportet statim ingres-
suros participes com-
munionis tam corporalis

quam spiritualiter suscia-
piant. et post talem sus-
ceptionem sine prefixo ter-
mino conditionis quamdiu
libuerit in seculo permanen-
te sinuntur. Hoc tamen in eius-
modi hominum tali suscep-
tione indubitanter periculo-
sum esse consideramus. quod
sepe tales non uoto reli-
gionis. sed defensionis sue
causa in fraternitates reli-
giosorum ascripti uolunt
uideri. non ut ipsi ad reli-
gionem conuersi meliores
fiant. Sed ut in nequicia
persistentes sub patrocini-
o et tutela ecclesiarum ma-
neant. atriores. propter quod
sepe grauem maculam
atque infamiam purita-
ti religionis inferunt. dum
eos qui in religione consti-
tuti sunt ad patrocinandas
causas turpes et ignomi-
niosas pro sua defensione
quasi ex debito compellunt.
Unde nobis uidetur magis
cautum esse. ac puritati
suscipientium. susceptorum-
que saluti congruum
ut omnibus qui hoc mo-
do monasteriis ad uitam
rebem se reddunt. et si spaciu
adhuc in seculo remanendi
per dispensationem conceditur.
certus tamen conditionis terminus
apponatur. Et si hec qua-
liumque de causa factum fuit.
hoc tamen diligentissime obser-
uandum esse censemus. ut
et ipsi prius admoneantur
ne pro defensione temporali
uoto religionis se obligent.
neque in negotiis secularibus. et que
professioni religiosorum non com-
petunt. defensionem mona-
steriorum nullo modo expectent.
i. sicut ante susceptionem
predicatur. ita et post suscep-
tionem cum omni diligen-
tia. ne unquam pro eis earum iu-
tati aut honestati contra-
rias eccia suscipiat caueant.
De hiis uero qui in infir-
mitate constituti habitum
religionis exposcunt quod
fieri oporteat in dispositione
abbatis relinquimus. Sicut
enim tales. nec omnis recipi-
endos esse. nec omnis repellen-
dos. siue nostre possibilitatis
siue salutis eorum despectu dice-
audemus. Ita quoque qui ma-
gis suscipiendi sunt. uel non
suscipiendi determinare non

possimus. maxime cum
quorundam festinatam sus
ceptionem. quorundam dila
tionem non solum ecclesie.
sed ipsis etiam magis utile
fuisse uiderimus. Hoc tamen sum
mo opere obseruandum est.
ut hii qui infirmitate co
acti uolunt. si eis per aliquam
dispensationem pro uoto non
annuitur consilio tamen et
auxilio quomodo possibile
est et eis expedit ad salu
tem adiuuentur.

De susceptione laycorum

Laycos ad conuersionem
uenientes non facile in
clericum suscipiendos decer
nimus. nisi tales persone fu
erint quod omnino refutari
non possint. Ceteri omnes
qui in fraternitatem ac societa
tem suscipiuntur in habitu
laycali qui eius modi con
uersis ordinatus est. perma
neant scientes se in eo habitu se
per habitus distinctam habere. a
ueritate religionis et aple
nitudine potestatis fraterni
tatis. Vnde et statuimus ne
ordo scandalum uel confu
sionem patiatur ut nullus
ab habitu laycorum fratrum
semel suscepto ad habitum
clericalem deinceps suscipi
atur. neque is qui semel in cle
ro annumeratus fuerit ad habitum
laycalem postea transire per
mittatur. Sed unusquisque in
ea uocatione qua uocatus est
et qua cepit constanter us
que in finem domino seruire stu
deat et placere.

De susceptione nouiciorum.

Quotiens aliquis de seculo
siue clericus. siue laicus
ad monasterium ueniens
conuerti se uelle dixerit. il
le frater cui primo uoluntatem
suam indicat nuntiare debet
abbati qui sciens ad eum qua
litatem persone et perseueran
tiam uoluntatis illius di
ligenter inquirat. Post
ea si talem perspexerit pro
quo sermo ultra producen
dus uideatur: referat fratri
bus in capitulo. quid sibi super
eo uideatur. atque eorum assen
sum ac uoluntatem pul
sans susceptione exequatur.
Hoc autem obseruandum
ut hii quibus ad conuersio
nem uenientes primum
suas uoluntates mani
festant. Nisi non indicent.
donec abbas communiter
in capitulo omnibus manife

fter. nisi forte prior et sup
prior ita dum taxat. cum
primum hec abbati indi
cauerit. Verum autem hy
qui suscipiendi sunt statim
suscipiantur. uel si eorum sus
ceptio differenda fuerit quam
diu differatur: in dispositione
abbatis relinquimus. De
hec autem ipse abbas eis quos
suscipiendos iudicauerit.
antequam petitionem eo
rum annuat primo omnem
difficultatem ordinis expo
nere. et quas molestias uel
temptationes in conuersatio
ne regulari pro abiciendis
propriis uoluntatibus et obe
dientia sustinere necesse sit.
demonstrare. et cum deinde
si eos ad hec omnia toleran
da fortes promptos esse perspe
xerit. et dignos susceptione
iudicauerit. Quando autem sus
cipi quis debuerit: uidebitur
eum abbas foris prestolari
in loco statuto remanente
in via hospitario. qui inte
rim instruat eum quid si
bi agendum sit. et qualiter
petitionem suam facere
debeat. cum in capitulum du
ctus fuerit. Post hec abbas

mittat eum dicente fratribus
probabilem sibi uideri per
seuerantiam illius. eorum
annuentibus eis mittet. et
aduocari eum faciet. Tunc
hospitarius eum ducet in ca
pitulum. Quo cum uenerit.
usque ante pedes abbatis sta
tim procidens toto corpore
extento se prosternet. ueniam
petens. Tunc abbate inter
rogante. Que est petitio ue
stra? ita iacens respondebit. dei
misericordiam et uestram societatem
requiro. Et abbas respondit.
Deus det tibi societatem elec
torum suorum. et toto conuen
tu respondente. amen. exur
gens stabit coram abbate
sic ubi ueniam petierat.
Itaque abbas rursus coram
omnibus prodicens. quanta
districtione omnis obser
uantia regule ab eis exiga
tur qui eam professi fuerint.
et quam se uere negligentes.
et rebelles indicentur. et
cetera que in ipso ordine duri
ora et asperiora sunt expo
nens iterum rogans adhuc
si hec omnia pro salute sua
sustinere paratus sit. ut co
ram omnibus uoluntate

suam aptet. Tunc illo in
petitione sua persistente. et
voluntariam obedientiam ad
omnia promittente: iterum
abbas dicet. Dominus deus sic
tibi hec omnia implere con-
cedat: ut ad vitam eternam
pervenire possis. Post hec fle-
ctit genua coram abbate. et
ambas manus suas iunctas
sibi ponit in manibus illius. quem
sic abbas alloquitur dicens.
frater reddis te deo ad serviendum
ei in societate et obedientia con-
gregationis huius. et ad
tenendam vitam canoni-
cam secundum regulam beati augu-
stini et consuetudines huius
loci. que vel iam in presenti in-
stitute sunt. vel post hec deo
annuente instituende fue-
rint. Reddo. Item abbas
dicet. Promittis obedientiam
deo et michi. et huic sancte con-
gregationi et perseveran-
tiam stabilitatis usque in fi-
nem secundum gratiam ti-
bi collatam a deo et possibi-
litatem virium tuarum.
Resp. promitto. Tunc
abbas dicet. Dominus qui dedit te
opus perficere quod voto inchoa-
re concessit. Benedebit
conventualium. Tunc ar-
marius preparatam domum habet in manu.
et refectorarius panem. que si-
mul accipiens abbas offert
fratri dicens. Concedimus
tibi partem et societatem fra-
ternitatis nostre. Ut deinceps
participationem tam in spi-
ritualibus quam in corpora-
libus nobiscum habeas sicut frater.
Deinde de manu abbatis re-
cipiet armarius librum et
elemosinarius panem.
Tunc abbas primus fratri
dabit osculum. Deinde
iubente abbate surgens
vadit in sinistro choro ad
priorem. Cui venienti
prior assurgens oscula-
tur eum. Postea revertens
ad dextrum chorum va-
dit ad suppriorem. qui si-
militer venienti assurgens
osculatur eum. Post hec
omnes per ordinem qui in dex-
tro choro sunt. Deinde similiter
ad omnes qui sunt in sini-
stro choro incipiens a supe-
rioribus singulis semper venien-
ti assurgentibus eumque sub-
missa inclinatione oscu-
lantibus. Postea residentibus
. Cum autem omnibus

osculum dederit. tunc su-
piente abbate statim ma-
gister noviciorum ducet eum in
cameram. ubi novicii in-
dui et spoliari solent. Tunc
vestiarius afferet ei ve-
stimenta et calciamenta.
et cetera que ad induendum
necessaria sunt. Lectum quoque
in dormitorio preparabit
ei in loco ubi abbas iusse-
rit. Abbas quoque ad raden-
dum eum aliquem quem
voluerit vocabit. Postquam
rasus et indutus fuerit
ducet eum magister novi-
ciorum in scolam ubi novi-
cii erudiuntur. et ea qui-
dem die sic permanebit.
et conventum non ingre-
dietur. nisi tantum in refecto-
rio ad prandium et ad
cenam. et in estate ad me-
ridianam in dormitorio.
et in nocte. In ceteris dio
horis iugiter in scola no-
viciorum erit. cum magistro
suo et ibi interim instru-
etur de hiis que magis ne-
cessaria de ordine et de hi-
is que eum in presenti mini-
me oportet ignorare. Eadem
etiam die ducet eum ma-

gister noviciorum in chorum in
dormitorium. in refectorium.
et ostendet loca ubi stare et
sedere debeat et quomodo in
ibi se debeat continere de-
monstrabit. et tunc ubique
cum eo loqui poterit de neces-
sariis. nec ea die in aliquo
loco silentium cum eo tenere
cogetur propter instructionem
eius. Quando autem fra-
tres in refectorio vadunt
ducet eum magister suus
ad lavatorium cum ceteris.
prius tamen diligenter in-
structum de hiis que in
ibi agenda sunt. et postquam
laverit: statuet eum in lo-
co ubi abbas diffinierit.
Nullus autem fratrum nutum
aut signum aliquod ei fa-
cere debet exceptis dumtaxat
hiis qui circa eum hinc
inde positi sunt. ut si
forte ei aliquid significan-
dum fuerit. sive in statio-
ne sive in sessione. sive in
alio quolibet gestu aut ac-
tione sua. ut eum dirigant.
et que ei agendum est mo-
deste significent. Simili-
ter in omni loco idem fa-
ciat. donec plene ordinem

suum addiscant. Siquid in
refectorio offenderit non pro
cedit ad ueniam petendam.
non surgit ad aliquid facien
dum. quamdiu nouicius est.
id est donec ad capitulum ueniat.
ad gratias quando fratres chorum in
trant subsistit deforis. de
inde magister suus si tempus me
ridianum est: ducit eum
in dormitorium ad meridi
anam pausandam. Si autem
yberni tempus est in scolam
nouiciorum. Similiter in esta
te post meridianam statim
ducit eum in scolam no
uiciorum. ibique cum eo perma
nens instruit eum. Ad ho
ras regulares illa die silen
tium non tenet. Sed in scola
cum magistro suo loquitur. de
his que ad ordinem pertinent.
Quando hora percipitur cantant
horas suas. et deinde locun
tur. Si necesse fuerit quoquomodo
ne: ducit eum magister su
us et reducit. Ad cenam sic
uadit sicut ad prandium.
post ad gratias subsistit extra
chorum. et deinde in scolam
uadit. ibique cum magistro
suo sedet et loquitur de ordi
ne usque ad completorium.

Quando completorium incipitur
dicit ibi suum completorium. sic
et alias horas. et inde ducet
eum magister suus. ad aquam
benedictam et aspergit. et deinde
in dormitorium ad lectum su
um. Debet autem ipse magister
diligenter instruxisse eum
qualiter se discalciare de
beat: uel cooperire. et necesse
non nisi cooperto capite men
te. nec nudis pedibus. nec
sine cappa. uel superpellicio
cum capucione. et lectum suum
noverit exire de dormitori
o postquam intrauerit. sine
lumine non exeat: neque ad
alterius lectum uadat.
Debet etiam ipse magister
lectum suum ei ostendere
ubi ipse iacet. ut si forte
aliqua ineuitabili causa
exire de dormitorio necesse
habuerit. siue aliud aliquid in quo al
terius adiutorio indige
at: statim ad eum ueni
at. excitatumque signo ad
uocet. ut secum pergat
quo necesse est. Ad completo
rium quando ingrediuntur
dormitorium. non statim cu
bant. Sed perstolantur in lec
tis suis sedentes. donec

conuentus ueniat. Veni-
ente autem conuentu: sur-
gunt et stantes ante lec-
tos suos inclinant. quous-
que oratio finiatur. Finita o-
ratione: cubant cum uo-
luerint. Ad mat. cum a-
liis surgit. et ad uenia ua-
dit. Deinde rediens sedet
in lecto suo usque ad moni-
tum. Ad monitum cum
aliis non descendit. Sed assur-
gens stat ita donec descen-
derint. Tunc magister suus
eum in retrochorum ducit.
et ubi pariter sedentes audi-
ant matutinas. Circa fi-
nem matutinarum antequam
conuentus egrediatur re-
ducet eum in dormitori-
um. In matutine ad pri-
mam chorum intrat.
Tempore yemali quando pri-
ma diluculo cantatur non
7 descendit de aliis de dormi-
torio. sed stans ante lec-
tum suum sicut ad matuti-
nas prestolatur donec e-
gressi fuerint. Postquam
conuentus introierit. et
magister suus ducit e-
um in chorum ante altare.
et illic statuet eum in loco

ubi uult. In estate autem
ante primam in scola no-
uiciorum est et discit. Cum
autem conuentus ad primam
ingreditur: tunc magister
suus ducet eum ante ab-
batem. ut statuat eum in
loco suo. et deinceps conuen-
tui semper intersit. excepto
capitulo. et ad laborem. et in clau-
stro ad locutionem. Inte-
rim dum fratres laborant.
et dum fratres in capitulo: erit cum
magistro suo. Si ipse magister uo-
luerit. ex quo capitulum pul-
satur. et ad nona usque ad ue-
speras in scola esse debet. et discere.
et loqui de ordine cum ma-
gistro suo si in claustro locu-
tio fiat. Cetris horis ut iam
dictum est in conuentu erit. nisi
forte cum aliquid ei dicen-
dum uel insinuandum fuerit.
quod differri non possit. Tunc
enim potest magister suus e-
uocare eum in scolam. et
iudicare ei quod iudicandum est.
et hoc potest facere omnibus
horis. preter horas regu-
lares. Quando in claustro se-
det nouicius: nullus fra-
trum se illi adiungere debet.
uel signum facere. Sed si

enocare quisquam eum potest. uel aliud quippiam iniungere preter magistrum suum. nisi forte abbas uel prior uel supprior. In scola diligenter instruendus est de inclinationibus de necessu. de statu et omni gestu suo et quomodo uestimenta sua in omni actione circa se coaptare debeat. et membra sua ordinare composite oculos suos demissos habere submisse et non festinanter ire. Iuramenta si facere preter est et non. uel credite michi. nichil negare uel affirmare. Quomodo ad abbatem uel ad ceteros magistros suos loqui debeat. Quomodo ad fratres uel ad alios compares suos et quomodo ad inferiores. Signa etiam quibus cum necesse fuerit in silentio quod opus est exprimere possit. Loca etiam discere quo ire eum liceat cum opus habet sine licentia et quo non liceat. Postremo de omnibus actionibus suis et ubi circa eum perfecte instruat. ut non

solum ubi insinuet que facienda et dicenda sint. sed etiam coram se et agere et discere faciat. ut non solum audiendo sciat. sed etiam faciendo assuescat bonum modum et competentem mensuram in omnibus diuis et actionibus. Sed et legere et cantare et psallere. alta et demissa uoce. prout tempora deposcunt. eum ibidem faciat. et omnia que in publico acturus fuerit: prius in secreto preemptus et assuescat. Quod si in aliquo offenderit pro quo in capitulo clamandus esset: corripiat eum magister suus in scola. et coram se ueniam petere faciat sicut in capitulo. Sed et si plures fuerint instruet illos ut de offensis suis inuicem se clament et clamati ueniam petant. ut assuescant ordinem tenere et cauere negligentias et clamores modeste faciant. Quando autem in claustro nouicius sedet: debet firmare psalterium suum. et cordetenus ad libitum reddere et postea ymnarium.

In scola noviciorum nemo debet intrare. nisi magister noviciorum et abbas et prior et supprior. nisi forte iussus ita intrare. nec tunc loquatur. nec cum eis sedeat nisi pro aliqua spirituali causa. Preceptum loquendi accipiat. nec aliud quam quod loqui iussus fuerit. Scola noviciorum quantum competenter fieri potest. ab audientia conventus separata esse debet. ut libere illic et legere et cantare possint. et voces suas exercitare. Si plures in scola fuerint novicii. et unus eorum quoquam exire necesse habuerit. ubi solus ire non possit. debet magister cum eo ire. Et ne interim alii soli remaneant si diutius moram aliquam facturus est. alium quem abbas iusserit. custodem discipline eorum vice sua providere. et ipsi interim silentium teneant. Observare autem ne sepius ab eis ita digrediatur. et cum exierit. ut cito redeatur. Post primam diem sive de conventu sive scola tantummodo usque in dormitorium novicii sine custode. quia et opus fuerit ire permittitur. ita tamen ut de scola sine licentia non exeat. Novicii donec plene ad conventum admissi fuerint. et ad capitulum et ad locutionem claustri cum aliis fratribus non inmittuntur. Sed si necesse fuerit. ut interim inmittantur. per seorsum sint. magistro eorum semper presente cum eis ut eos in disciplina custodiat. et quo postulat necessitas ducat et reducat. Similiter si infirmatus fuerit quis ex noviciis. non cum aliis infirmis ponatur. sed seorsum ubi ad eum non accedat. nisi magister suus et qui ministrat ei. et abbas cum voluerit. et prior et supprior. alius nemo nisi accepta licentia. magister quoque eius assidue ei adesse debet. et cum egrotat. propter consolationem et cum convalescere ceperit. propter eruditionem. Quod si plures fuerint aliis interim alium providebit. qui vel infirmum custodiat. vel sanos erudiat. In hac autem tali eruditione per mensem et

unum certum debent noui-
cii. antequam ad capitulum uel lo-
cutionem claustri admittan-
tur. In quo spacio nullum
officium eis specialiter iniun-
gatur: in conuentu nec ad
cantandum. neque ad legendum.
neque uersus dicere. nec antipho-
nas imponere. nec aliquid huiusmodi.
nec ad matutinas uigilias
liber excitationis etiam si
dormitauerint ante eos
ponetur. Sed tantummodo
excitabuntur ab hiis qui
iuxta eos fuerint. uel ab eo
qui circuit ad alios excitan-
dos post primam diem in
choro et in refectorio sine
remissione exire necesse ha-
buerint. uel tarde occur-
rerint: a priore sicut alii
licentiam accipiant. De dor-
mitorio exire non accipi-
unt licentiam. nisi a magistro
suo. Finito mense si uisum
fuerit abbati admittitur e-
um in. et ad capitulum et ad lo-
cutionem. Quod si forte ad-
huc differri expediat in
dispositione abbatis erit
quamdiu differatur. Cum
autem omnimodo ad con-
uentum admissus fuerit:

deinceps ex consuetudine
ad scolam non ducetur nisi
forte aliquis magister per aliquam
spiritualem eruditionem eum re-
uocet. statimque reducet.
Hoc etiam sciendum est. quod nisi
etiam ipse magister noui-
ciorum dehinc sine licentia
quicquam educere potest.
nec ultra statutum extra
conuentum detinere eum.
Deinceps postquam ad
conuentum uenerit: debet
abbas si prior magister eius
uacare non potest aliquem
prouidere alium. qui eum assi-
due doceat: et ut ille cotidi-
e lectionem suam reddat. Qui
etiam instruere eum debet et
docere ea que eum specialiter
in choro cantare oporteat.
i. antiphonas. et responsoria. le-
ctiones. Versiculos. et cetera
talia. et quando et quomodo.
cantare uel legere debeat
ostendere. Magister autem
nouiciorum quando nouicius ad
conuentum admittitur
uenire debet ad abbatem et
indicare ei scientiam illius.
et aptitudinem uocis. et ce-
tera prout expertus est. De-
inde abbas aduocato ar-

nario iubet ut in breui
ponatur ad legendum
et ad cantandum secundum
scientiam suam et possibilita
tem ad lectiones et ad gra
sos et ad antiphonas. ad horas.
ad septimanas autem ma
iores .i. ad inuitatorium ad
legendum in refectorio.
ad gradale. ad alleluia et in
capitulo. non tam cito ponen
dus est. donec usum et
disciplinam ordinis per
fectius sciat. maxime
ad inuitatorium .i. ad septi
manam precentoris nul
lo modo ponendus est.
nisi prius bene eruditus
sit et disciplina claustra
li uitiatus. Ceterum et
qui mittendi sunt: arma
rius prius indicabit albis.
et sic prius lineam mitte
tur. Qui si sacerdos uel di
aconus fuerit uel subdia
conus nequaquam adhuc
ad officium altaris pona
tur donec albis iusserit.
Et cum ponendi fuerint et
prius diligenter instruan
tur. ut non rudes et in
docti accedant. Q. n ad
capitulum primum admittitur

tur nouicius non statim
clamari debet. si in aliquo
offenderit. quod si uel .viii.
saltem diebus uel ita differ
ri donec in assuescat quo
cum clamatur se continere
debeat. ne erubescentia con
fundatur. Debet tamen si infra has
spacium offenderit. et apte
emendando sit acuitate p
munire a magistro suo ut
ueniam. petat sponte et
ita etiam clamatus ue
niam petere assuescat.

Qualiter debeat magister ponere curam nouicij

Postquam
nouicius ple
ne ad conuentum ad
missus fuerit magister eius
non tamen curam eius omnino
postponere debet. Sed sepius
cum eo loqui sicut prius.
ne forte in his que necessaria
sunt aliquod incommodum
patiatur et que opus ei sunt
siue in uestitu. siue lecto
prouidere. Sed et conuersatio
nem eius cotidianam et
studium frequenter conside
rare. siquid minus quam
oportet uel amplius quam oportet e
git. ut eum secreto corri
piat et instruat sicut oportet.
Et hoc tam diu faciat quo

Nota

usq; pfectius corroboretur.
7 in ordine compbatus et
noto fiat. Intempe autē
locutionis ipse nouici9 corā
eo ul' iuxta eum sedere d3.
7 nemo eum seorsum ad se
cretum colloquium uoca
re potest. S3 quicumq; ex
fratrib3 cum eo loqui habue
rit in psentia 7 audiencia ma
gri sui loquatur. nisi for
te abbas ul' prior ul' supp
or eum uocauerit. Debet
autem abbas aliquem ali
quem puidere qui magro
nouicior solatium ee pos
sit. 7 tamen in hac discipline
custodia quam in ceteris
siue prius. siue post uice
est supple possit. In hac au
tem custodia ad minus us
q; ad unum mensem no
uicium ee debere statui
mus. ideirco ne dum mens
eius tenera est 7 nutans
aliquis forte iniuriosi ali
o consilio aut indiscreta
collocutione eum contur
bet. S3 hoc quoq; sciend
est. q; nouici9 usq; ad an
num fors cum nullo ni
si in audiencia loqui d3. S3 n
aliquas intus amicicia

te d3. de his qui foris cū
requiruntur. S3 abbas si op9
est indicare ut peccum
sic ita res postulat loqui
pmittatur. 7 cui ipse pce
pit eum educat et ad
eo sic itm reducat. De pfes
Dispensatione
abbatis relinquitur q̄d
pfessionem suam scrip
to ad altare faciat et
bndictionem accipiat.
Qn̄ autem facere debuīt
magr̄ nouicior instruet
eum de singulis q̄ agen
da sunt. hoc modo fieri d3
pfessio sc̄dm consuetudi
nem nr̄am. Cum placu
erit abbi nouicios admo
nere ad pfessionem fac
endam die pcedenti nun
ciet eis in caplo. 7 scripte
ut parati sint. S3 7 de confe
sione eo si forte ul' pro
fessio festinata fiat. ul'
confessio dilata. secreto
admoneat eos ut si forte ī
benedictione sua cōmu
nicare debuīt 7 non ī
ueniantur ipati. Scien
dum tn̄ ē nouicior cō
fessionem nullo modo ī
negligendam ee. ut

differendam sz statum p̄
confusionem suam si per
se uenire distulerint. p
placitum enim eos secreto ā
monendos et instruendos.
Itaq; die adueniente ma-
gr̄ nouiciorum instruet eos.
ut manu propria profes-
sionem suam scribant.
uel si scribere nescierint.
imponet alios qui scribant
eorum. Scripta professi-
one ad missam maiorē
in superpelliciis parati sint.
ubi etiam omnes fr̄es
qui tunc i monasterio st̄
si fieri potest presentes
ēē debent. Deinde cum
uentum fuit ad offer-
torium magr̄ nouiciorum
ducit eos sursum ante
gradus altaris. et statuit
eos illic per ordinem iuxta
contra altare. et tenen-
tes singulos professionē
scriptam in manu sua.
finito offertorio fr̄es
omnes de choro procedūt
sr̄ gradus sanctuarii.
ibiq; in ordine p trans-
uersum se disponunt
superiorib; de choro u-
troq; in medio conue-

nientibus et ab inde hic
inde usq; ad iuniores et no-
uissimos eundis consequen-
ter dispositis. Or si forte ī
fronte sanctuarii stare n̄
possunt. extendunt se
utrimq; secundum duo latera
sanctuarii usus altare or-
dinem porrigentes quan-
tum multitudini fratrum
sufficiat. Abbas autem ea
die qua nouicii benedici si
fieri pot̄ missam cantare
dz. et reliquie sup altare
ponende sunt. Or si forte
abbas missam celebrare n̄
potuit. afferet ei sacrista
stolam et libarium. et sic nou-
cios benedicet. Ipsi autem
nouicii ēē debent cōposita
competent̄ secundum q̄
se succedunt ordine uel eta-
te. Tunc magr̄ nouiciorum
cum ipse fuit significant
ei qui primus est ut le-
gat professionē suam. Or
cum ille alta uoce coram
omnib; perlegit accedit
ad altare et prius incli-
nans offert eam super
illud. deosculatoq; alta-
ri iterum inclinat et re-
uertitur in locum suum

Sicq; stans dicat cum alta
uoce. Suscipe me dñe scđ
eloquium tuum et uiuā.
et non confundas me ab
ex. m. Deinde omſ p or-
dinem similit̄ legunt p-
fessiones suas. et lectas
offerunt et redeuntes ad
loca sua singuli sile ter
dicit. Suscipe me. d. 7c.
Quo pacto omnes sił
psternent se ad gradū
an altare. Tunc inpo-
nente abbate antiph̄. Su-
scepimus deus. sine cantu
dnt psalm p ordinem.
ps. magnꝰ d. ps. miserere
re mei deus. ps. Ecce q̄
bonum. 7 singuli finiun-
tur cum gła. deinde antip.
Suscepimus. deinde kȳ
riel. x. Pat̄ nr̄. et ne nos.
Saluos fac seruos. Mitte
eis dñe. Esto eis dñe. Ni-
chil pficiet inimicus in
eis. Dñe exaudi. Dñs uo-
biscum. Deinde orationē
sicut sunt. Quib; fini-
tis cum totus conuentꝰ
Benedicit dnō: surgunt
p ordinem sicut pfessio-
nem suam legunt. pmū
osculatur altarem. inch-
nantes singuli prius 7 p̄.
Deinde uadunt ad dya-
conum qui uestitus ē
ad missā. Postea ad sub-
diaconum. Post hec os-
culantur priorem. De-
inde suppriorem qui iuxt̄
eum stat. 7 post eum oſ
qui in dextro choro sunt.
p ordinem usq; ad ultimū.
Deinde redeuntes ad e-
um qui in sinistro cho-
ro secundus est. post
priorem omnes similit̄
p ordinem osculantur.
usq; ad ultimum. Quo
facto: fratres omſ ad
chorum redeuntur. no-
uiciis tercium in sanctuari-
o remanentib; usq; fi-
nem misse. Interim uero
dum missa cantatur stare
debent sup gradus sāc-
tuarii p transitum or-
dinati. post subdiaconū
usq; ad communionē. Cū
ad communionē uentū
fuit accedentes p ordinē
communionem accipiūt.
Postq̄m autē cōicauint
redeuntur ad locum su-
um ad gradus sanctu-
arii. 7 ibi pmanent

usq; in finem misse. Dicto
autem. deo gratias. inclinãt
utrimq; 1. r ad altare. r
ad chorum. r sic ad con
uentum redeunt. De signis ordis

Pro signo generali libri ex
tende manu͂ r mo
ue sicut folium moueri so
let. p.s. missal' generali
signo p̃misso. hoc adde.
ut facias signum crucis.
P signo textus euangelij.
hoc adde ut in fronte fa
cias signum crucis. P.s.
eplãris. hoc adde ut in p̃
tore facias signum cru
cis. P.s. lectionis. ma
nui uel pectori digitum
inpingue. r paululum
attractum ita fac resili
re. qui quis ceram a cande
la legentis super folium
latefactam. labore ung
uium expungit. p.s. ser
monis articulo iudicis pol
licem suppone. r ita eum
fac resilire. P.s. antiph'
articulo minimi digiti
pollicem suppone. r in
feruis tralhe. P signo alta.
leua manu͂ r summitate
digitorum inflexas qui ad
uolandum moue. pp an

glos. qui eorum cantus dicit.
P.s. sequentie leua manu͂
inclinatam. r a pectore
eam amouendo 1 ũce. ita
quod prius erat sursum sit
deorsum. P.s. tractus tra
he manum preterrem de
orsum. quod longum signifi
cant r contra os applica ma
num. quod cantum signat. p.
s. libri in quo legitur ad
nocturnos p̃misso generali
signo et libri r lectionis.
adde ut manum ponas ad
maxillam. p.s. antiphona
rij p̃misso signo libri adde
ut pollicem inflectas pp
mutuationes noculariu͂.
r neuipias q̃ sunt ita in
flexe. P.s. regule adde ũ
capillum sup' aurem pende͂
tem. cum duobus digitis
apprehendas. P.s. hympna
rij adde ut pollicem r digi
tum ei proximu͂ preferas su
mitatibus eorum iunctis quod p̃
sens tempore primum est signifi
catur. P.s. psalterij ad
de ut caniam manum po
nas in capite pp similitu
dinem corone quam rex
portare solet. P.s. pa
nis fac circulum cum ut'

q; pollice & his duobus
digitis qui sequuntur. P. S.
panis qui aqua coquitur
adde ut inferiora unius ma
nus super exteriora alterius
ponas et ita superiorem ma
num quasi ungendo vel inbu
endo circumferas. P. S. pa
nis qui vulgariter turta
appellatur. adde ut crucem
per medium palme facias.
quia hic panis sic dividi so
let. P. S. dimidii panis
unius manus pollicem
cum sequenti digito inflecte
quasi dimidium facias cir
culum. P. S. fabarum primo
pollicem articulo sequentis
digiti summitatem suppo
ne & ita fac pollicem emi
nere. P. S. milii fac gy
rum cum digito. sicut mo
vetur cum cocleari sol
la. P. S. pulmenti olib;
confecti trahe digitum super
alterum digitum quasi qui
concindas incidat herbas.
P. S. generali piscium simu
la cum manu motionem
caude piscis in aqua. P.
S. sepiarum divide omnes
digitos ab invicem & ita
eos commove. P. S. anguil
le conclude utramque ma
num. quasi qui tenet et stri
nuit anguillam labentem.
P. S. lampde simula cum
digito in maxilla punc
tos quos lampda subtus
oculos habet. P. S. Salmonis
adde ut de pollice & indi
ce circulum faciens ocu
lo dextro circum ponas.
P. S. lucii. adde ut cum
manu superficiem nasi com
planes. quia hic piscis lo
gum rostrum habet. P. S.
tructe adde. ut desuper
cilio ad supercilium digi
tum trahas. quod est signum
femine. quia et tructa
femineo genere pronuncia
tur. P. S. crispellarum
cum pugno accipe crinem.
quasi volens facere eos cris
pos. P. S. casei utriusque
manuum coniunge per
obliquum quasi qui caseum
premit. P. S. flatonis. pre
misso signo panis & casei
unius manus omnes digi
tos inflecte & ita manum
cavam in superficiem al
terius pone. P. S. rufol
larum. premisso signo panis
simula. cum duobus digi

tis involutiones que mer-
facte sunt. P. s. lactis in-
minimum digitum labiis i-
mprime. P. s. mellis pau-
lisper linguam fac ap-
parere et digitos applica.
quasi lambere velis. P. s.
unum digitum inflecte et
ita labiis adiunge. P. s.
aque omnes digitos coniun-
ge et per obliquum move.
P. s. aceti frica cum digi-
to guttur quia in gutture
acetum sentitur. P. s.
pomorum maxime piri vel
mali pollicem cum aliis
digitis conclude. P. s. ce-
rasorum adde ut digitum
subtus oculum ponas.
P. s. porri crudi polli-
cem et digitum ei proximum
simul coniunctos extende.
P. s. allii seu rafi exten-
de digitum contra buc-
cam paululum apertam.
propter odorem qui sentitur
exalare. P. s. sinapis ar-
ticulo anterioris digiti po-
ne super pollicem mini-
mi. P. s. ciphi tres
digitos aliquantulum in-
flecte et sursum tene.
P. s. scutelle manum

latus extende. P. s. in-
fre media manum cavam
deorsum. P. s. phyale in-
tree. premisso signo ciphi
adde ut duos digitos contra
oculos ponis. P. s. cappe
te horam eius. cum tribus di-
gitis. i. minimo et duobus
sequentibus. P. s. super pelli-
cii cum eisdem digitis ma-
nicam eius tene. P. s. man-
telli seu pallii horam eo-
tene. P. s. pellicii omnes
unius manus digitos ex-
pande et ita in pectore pun-
tos contrahe. quasi qui lanam
constringit. P. s. camisie
manicam eius te. P. s.
femoralium adde ut manum
in femore deorsum po-
nas. quasi qui se femoralibus
vestit. P. s. caligarum te-
ne et adde signum femo-
ralium adde. P. s. coop-
torii. fac idem signum quod
est pellicii et adde ut ma-
num in brachio deorsum
deorsum trahas. quasi qui se
coopertorio tegit. P. s. ca-
pitalis seu pulmanaris
leva manum et summita-
tes digitorum inflexas.
quasi ad volandum move.

postea pone ad maxillam.
sicut dormiens solet. P. S.
corrigie digitum digito cir-
cumfer. et de utroque latere
confer digitos utriusque
manus. quia quasi corrigia
stringit. P. S. metalli pug-
num cum pugno percute. P.
S. cultelli trahe manum
per medium palme. P. S.
vagine cultelli summitatem
unius manus in alia ma-
nu depone. quasi cultellum
mittas in vaginam. P. S.
acus. signo metalli premis-
so simula. quasi in una ma-
nu acum teneas et filum in
alia. et mittere velis filum
per foramen acus. P. S. gra-
phii premisso signo metal-
li extenso pollice cum in-
dice simula scribentem.
P. S. tabularum manus am-
bas complica et ita disiun-
ge quasi aperiens tabulas. P. S.
pectinis. tres digitos per
capillos pone et trahe qua-
si quis se pectat. P. S. an-
geli fac idem signum quod pro
ala. P. S. apostoli trahe dex-
teram deorsum de dextro
latere in sinistrum et iterum de
sinistro in dextrum. pro

pallio quo utuntur ar-
chiepiscopi. idem signum est
episcopi. P. S. martyris impo-
ne dexteram cervici. quasi a-
liquid madere velis. P. S.
confessoris si episcopus est fac
idem signum quod pro apo-
stolo si abbas est fac sig-
num regule capillum com-
prehendendo. P. S. sacre vir-
ginis fac signum femine.
P. S. festivitatis fac primo
signum femine. P. S. festi-
vitatis fac primo signum
lectionis et postea confer omnes digi-
tos utriusque manus. P. S.
abbatis capillum super
aurem pendentem cum
duobus digitis apprehende.
P. S. monachi cum ma-
nu tene capitium. P. S.
clerici digitum circumfer
circa aurem. P. S. canoni-
ci regularis cum pollice
et indice simula volentem
cum lingua canitie pec-
tus suum firmare. P.
S. laici mentum tene cum
dextra. P. S. prioris si-
mula cum pollice et in-
dice scillam pulsare. P.
S. maioris adde ut ma-
num extendas. quasi semper.

magnum significet. P. sig-
missionis extende minimum
digitum quod semper parvum
significat. P. s. custodis ec-
clesie cum manu simula
campanam pulsare. P.
s. armarii et scriptoris
interiorem superficiem ma-
nus leva et move quasi in-
tinens ut equaliter can-
tetur. P. s. magistri novi-
ciorum trahe manum ad obli-
quum per capillos contra
frontem quod est signum
novicii et digitum pollici
proximum pone subtus
oculum quod est signum vi-
dendi. P. s. magistri pu-
erorum admove minimum
digitum labiis et adde si-
gnum videndi. P. s. ca-
merarii premisso signo ca-
nonici simula denarios
numerare. P. s. cellera-
rii simula in manu cla-
vem tenere et quasi serem in-
stram eicere. P. s. or-
tolani digitum inflec-
te sicut qui rastrum de-
xtra trahit. P. s. elemo-
sinarii trahe manum de
dextro humero in sinistrum
latus. sic enim pera so-
let a pauperibus portari. P.
s. infirmarii pone manum
contra pectus et adde sig-
num videndi. P. s. refec-
torarii fac idem signum
refectionis. P. s. grana-
tarii simula cum amba-
bus manibus annuens quasi a-
liquid vasi vel sic annonam
infundere. P. s. servis
trahe manum directam
per capillos contra cutem.
P. s. pueri admove digi-
tum minimum labiis. P.
s. compatrio te vel consan-
guinei tene manum contra
faciem et medium digi-
tum naso impone propter san-
guinem qui inde fluere
solet. P. s. loquendi te-
ne contra os manum et ita eam
move. P. s. tacendi sup-
er os digitum clausum pone.
P. s. audiendi contra
aurem digitum tene. P.
s. nesciendi cum digito
terge labia. P. s. oscu-
landi indicem labiis ap-
pone. P. s. vestiendi cum
pollice et digito sequente ve-
stem in pectore apprehen-
dens trahe deorsum. P. s.
exuendi trahe sursum.

P. S. comedendi cum pol
lice et indice simula come
dente. P. S. bibendi di
gitum inflexum labiis
admoue. P. S. ammen
di leua manu moderate
et moue n sursum. sic ut
exterior superficies sit sur
sum. P. S. negandi summi
tatem medii digiti pol
lici sub pone et ita fac re
silire. P. S. minuendi
cum pollice et medio digi
to pcutte in brachio cui qui
minuit. P. S. mendi di
gitum pollicis primum
pone subtus oculos. P. S.
lauandi pedes ambarum ma
nuum interiora ad inui
cem conuerte et ita supi
oris manus summitates pau
lulum moue. P. S. bom
pone pollicem in maxil
lam et alios digitos in ali
a et fac eos in mento blan
de collabi. P. S. mali digi
tis in facie sparsi positis si
mula unguem auis. ali
quid lacerando contrahen
tis. P. S. cuiuscumque rei que ia
facta sit tene manum eq
liter contra pectus et in
terior ps manus sit sur

sum uersa et ita eam plus
a pectore sursum moue.

De regularibus horis.

Regularibus horis omnes presentes canonia
tam lapsa quam clerici in cho
ro interesse debent. exceptis
hiis qui uel infirmi sunt.
uel qui propter infirmitatem
ad ecclesiam uenire non possunt.
uel etiam qui aliqua debi
litate accepta licentia in re
ctro choro sunt. Ceteri
omnes uel qui operibus presunt.
uel qui officiis deputati sunt
sicut alii ad horas ueniant.
nec ullo modo nisi accepta
licentia remanere presumant.
Quod si per aliqua necessitate
licentiam non possint querere.
hoc ipsum in capitulo petentes
ueniam debent indicare.
Cellerarius tamen et camera
rius qui prius certis occupa
ti sunt per necessitate sua si
ne licentia remanere pos
sunt. Elemosinarius eti
am ab ecclesia post nona. sicut
tatur interim dum ele
mosinam facit. Refec
torarius et frater qui legit
ad mensam et custos clau
stri. qui scilicet post conuen
tum comedunt quam nona

statim post prandium
cantatur eam interesse non pos-
sunt. Quod si aliquis fuerit
qui propter aliquam occupati-
onem necessariam aut regula-
ribus horis frequentius abesse
necesse sit, ante ipso tercio
eius liceat quaerere ei mo-
lestum sit hoc abbati pri-
mum secreto debet indicare.
et tunc abbas si ei visum
fuerit ab easdem horis in
capitulo eum poterit absolvere.
et a quibus eum absolvat
nominatim debet determina-
re. Hii qui officiis depu-
tati sunt tertia hora ad offi-
cia sua exire possunt. Ce-
teri vero ab eo tempore quo
tertia hora incipitur usque
quo totum quod post ho-
ram dicendum est finiatur
nullatenus de choro ni-
si pro necessitate exeant. et
cum pro necessitate exierint
moram non faciant. sed
expleta necessitate statim
redeant ita ut cantata
hora cum aliis de choro
cum processione exeant.
Quod si is qui exit moram
faciens hunc interesse non
possit culpam suam in
capitulo recognoscat. Simili-
ter ex quo conventus sta-
tim post datum monitum
ecclesiam intrat usque quo post
dictam horam foras iterum
exeat: nullus in claustro
remaneat. Nullus omnino
nec sanus nec infirmus
ibi interim presumat deam-
bulare. vel etiam sedere.
aut horas suas cantare.
excepto eo cui iniunctum
est claustrum custodire.
Nullus ibi etiam interim
sine licentia scribat. aut
librum legat. aut quod-
libet aliud faciat. De horis regu-
laribus.

Hoc quoque sciendum quod
horum regulares hore
cantantur infra murum
qui regulares officinas
continet. Nullus omni-
no canonicorum loqui debet. nisi
forte si aliquis officialium
pro aliqua necessitate sicut
determinatum est ab hora
regulari remanserit. tan-
tum in sua tamen officina cum
ministris suis de hiis que ad
officium eius pertinent lo-
qui poterit. Dominus etiam
cum abbas si de rebus necessariis
et secretis negociis interim

dum regularis hora can-
tur loqui necesse habuerit
excepto regulari locutore
qui potest loqui ubi et cum
quibus uoluerit. Quod si necessi-
tas contigerit ut aliquis
fratrum dum missa can-
tur hora loquatur. cum
extraneo. accepta prius
ab abbate licentia exeat et
loquatur in loco ad hoc
deputato. Camerarius
tamen et cellerarius et hospita-
rius si de hora remanserint
sine licentia id facere possunt.
omnes itaque studeant sicut
determinatum est horas ca-
nonicas frequentare. et qui
eis interesse non possunt si-
lentium custodire. nec debet
aliquis interim exeundi
foras facile licentiam querere
uel si aliquis indiscrete pe-
tierit abbas non facile da-
re.

De libro circumferendo ad matutinas.

Singulis noctibus ad ma-
tutinas ad excitandos
fratres circumferendus
est liber. frater qui eum por-
tat mature incedat ipsum
que non elata et erecta in
manu in altum tollat.
sed coram se ad pectus su-
um assiduum teneat.
In ulla parte chori in qua
uersus psalmi dicantur
librum deferat. et in alte-
ram partem transiens ul-
li umquam donec in ea-
dem parte alter uersus psal-
mi incipiatur. librum
offerat. interim dum
cantatur si aliquis fratrum
eum ante eum uenerit in
cantando debet subsistere et
librum quem defert non
statim ante eum ponat.
sed prensa paululum ma-
nu. nec mouens eum li-
brum de contra faciem eius
aliquantulum teneat. et
tunc demum si ille inclina-
uerit eum ponat. deposito
libro inclinet ei ante quem
posuit. et postea ad gradus
sanctuarii contra medi-
um pergens ibi si tempus
prostrationis fuerit se proster-
nat. Sin autem coram alta-
ri stante et retro prius inde
inclinans ad locum suum
in choro redeat. ille uero
ante quem liber positus est
mox ut euigilauerit et li-
brum ante se positum
uiderit statim siue festi-

fuit siue non super genu,
a ueniam petat. et postea
temporibus constitutis li-
brum circumferat. Hec autem
sunt tempora in quibus
liber circumferendus est,
quociens dieta cantatur
ad singulas sessiones cir-
cumferatur. Quando .xii. lc.
sunt ad singulos noctur-
nos semel circumferatur.
Quando .iii. lc. sunt ad duos
psalmos circumferatur
semel. in pascha et in pen-
tecoste cum ad matutinas
tres solummodo psalmi
dicuntur semel circum-
feratur. ad .sx. quando .iii.
lc. cantantur. si tres.
lc. sunt semel. si .ix.
bis circumferatur. ad ma-
tutinas laudes omni tem-
pore bis circumferatur.
ad matutinas de sancta
maria an. lc. semel. post
lc. iterum semel. Et ci-
ens igitur ad missam quo-
tiens de tinnitu eius
liber circumferatur. Si
ille qui defert plus
uoluerit et necesse est prope-
rerit non prohibetur.
ad inuictorium. ad .lc. ad .x.

Benedicite. ad repetitionem post
x. Ad. Gloria. quod post. x.
cantatur. non circumfe-
ratur. Nullus omnino
excipitur quin ante se
unum ubi ponatur excep-
to eo qui conuentum tene-
re exceptis hiis qui sunt
infirmi. et propter hoc in choro
sit ultimum post eum sit qui
circuit secundo modesto sig-
no infirmos si dormierit
excitare. De armario.

Debet armarius semper
in die sabbati duos fra-
tres in tabula scribere. u-
num ex uno choro. alte-
rum ex alio qui sequenti
die dominico ad matutinas inuitatorium
cantent et cetera. que ad
horum officium spectant. Per
totam subsequentem eb-
domadam faciant. quo-
rum unus. ille. scilicet qui stat
in parte ebdomadarii sacer-
dotis debet in primo sabbato ad ue-
speras suum inchoare of-
ficium. Hec autem sunt que
ad eorum officium specialiter
pertinent. quotiens ad ue-
speras uel ad matutinas uel ad ho-
ras una tantum antiphona
dicitur suum est illam in-

capere ⁊ ympnos sibi: an
tiph. ad. mag. ⁊ ad. Bnd.
te deum. laudamus. si festu
ix. lc. non fuit ipse incipi
et. Si uero. ix. lc. festu
fuit. uel etiam trium. lc.
quando. Inuit. a duobus
cantatur sacerdoti ebdo
madario deferat. hoc in
cepturus surgere et ueniet coram
eo ⁊ significabit ei quod
incipiendum est. etiam
si opus fuit cum pnun
ciatione. quod cum audierit
debet sacerdos ut sciat quid
incipiendum sit. Postquam
autem antiph. uel quodlibet a
liud sacerdoti significa
uerit inclinabit ei ⁊
locum suum ibit. anti
phonas ad suffragia ipse
incipiet. ⁊ V. B. ant. di
cat. antiph. que ad manda
tum cantantur ipse inci
pere debet. per totam ebdoma
dam si festum non fuit: ad
mat. solus inuit. cantet:
⁊ in quadragesima pri
uatis diebus. R. ad uel
peras. Ad ipsum pertinet ad
maiorem missam intro
itum. R. gr. all. Offeren
dam. Sci. Sci. Sci. ⁊ ag.
nus ⁊ communionem inci
pere ⁊ si gloria in excelsis
cantatur dominicis ⁊ festi
uis diebus sacerdoti ad al
tare deferre ⁊ dominica die
ad pr. que cantanda sunt
inchoare. Simil. ad missa
mat. que incipienda sunt
incipiat. Omnia que de
terminauimus spaliter
pertinent ad ipsum ebdoma
darium qui stat ex parte
te ebdomadarii sacerdo
tis. ad utrosque uero co
muniter pertinet in festi
uis diebus ad mat. Inuit.
⁊ ad vesperas R. Be. canta
dum fuit simul cantare.
⁊ si infra septimanam fe
stum duplex euenerit po
test armari ad cantandum.
Inuit. alios quos uoluerit
ponere. aliquando duos. ali
quando iiii. secundum quod celebri
tas sollempnitatis exigit.
quando iiii. ad inuit. ponu
tur illi duo qui ultimi in
tabula scribuntur nichil
habent facere nisi solum
modo. Inuit. ⁊ R. ad
uesperas cantare. Alii uero
duo ⁊ ad easdem uesperas
⁊ ad mat. finibus antiph.

ad incipiendū deferre. et
in duplicib; festis ita di
stribuantur antiph. ad
uesperas et ad mat. ut
hij qui in choro sunt sup
primi incipiant ultimas.
Fr̄ qui in duplicib; festis
antiph. def. deferre
solummō dz et non incipe.
Ex quo autē pima an
tiph. cōmendata est. si
aliquis eorū qui ceteras
incepturi erant existens
de choro defuit: fr̄ qui
antiph. defert p hac ne
cessitate post antiph. i
cipere. ul' uni duas cō
mittere. In matutinis
laud. antiph̄e semp inci
piuntur ab infimis.
qn̄. R. cantatur ad ue
speras debent hij qui cā
tant in duplicib; tm̄
festis post inchoationē.
R. hinc inde ad utrāq;
ptem chori conuti. fini
to. R. iterum in medio
choro accedentes ad se
inuicem conuisi ad al
tare cantent ulsum et
finito V. hinc et inde
sicut prius non conuer
tantur ad chor. s; sta

tes ulsi ad altare inclinā
dum repetitio dicitur
ad finem eius inclinan
tes. ac deinde se erigentes.
Gl'ia patri. cantant. fi
nito. Gl'a. inclinant
ante et retro. et sic uadāt
ad sedes suas. Interim
dum ulsus cantatur: frēs
sedeant. finito V. ad re
petitionem statim surgāt.
Sic fit in duplicib; festis.
In quadragesima uero q̄
tiens duo frēs. R. cantāt
ad uesperas post incepti
onem ad chorum non cō
tantur: nec frēs post.
V. surgunt. donec repe
titio finiatur. ad eos qui
primo cantant ptinet
psalmos intonare. et q̄
ipsi antiph. incipiunt
dz unusquisq; iuxta se
posito uidelicet superiori
ipse psalm intonare et in quo
tono incipere debeat sb
missa uoce cum cantu i
sinuare. Q, si ipse superio
rem non hēt: innuat ipse
non sibi primo. quoties
antiph. ul' si aliquis cā
tus incipitur debent fra
tres priusquam aliqd

dicant tam diu sustineat
quousque ille qui incipit
hoc quod incipit plene pos-
sit formare. Quoniam ebdo-
madarios de cantu aliquem
cantum cogit abesse debet
interim ne scandalum
fiat alicui suum officium
commendare. De labore fratrum.

Quando ad laborem i-
turi sunt fratres si lecto-
ro fuerint prior qui con-
ventum tenet ante alios
exeat in claustrum et in
introitu ecclesie pulsata ta-
bula faciat sonitum.
qui sonitus cum fit signum
est quod fratres ad laborem
debent pergere. quando non
fit quod debeant remanere.
Audito igitur sonitu fi-
nita prius hora exeun-
tes de choro fratres cum
processione per inferiores
gradus ascendant in dor-
mitorium. ubique se prepara-
tes desuper tunicas lineas
se precingant. minores
subtalares et manipu-
las et capparones accipi-
ant. singuli quoque post-
quam preparati fuerint
in lectis suis quieti sede-
ant et expectent alios
quousque universi preparen-
tur. paratis igitur fratribus
prior pulsat tabulam.
quo audito surgentes
pariter universi et precedente
priore cantantes psal-
mos sequuntur quo ille pre-
cesserit. Debet quippe prior
antequam ad laborem
exeant fratres semper provi-
dere quo ad laborandum
debeant pergere et instru-
menta ad laborem ne-
cessaria unicuique prout
opus esse perspexerit di-
stribuere. Sic exeant. si-
mul redeant. simul ope-
rentur. semper in eundo
vel redeundo prior prece-
dat. Ceteris vero fratribus
post ipsum competenti or-
dine incedentibus sub-
prior vel aliquis de se-
nioribus. ille scilicet cui prior
iniunxerit post omnes sub-
sequatur. Quotiens
de loco ad locum aliquid
portant. similiter priore pre-
cedente et suppriore post
omnes subsequente simul
eant et redeant. Si re-
pausare voluerint.

quē et quomodo et ubi
et quamdiu prior voluerit
repausent. Interim dum
fratres laborant nullus
fratrum. vel canonicus.
vel conversus cum eis. vel
coram eis deambulare
presumat. nec in prospectu
eorum aliquis ociosus sub
sistat. Si aliquis fratrum
in eiusdem laboris opere a
liquid fecerit quod necessario
corrigendum sit. Si alie
ud videt potest ei semel os
tendere qualiter id debe
at facere. Quod si ille ac
quiescere noluerit non
contendat. sed post si ne
cessarium fuerit priori
ut corrigatur ostendat.
Nullus specialiter aliquod
opus eligat. sed quod alii
communiter faciunt. vel
si aliud ei a priore iniun
gitur faciat. Debent
etiam fratres inter laboran
dum quantum possunt di
ligenter cavere. ne in
portandis honeribus. aut
faciendis operibus vestimen
ta sua atterant. aut
discindant. vel inficiant
qui fortiores sunt et por

tandis honeribus non gra
vent debiliores. Nemo
loquatur inter eos nec cli
cus. nec conversus. neque pri
or. neque multiplicent inter
se signa. nec defigant ocu
los in advenientes vel tran
seuntes. Si aliquis de la
bore ad domum redire ne
cesse habuerit. accepta p
us a priore licentia redeat cum
quo ipse voluerit. In festis
duplicibus et in aliis quae a po
pulo servantur ad laborem
fratres ire non debent.
Quando propter pluviam. vel propter ni
mium frigus ad laborem
ire non possunt. si prior
interius aliquid operis inve
nerit quod a fratribus con
venienter fieri possit id fa
ciant. omnes preter fratres ad
laborem ire debent. excep
tis infirmis. et excepto
camerario et cellerario.
Ceteri omnes remanere
non debent. nisi prius
licentiam remanendi
quesierint et causam quare re
manserint indicent.
Fratres qui propter infirmitatem.
vel propter aliquam causam. sive
per consuetudinem. sive

per licentiam remanent de la-
bore. si autem illis qui ad la-
borem ierunt fratres in choro fu-
erint debent quidem cum
eis usque ad gradus dormi-
torii cum processione exire.
et cum illi sursum ascende-
rint ipsi coram gradibus in
partem se cedere. et ab ipso qui
conventum tenet licen-
tiam remanendi accipere.
Qui autem de labore re-
manent. si sacerdotes fu-
erint possunt missas can-
tare. et alii eos iuvare. et
qui nichil facere habent
in claustro quieti sedere
debent. et horas suas et
psalmos sicut hii qui in
labore sunt cantent. Cum
fratres de labore redierint.
sicut dictum est simul re-
deant. et claustrum intra-
verint. simul dormito-
rium ascendant. seque sine
mora induentes in lectis
suis sedeant. Indutis omni-
bus det prior signum et
sic omnes cum processione
ad lavatorium vadant.
et cum processione in conven-
tum redeant. In hyeme
quando ad laborem non va-
dunt post primam. vel si
missa tunc cantatur post
missam ad lavatorium
cum processione eant et
redeant. Quomodo fratres se
In omnibus festis. xii. lc. habent
debent fratres tota die in silentio.
tenere silentium. et in primis
iiii. diebus pasche. et pente-
costes. licet tunc tantum-
modo tres fiant. lc. et in tri-
bus diebus quadragesime.
Ceteris autem diebus unam
tantummodo locutionem habent
in claustro. Si ieiunium
fuerit: s. equ. vij. ante mis-
sam cantatur fit locutio
inter terciam et sextam. In
quadragesima: inter. vi.
et nonam. Hora silentii de-
bent fratres in claustro qui-
eti sedere. Alii legere. alii
cantare. et unusquisque quod
sibi iniunctum est facere.
Illi qui legunt et cantant
separatim sedeant: ne se in-
vicem impediant. Qui
legunt sedeant superius
ultus hostium monasterii.
Qui cantant sedeant
inferius ultus hostium
exterius locutorii. fratres
qui legunt de communibus

libros qui foris extra porta sunt
quos uoluerint ad legendum
accipiunt. Et cum expleue-
rint quod uoluerint: in
loco ad hoc deputato re-
ponant. Quicumque ab ar-
mario aliquem librum spe-
cialiter accepit: numquam
illum cum communibus li-
bris ponat. sed apud se secreto
custodiat. Fratribus quibus in-
iunctum est cantum coti-
die suum firmare et red-
dere. Debet armarius singulis
libros in quibus cantent
specialiter assignare. et
si opus fuerit. consulto tamen
prius abbate ad unum librum
quos uoluerit. cum quibus
uoluerit sociare. Similiter hiis
qui psalmos et ympnos
suos firmare habent. psal-
teria et ympnarios
prout opus fuerit di-
stribuat. Ex quo au-
tem armarius alicui
fratri aliquem librum ad a-
liquid firmandum. et
reddendum specialiter as-
signauerit ea hora qua
ille id facere habet. nemo
illum accipiat. nisi forte pro
aliqua necessitate accom-

-matum diu non teneat. nisi
ille cui assignatus est con-
cesserit. Debet autem arma-
rius unum antiphonarium
uel duos et alios libros de
cantu et psalteria et ymp-
narios in communi proponere. in
quibus ceteri fratres possint
quod prudentium est prouidere.
Hiis uero quibus specialiter
assignati sunt de cantu
libri et psalteria et ymp-
narii. Postquam lectiones
suas firmauerint non debent
eos siue in die siue in nocte
abscondere. sed in communi
seruatorio cum ceteris com-
munibus libris reponere.
Quociens hystorie alique
siue de sanctis siue de tem-
pore que graues sunt et
inusitate in ecclesia cantari
debent. tempestiue debet ar-
marius fratres in capitu-
lo commonere ut ea que
cantanda sunt diligen-
ter preuideant. Nullus
cantet in claustro nisi quod
in choro cantandum est.
Fratribus quibus iniunctum
est cantum suum firma-
re. Debet armarius. uel a-
liqui de senioribus quibus

meatꝰ abbas miserit as-
sistere. qui et eos si erra-
uerint corrigant. et lec-
nes eorum quas reddere uolu-
erint audiant. Fratres
qui legunt singuli in si-
gulis libris legant. ex-
ceptis illis qui lectiones su-
as prouidentes asculta[n]t.
quas ascultat armari[us].
et alius frater ab eo promo-
nitus. in inquietent se
inuicem in questionibus
faciendis. nisi de product[is]
et correptis accentibus. et de
dictionibus quas legere ig-
norant. et de distinctione
et metris. et sine usum.
alias q[uesti]ones non faciant.
nec per aliqua causa duo ad u-
num librum conueniant.
quod si aliquis in claustro se-
dens. uel per infirmitate.
uel pro oculorum caligine
legere non potuit accep-
ta prius ab abbate licen-
tia pot[est] audire alium qui
legit. qui psalmos suos
cantant uel firmant sub-
missa uoce legant. ne ali-
os disturbent. Debent
quippe singuli signa ne-
cessaria diligenter ad-

discere ut in hora silen-
tii quod lingua non licet
sibi inuicem quod necesse
fuerit signis ualeant in-
sinuare. Quod si aliquis
necesse habet aliquid dice-
re et signum non habet quo ad
ualeant significare: con-
ceditur eis per necessitate
unum tantum uerbum proferre.
re. Si autem aliquis in hora
silentii signa multipli-
cauerit: aut etiam unum
uerbum superflue dixerit. si
preposito ita uidetur
ac si fregisset silentium.
Cum uero fratres in claustro se-
dent hii qui in una pte
sederint: nec dorso ad
dorsum. nec facie ad fa-
ciem. sed collateraliter se-
dere debent. Vestimen-
ta sua circa se stringant.
et inmoderate tibias non
extendant. nec crura
diuaricent. nec super
tabulatum claustri per
transcensum se collocent.
Facies suas in capuciis
non abscondent. Fratres
qui ad matutinas uel ad missam
aliquid habent cantare.
uel legere nullo spacio

q̄d est ante missam. uel q̄
est ante uespas debent il-
lud singul' dieb; puide-
re. ne forte si tunc non
fecerint necc̄e hēant in
terim dum cantatur
hora illud querere. et
puidere. q̄ nunquam
fieri dz. Et si ĉtu ad mat'
pmam. &c. legere hēt dz
cotidie in spacio q̄d est an'
uesperas. ul' in quadrag'.
an' uigilias. ul' si uigili-
e non cantantur ante
nonam librū in quo ad
mat'. leg' deferre et q̄
rere ab armario ubi le-
gere debeat. et cum ille
ostenderit signum ibi
ut facile inuenire pos-
sit apponat. lectionem
suam ab eo asculet. et
cum uespe pulsauerint.
librum in monasteriū
repetet. dum fr̄es in cla-
ustro sedent. Si aliq̄s
necc̄e habuerit diuer-
tere alicubi librum su-
um in armario reponat.
Aut si in sede sua dimit-
tere eum uolūt. faci-
at fr̄i signum iuxta se
sedenti ut illū custodi-
at. Porro si aliquis. ab a-
liquo librum in quo le-
git ul' cantat accipere uo-
luerit necc̄e hēt in eo ali-
quid uidere. tradet ei a-
liū. Nullus enim in clau-
stro sine libro sedere dz. Il-
le cui tradiderit in pace
dimittat ei. Qz si ei ac-
cōmodare noluit: ille q̄
petit in pace ferat. dōn
sup eo in capl'o inde pcla-
mationē faciat. Si aliq̄s
in claustro inordinate
se continuit: ad priorē
ptin; eum corrigere. et si
aliquis. ul' duo. ul' plu-
res insimul sederint. et ali-
quid indecens. aut lu-
dicrint. aut signis fece-
rint. dz eis ut cessent i
nue. et si noluit: potest
eos ab inuicem sepe.
Hora silentii nullus dz
p claustrū huc illuc di-
currere. nec frequēt' sedē
suam mutare. eundo de
loco suo ad locum. Hec
sunt loca ad q̄ si necce
habuerint. sine licēa i-
re possunt. Eccl'a. Dor-
mitoriū. Lauatoriū. Qz
si etiam ad hec loca fr̄e

quiete et sine causa perstrepe-
rint. Si id fecerint postea in ca-
pitulo proclamentur. Si
ambulant humiliter in-
cedentes et discooperta facie
et si abbati obuiauerint
declinant in parte supplica-
tes ei. Et supplicatione
ubique fiat. excepto dor-
mitorio. quotiens abbati
obuiauerint. nemo uocet
aliquem de longe per uocem
uel per sonitum. In illo silen-
tio quod est ante collationem
debent maxime fratres. plus
quam in ceteris silentiis in
claustro conuenire et sepa-
ratim sedere et quietius se
habere. non debent alte le-
gere uel cantare. nec lu-
dum nisi pro magna necessi-
tate signa facere. nec
debet aliquis in illa hora non
solum in claustro. sed eti-
am iuxta claustrum stre-
pitum facere.

Quando possint ire fratres ad confessionem.

Omni tempore ante ho-
ram prandii interim
dum conuentus in clau-
stro sedet. et etiam post
mortuum usque dum ad
horam ultimam signum
pulsetur possunt fratres
ire ad confessionem. Si
uero conuentus in eccle-
sia est ire non debent. ni-
si forte aliquis domino abbati
ad missam matutinalem. uel pe-
uangelium misse maioris
de nocturnis illusionibus
licet unicuique confiteri.
Quicumque sacerdotum
uoluerit. De ceteris uero con-
fessionibus non loquitur cui-
cumque uoluerit. Sed illi tan-
tummodo cui abbas officium
confessionis iniun-
xerit. uel ipsi abbati. et hoc fa-
ciet in loco ad hoc deputa-
to. Cum uero ille qui con-
fessurus est ad locum con-
fessionis uenerit petat
ueniam et postquam re-
cesserit dicat ille cui con-
fiteri debet. Benedicite.
Et responso. Dominus. subiun-
git ille cui confessio fit.
Dominus sit uobiscum. et responso.
amen. Confitetur breuiter cul-
pas suas pro quibus ueniam
petat. Quibus dictis: sta-
tim subsequatur et
dicat. De hiis et omni-
bus aliis meis peccatis me
reum. confiteor. et ueni-
am deprecor. Postea sur-

gentes utrique ille cui confitetur paululum extra se inclinet. Ille vero qui confitetur prostratus ad terram dicat. Confiteor deo et tibi pater. Sic etiam dicet quicumque secreto alicui confitetur. Dicto confiteor faciat ille cui confitetur super illum absolutionem et iniungat ei penitentiam. Deinde ille qui confitetur post consilium querere et ille cui confitetur. etiam si ille non quesierit potest eum confortare. vel monere vel increpare. prout necesse fuerit. Sciendum tamen est quia cui confessionis cura iniuncta est potest quidem de quibuscumque singulorum confessiones audire. Sed tamen de gravioribus que vel modum excedunt. vel unitatem eius scilicet fratrem ipsum qui confitetur ut ipsemet de eadem etiam abbati confiteatur ammonere. Neque enim ideo ab abbate hec cura ei iniuncta est: ut ipsi abbati secreta fratrum celentur. Sed cum abbas alibi intentus est ipse ad audiendas confessiones paratior inveniatur. Debet etiam propter hanc curam tempore confessionum in claustro presens assistere. Ut cum fratres confiteri voluerint presentem eum valeant invenire.

De missis privatis.

Omni tempore ante missam interim dum fratres in claustro sedent possunt private misse cantari. In illis vero diebus in quibus totus conventus communicare debet conceditur sacerdotibus priusquam vel mane pulsetur de dormitorio descendere et usque ad primam missas cantare. In eisdem quoque diebus conceditur cantare missas. Interim dum matutinalis missa cantatur et etiam post evangelium misse maioris. si ante non potuerint. accepta tamen licentia prius ab abbate. Ego qui privatim cantant interim dum conventus in choro est debent vitare his qui extra chorum sunt. Quicumque propter hoc cum non interfuerit processioni quam conventus pro

primam in claustrum ceter-
non notatur. fr̄es qui pri-
uatim cantant .ħ. diligēt̄
cauere debent ne tali hora
incipiant cantare. ut nec-
cesse sit eos uł cap̄ deesse.
uł aliqm̄ regularem horā
pdere. atq; ideo cum tp̄s ca-
pli. uł alicuius regularis
hore appinquare pspexit.
non presumant cantare.
nisi prius signo a matri-
culario querant utrū si in-
ceperint possint officium
explēre. Qz si forte qn̄ capi-
tulum. uł aliqua regula-
ris hora pulsatur. aliqs
ad cantandā missam se p-
parauerit. si ea hora qua
pulsatur signum. stolā
ad collum nondū hūit
deuestiat se. Qz si stola in-
dutus fuit non deuestiat
se. s; cantabit missam su-
am. & postea de eo q capło
uł regulari hore non af-
fuit ueniam petat in ca-
plo. De capitulo.

Ad abbem spectat ?inūe
matriculario cum tp̄s
aduenerit in caplm pulsi.
Matriculari autem ad
preceptum abbis ad conuo-
candos fr̄es pulsato ī eccli-
a signo mortuum faciat.
Audito mortu statim q;
silencio in fr̄es qui in clau-
stro sunt libros deponāt.
& eo ordine se disponant
quo sunt in choro. ita q
dext̄ chorus sedeat ī sede
iuxta ecclīam. sinist̄ de
contra in sede alia iuxta
pratum. Seniores sedeāt
supius iuxta hostiū ecclie.
Juniores autem inferius
iuxta hostium exterioris
locutorij. abbas in sede su-
a. fr̄es qui officijs deputa-
ti s̄t et ceteri omnes. excep-
tis infirmis audito mor-
tu in claustro conuenīāt.
& singuli in suo ordine se-
deant. fr̄ cui iniunctum
est hostia claustri firma-
re. non cum alijs. s; iuxta
hostium locutorij d; sede.
Itaq; post mortuum inł
iecto cōpetenti spacio
pulsabit iterum matri-
cularius signum. Postea
cum abbati uisum fūit
signum dabit. & cum illo
fratres iunioribus pcede-
tib;. cum pcessione ibit.
inclinantes abbi cum

antea eū transierint. Post
omnes sequitur abbas. ⁊ ma
tuallarī. innuente sibi
custode monasterii cessabit
pulsare signum. Cum
signū pulsare desierit
firmabit hostia claustri.
frater qui ea firmare habet ⁊
sic in capitulum ueniet. Post
quam hostia firmata fu
erint: nemo ad ea pulsa
re presumat. cum capitulo
fratres intrauerint ⁊ de gra
dibus descenderint de lobio
singuli binet bini uersus
pulpitum hinc inde uersus
crucifixum inclinare ⁊
sic ad sedes suas procedere.
Omnes albas ceteros sequens
cum ad sedem suam ue
nerit statim sedeat. Si
militer singuli quique cum
abbas resederit statim se
deant. Residentibus uni
uersis fratribus qui in capitulo lec
turus est stans ad pulpi
tum pronunciabit. kalen
darum lunam et cetera. Cum
autem dixerit ⁊ lector a
liorum plurimorum surgentis fra
tres ⁊ post. Incipiente
ebdomadario sacerdote.
Isti atque omnes sancti di

Cum uentum fuerit ad hys
tiel inclinabunt fratres donec
totus chorus finiatur. ⁊ aliis i
clinantibus lector inclina
bit. cum sacerdos dixerit.
Adiutorium nostrum in nomine
domini: erigent se omnes.
⁊ lector sileat. Postea dicto.
Iube domne: ⁊ data ab abbate
benedictione. lectio lege
tur de regula. Si festum.
xii. lec. fuerit pronunciabi
tur euangelium quod in missa
legendum est. Similiter
fiat in septimana pasche.
⁊ pentecost. finita lectione
recitabuntur anniuersaria.
⁊ breuia defunctorum signa
assumunt. In festis. xii. lec ⁊
infra ebdomadam pasche.
⁊ pentecost: tricenarii dō
breuia defunctorum non de
bent legi. Sed anniuersaria.
nulla die debent intermit
ti. breuia tamen defunctorum re
seruanda. ⁊ transacta sol
lempnitate legenda sunt.
Cum anniuersaria uel bre
uia recitantur: subiun
git abbas. Requiescant
in pace. Postea recitabitur
breuis ⁊ singuli fratres cum
nominati fuerint de se

dibz suis inclinabit. Quod
si aliqua ebdomoda alicui
accepta fuit: si intelligit
se illam pro quibusdam incommodi
tate non posse complere in
dicet hoc abbati secreto. et per
ea si ipse uiserit expedire in
de uiam in capitulo. Postquam
breuis recitata fuit: domnus
abbas dicet. Benedicite. Be
debunt clara uoce. dominus. Et
et abbas si sermonem facturus
est: faciet. si alius facere debet:
ipse ei innuet. Si consilia
de aliquibus extrinsecis ser
monem interfuerint: finito
sermone consilii recedant.
et hospites de scolis. siue etiam
monachi ab aliquo fratrum
deducantur. Deinde dicet
abbas ordinate seruicium
ecclesie. Tunc armarius si
gillatim denunciabit quid
de eadem die ad missam.
et ad uesperas. et in crastinum
ad matutinas. et totum usque ad
aliud capitulum dicendum sit
sicut in usu habetur. Interim
dum armarius dicat quid
legendum uel cantandum
sit debent singuli quod ille di
xerit diligenter attendere.
et maxime illi qui aliquid

habent uel legere uel canta
re ne forte si tunc non in
tellexerint. necesse sit eis
postea extra capitulum quid di
cendum sit querere. Si
aliquis non intellexerit
quid armarius dicat cum
ille totum dixerit quod habet
dicere. tunc demum si ei ne
cesse est illud de quo du
bitat breuiter interrogare.
uel si ille aliquid oblitus fu
erit ad memoriam reuocare.
Cum armarius dixerit se
non habere quid amplius
dicere: dicet abbas. loqua
mur de ordine nostro. et tunc
illi qui sponte confiteri
debent: ueniant coram
abbate et petent ueniam.
Si ebdomadarii et qui offi
ciis deputati sunt. nimi
rum quoque et infirmi ueniam
petere habent: primum pe
tent ebdomadarii et post
ea officiis deputati. deinde
minuti. ad ultimum infir
mi. Quociens prima ca
pitulis misit petunt ueni
am. Si aliquis eorum preter
communem causam habet aliquid
specialiter dicere. cum alii
discesserint. non debet tunc

ad petendam ueniam re-
manere. S; eat cum aliis se-
dere. Deinde postquam oms
qui ex debito ueniam pe-
tere debent petierint ue-
niam: tunc illi qui spon-
te ueniam petunt ueni-
re debuerint ueniet ipse.
Illi autem qui sponte con-
fitentur post infirmos
ueniam petunt. Nullus
de oculis suis in capitulo con-
fessionem facere debet. Qui-
cumque in capitulo coram ab-
bate culpam suam ueni-
ens confitetur. ita alte
debet confiteri. ut ab eo quod
in capitulo ultimus sedet
manifeste possit audiri.
Qui sigillatim ueniam
petunt omnes neglegen-
tias suas quas confessu-
ri sunt sub una uenia con-
fiteantur. Ex quo sigil-
latim fratres inceperint
ueniam petere. non
debent duo simul ad
petendam ueniam con-
uenire. Si aliquis ab ho-
ra regulari. uel ab his
quibus interesse debet per licentiam
abbatis remanserit: hic
talis quando fratres licentiam quam
ab abbate data est nesciunt.
debent sicut alii qui spon-
te ueniam petunt coram
abbate uenire et in audientia omnium
dicere. domne ego illi hore non
affui. sed per licentiam uestram re-
mansi. et sic non petens
ueniam. sed tantummo-
do inclinans iubente ab-
bate ibit sedere. Ceteri
qui sine licentia rema-
nent debent non solum
ueniam petere. sed etiam
causam quare remanserint
coram omnibus uel secreto
abbati solummodo indica-
re. cum illi qui sponte ue-
niam petunt uenire ces-
sauerint iubente abbate
faciet circator clamores.
cum ille dixerit se non
habere quod amplius dicat.
Deinde alii fratres iubente
abbate facient clamores.
Interim dum illi loquuntur
qui sponte ueniam pe-
tunt nemo illorum pre-
sumat. nisi ipsi tantum.
Similiter dum clamores
fiunt nemo loquatur
nisi qui clamorem facit
et abbas. et qui clamatur.
Qui clamorem facit in pri-

nus sic dicat. Clamor ē
de fr̄e illo. Qui autem
clamatus fuit mox ut
audierit nom̄ suū mecū
prorsus in sede sua sede
at. Sz ueniens coram ab
bate prius inclinans, p̄
ea erigens se coram ipō stz.
pacient̄ expectans loq
fr̄s suis sup ipm̄ clamare
ht. Qui autem clamat
non exaggeret clamorē
suum. nec querat circuitō
nes uerbor. sz apte dicat.
ille fecit hoc. Audito cla
more si culpabilē se recog
nouerit statim ueniam
petens humiliter culpā
suam confiteatur. Si au
tem culpabilē se non re
cognouerit dicat bñ stāt.
dn̄e non recordor me hoc
fecisse. aut dixisse q̄ fr̄
dicit. in hunc ille qui cla
mauit eum ipsam cla
mationē non repetat.
Ipse uero prius inclinans
iubente abbe eat sedere.
Qz si aliquis uidet frēm
suū negare qd̄ uerū est
uñ licet ei de eo q̄ uidit.
ul' audiuit testimoniū
phibere. Sciendū uero
est q̄ ille qui clamorem
facit non faciet clamo
rem sr̄ illū cui eū clama
uit. Qui aū clamat a
liū interim dum ille q̄ cla
matur coram abbe stat
paulisquā ueniā petat;
dicat continue. quicqd̄
sr̄ eum clamare ht. ru
le p omnibz uel clamori
bz unam ueniam petit
Non debent sr̄ unū cla
morē facere. sz cum accep
ta uenia de terra surrexit
post sr̄ eum alt̄ q̄ uolu
erit dicere. ille iterū
ueniam petet. Nemo de
diuisis culpis plures in
si l' clamare dz. De eadē
uero culpa plēs simul cla
mare potest. Cauere tū
debet ne aut totum con
uentum. aut l'unum cho
rum simul clamare pre
sumat. Nullus faciet
clamorem sr̄ aliū ex so
la suspitione. nisi de eo
q̄ audierit ul' uiderit.
Qn̄ clamatio fcā fuit
sr̄ aliquem. si in ipō iudi
cio uerberandus fuit
caueat ille qui caplm
tenet ne ab eo uerbere

Qui eum clamauit. uel
quem ipse clamauit. Qui si
aliquis disciplinam accipe
debeat erigens se super ge
nua modeste uestimenta
sua exuat. deinde frattum
bens a cinctura deorsum
eisdem uestimentis tec
tus remaneat. et sic iaceas
aut prius taceat. aut
hoc solummodo dicat. me
a culpa. ego me emenda
bo. Sed neque aliquis inter
loquatur nisi aliquis forte
de prioribus pro humili
ter intercedat. Qui autem
eum uerberat non cesset
a uerberare usque ad iussi
onem abbatis. Quando
cessauerit: adiuuet illum
fratrem ad induendum. Qui
indutus et erectus se non
moueat donec abbas di
cat. frater sessium. Et tunc
inclinans eat in locum
suum. Hoc quoque scien
dum quod ille qui inferio
ris gradus est non debet u
berare superiorem. id est diaco
nus sacerdotem. sed equa
lis. equalem. uel superior
inferiorem. hoc autem
maxime caueatur. ne
aliquis extra capitulum loquatur
alicui. uel significet. de cul
pis seu de secretis causis que in
capitulo tractantur. Cum cla
mores finiti fuerint pot
abbas uel de necessariis loqui.
Tunc etiam possunt fratres
ab officiis suis absolui et
alii ab eadem facienda sub
stitui. Si aliquis extraneus
in capitulo sermonem facere
debet tunc primum adducen
dus est. Similiter si aliquis
uisitatores alicui salutationes
tiones capitulo presentauerit e
adem hora dicantur. ad
cuius salutationem dicat
abbas. Deus benedicat e
um. et fratres sedentes respondeant
ant. amen. ad salutationem
autem apostolici et episcoporum. regis
et abbatum. seu etiam con
gregationis inclinantes
respondeant. amen. Si aliquis
orationibus nostris se petierit
commendari: tunc is cla
moribus adducatur. et de ip
sis orationibus per librum
inuestiatur. Si episcopus uel ab
bas. uel aliquis religio
sus de orationibus nostris in
uestitur. postquam inue
stitus fuerit debet abbas ab

eo humiliter querere ut ipse
sibi de orationibus ipsorum et con
ventum muestiat et pro be
neficiis suis fratribus concedant.
Quando abbas de orationibus
aliquem muestit. si ipse ab
bas surrexerit debent fratres
assurgere. Si rex vel episcopus vel
abbas in capitulum adducatur
fratres assurgentes omnes eum
adtendunt: cum ante eos transi
erit. Quotiens aliquis
extraneus in capitulum addu
citur: tamdiu demoratus fuit
quantum abbati placuerit. de
ducat eum aliquam con
ventus de capitulo egre
diatur: aliquis frater cui ab
bas iusserit. ex quo fratres
ingressi sunt capitulum nullus
nisi pro necessitate egredia
tur et licentia accepta. Silentium
quoque diligenter in ca
pitulo ab omnibus fratribus
observandum est et maxi
me a iunioribus ne ad ver
ba facile prorumpant: nisi
aut accusando seipsos. aut
clamando alios. aut cla
mati ab aliis. nisi forte
aut interrogati ab abbate fu
erint: aut de ordine ali
quid. vel si quicquam pro di
xerint quaestum. Sed et
si quando abbas de aliqua re
omnes pariter interrogaverit
iuniores sententiam da
re non debent: donec pri
us seniores locuti fuerint.
In capitulo quoque fratres ad in
vicem loqui non debent
sed tantum modo ad eum qui capitulum
tenet. Si alicui visum fu
erit ut in his que fieri
solent: sive in consueta
dinibus. sive in usu ecclesie
aliquid corrigendum. vel i
mitandum. vel etiam adden
dum sit. non debet in capitulo
inde subito loqui. sed ante
capitulum indicare abbati. et
tunc si abbas iusserit in
loquatur. Similiter si confrater in
sermone aliquem gravat. si
ve aliud quidlibet in quo
consolationem expectat: pri
mum hoc abbati secreto in
dicare debet. Quando vero abbas
toti conventui indicit
aliquid facere. sive oratio
nem. sive quodlibet aliud: de
omnes inclinare debent.
Similiter inclinent singuli
quotiens ab abbate eis
specialiter iniunctum fuerit.
Tractatis igitur omni

bꝫ surgentes fratres dicant
psalmos. incipiente ab/
bate. Quibus dictis: con/
uersi ad orientem inclinent.
et sic cum processione uadant
in claustrum. De locutione.

Hora locutionis omnes
in una parte claustri se/
dere debent. excepto eo
qui conuentum tenet.
qui tamen ex alia parte
sedet ut incursus habeat
in conspectu et disciplinae
eorum quae cum ubique honesta
sit. ibi precipue seruan/
da est. custos possit esse et
testis. hic tamen coram
se positis cum uoluerit lo/
quitur. et quibus ipse locutus
fuerit possunt ei de se
de sua respondere. Si quos autem
ipse ad se ad loquendum se/
cretius aduocauerit. uel qui/
m ipsi per se ad eum secre/
tius quippiam dicturi
accesserint quamdiu ibi
sunt nequaquam illi ad
eos qui ex altera parte se/
dent facere debent. Sed
ad ipsum tantum et ad inui/
cem cum ipso loquuntur.
Cum si forte ille aliqua
de causa recesserit ad sedes
suas redeuntur. In locu/
tione hec precipue uitanda
sunt. clamores. contentio/
nes. detractiones. susurrio/
nes. et omnino omnia que non
decent illa cauenda. Cel/
lerarius. refectorarius et uesti/
arius quantum eis uacat
minus esse debent locutioni.
ut fratres qui ad eos eun/
te non possunt de necessi/
tatibus suis cum eis pluri/
tum loquuntur. Si in hiemali
cotidie loco in claustro fu/
erit possunt fratres qui
ei mīt sunt ex utraque par/
te claustri sedere. nec no/
tantur si inuicem ad in/
uicem loquantur. Finita
uero lectione statim de/
bent qui de contra sedent
in ea parte in qua sedet con/
uentus sessum ire. Nul/
lus fratrum alicui extra
claustrum priuatim legere
presumat. nisi hoc forte
abbas alicui in capitulo pro
communi utilitate concedat.
Quod tamen rarissime fieri debet.
Fratres qui in ecclesia siue ad
missam siue ad matutinas
aliquid legere habent debent
ab armario ascultare.

Illius tm̄ 7 prior asculta-
te si cogūtur. q ad missā
legendum ē asculteitur ī
spacio q est int' capl'm
et terciam. Q uero ad
matut' legi dz ascultand'
est in spacio q est ante uē-
peras. ul' in quadragesima
ante uigilias. ul' si non st̄
uigilie an̄ nonam frēs q
officiis deputati sunt. si
id q. hūt legere horis cō
stitutis ascultare n̄ possīt.
postmodū cum eis uacat
asculteēt. Q uicūq; aūt
siue claustral' siue offici-
alis lectionem suam nō
ascultauit: culpam suam ī
caplo recognoscant. frēs ue-
ro qui primam. lc. hīt
legere dz hora ascultan-
di lectiones librū in quo
legendum est in claustrū
deferre 7 postq̄m omēs as-
cultauerint ī locum suū
ipsum referre. hoc autē
notandū est q in pasch
7 pent'. qn̄. s. supprior
et prior 7 ō alias ad ma-
tut' legere hūt. non ē
alicui eoꝝ librum defer-
re in claustrū. Sz armā-
rius ubi legendū sit eis
dz ostendere. Q uociēs
ad missā plēs lectiones
legende sunt. frē qui e-
plam lecturus est dz
eplāre in claustrū defer-
re. 7 post ascultationem
referre. fratres in hora
lectionis non corripiant
se inuicē. nec reprehendāt
nisi secreto. Q si aliquis
uult aliquid fratri suo
dīc non de longe loqua-
tur. ne oporteat clamorē
fac̄e. Cauere autē dz ma-
tricularius ne interim dū
frēs locuntur hora pul-
sandi transeat. Cum au-
tem pulsauerit statim
omnes in claustro sicut
ad capitulū se disponāt.
et qui uolunt eant in
dormitoriū et statim re-
deant. In locutorio nūs
eat nisi uocatus ab abba-
te ul' priore. Cum scdī
signum aliquamdiu pl-
satū fuerit: dato signo ē
pcessione eant in ecclīa. De
Ueniāt frēs ad refectorio.
utramq; refectionē
prandiū et cene cōue-
nire debent. excepto
cellerario et custodib;

ecce et claustri. Siquis
defuerit incap(itulo) propter eo uen
iam petat & eam quaerere
maneat ut dicetur. Quod si
cymbalum pulsatur statim
uel mota fuerint. Sim
tabula exeant cum pro
cessione ad lauatorium.
Quod si in claustro sedent
ad primum cymbali pul
sum. statim surgentes li
bros in armario reponant
& in claustro ita se ordinent
sicut ad capitulum deberent
manere. Congregatis
itaque uniuersis fratribus
prior interim procedet cym
balum & fratres statim
surgentes iunioribus prae
cedentibus & senioribus sub
sequentibus. pari capitulum &
bunt cum processione ad
lauatorium. Venientes
autem secundum modum
lauatorii se ordinent. Si
non possunt simul omnes
iuniores prius lauent.
deinde seniores. Cum
igitur singuli quam maturius
& lauerint & detersere
uenient & stabunt in
latere supra ad introi
tum refectorii hic inde

ordinati. secundum utrum
que chorum usque ad se decer
tra. quousque lauerint
uniuersi. Illi autem qui come
dere debent illa hora remane
at in locutorio. sed mox ut
fratres ad lauatorium uenerint
debent exire & cum aliis
manus abluere. Ille e
tiam qui conuentum te
net. Hoc maxime cauen
dum ne postquam fratres la
uerint moram faciendo
faciat eos deforis refecto
rium diutius expectare. Pro
cedente autem abbate ad
lauatorium procedet pri
or semel cymbalum &
statim procedent omnes
per ordinem ita ut nullus
praeterire aut ordinem per
turbare praesumat. Ingre
dientes autem refecto
rium diuidet se uterque
chorus hinc inde in utro
que latere iuxta mensas ut
non per medium incedatur
sed seorsum. ordine tamen pa
ri. unus et unus sibi al
ternatim succedentibus ex u
traque parte. sicque procedunt
ad loca sua. iunioribus in
ferius remanentibus &

senioribus secundum ordinem
super ascendentibus. Singu-
li vero cum ad loca sua ve-
nerint: inclinant ad cru-
cem que est in fronte refec-
torii expressa. deinde e-
recti stabunt ita ante men-
sas suas contra mensam supe-
riorem adventum abbatis
prestolantes. Postquam vero
conventus intraverit re-
fectorium nullus postea
intrare volens intus ponat
se inter abbatem et conventum.
Veniens autem abbas
per medium refectorium pro-
cedet. Cum autem transi-
ens inter utrumque chorum
acciperit ingressus esse statim sta-
tim omnes simul conver-
tuntur. stantesque versi ad cru-
cem singuli cum coram se
transeuntem habuerint
inclinabunt ei. ac deinde
post eum conversi contra ad
mensam superiorem erecti sta-
bunt: donec totus conven-
tus illuc consequenter conver-
tatur. Abbas autem ascen-
dens ad mensam superiorem
pulsabit nolam. Si quando con-
tigerit ut abbas desforis
veniens nolam pulsare

vel ipsum diacon invenerit
ingrediatur: ille qui nolam
pulsabit: nola sufficien-
ter pulsata in locum su-
um residente. Quod si
ille iam resederit nullo
modo ingrediatur. Simili-
ter faciat et prior. Cavere
autem summo opere debent ne
hec sepius contingant. Nola
igitur dimissa ebdoma-
darius de benedictionibus ad ho-
ras incipiet: Benedicite.
Competenti et moderata pro-
nuntiatione. id est non nimis cla-
mosa. omnisque preter eum in-
cipiente sic dicant: Be-
nedicite. ita ut nemo an-
tequam alta voce incipiat.
quam ille pronuntiaverit.
Ad gloria patri omnes con-
versi ad invicem inclinabunt.
et tenuto. Gloria. Sicut
erat. dicent. Kyrieleyson.
Christe. Deinde pater noster sub
silentio. Postea erigetur
sacerdos qui maiorem mis-
sam cantavit. Versus
ad mensam superiorem
dicet: Et ne nos. Chorus re-
spondet: Sed libera nos a ma-
lo. Tunc ille sic stans
nec se hinc inde conver-

tem sibi eleuata manu, u-
nam faciat crucem. cum
uerbis benedictionis. Sicut
est. Cum uentum fuerit ad
prandium uel cenam, procedet lector.
et ueniens stabit ante
gradus contra medium incli-
nans. Cum dicat sacerdos.
Per omnia. chorus eriget
se et uertetur ad mensam
superiorem. stabuntque sic
erecti. finito. Per omnia
secula seculorum. cum chorus.
responderit. amen. eriget se lec-
tor et dicet. Iube domne bene-
dicere. tunc domnus abbas bene-
dictionem dabit. et lec-
tor non mouebit se de
loco donec benedictio data
fuerit. Sed dum dicitur in-
clinatus stabit. finita
benedictione. et respondente
choro. amen. erigetur. et
statim ascendens ad pul-
pitum incipiet legere.
fratres autem dicto a-
men ibunt sessum. unus-
quisque in sede sua. mode-
ste et reuerenter. neque
cum nimia festinatio-
ne ac strepitu. Nemo re-
uoluerit primam mensali-
a. donec primus lector

omnis uersus finitus fuerit. Debet
autem lector prouidisse et
locum lectionis signatum
habere. ut sine mora incipi-
at. Si aliquis ex quo uersus
inceptus est. id est oculi omni-
um. uel ad cenam. Edent
pauperes et sa. usque quo
sacerdos dicat. Benedic do-
mine dona tua. intrauerit
refectorium non ibit
ad locum suum. Sed ultimus
remanebit et postea facta
benedictione. ibit ad locum
suum. Ex quo autem sa-
cerdos benedictionem in-
cepit. nullus donec com-
pleta sit refectorium in-
trabit. Completa benedicti-
one. postquam fratres
assederint. eat ante ab-
batem. et sub signo petet
comedendi licentiam.
Deinde inclinet se ibidem
ad gradum coram abbate
et dicto sibi ab eo. eat sedere. et
si douerit in consuetudi-
nem proclametur. Si a-
liquis in refectorio fuerit
qui cotidiano cibo pro in-
firmitate uti non possit.
atque ideo aliud quam con-
uentus comedit eum habere

necesse sit continue. Non debet
hanc mutationem continu
am per se a cellerario querere.
Set primum infirmitatem et
necessitatem suam debet abbati se
creto indicare, et quod necesse est
ab humiliter querere.
Quod si abbas ei indulgere
noluerit, ne de mutatione
continua fratribus scandalum
fiat, si occulte concedere
tur iubente abbate, frater qui ne
cesse habuerit. Frater qui
necesse habuerit in capi
tulo coram fratribus de necessi
tate sua veniam querere.
Si vero aliquis pro aliqua
subitanea et transitori
a occasione, aliqua mu
tatione indiget, cavere
debet ne hoc frequenter faci
at, et sine licentia abbatis
in consuetudinem ducat.
Hoc quoque cavere debet ne
hoc quod petit extra horam
petat. Sed cum aliquid
voluerit tempestive du
cat. Quod si extra horam
petierit, patienter ferat
si non acceperit. Hoc etiam
omnes cavere debent ne
cellerarium frequentibus
mutationibus et diversis ap

paratibus defatigent.
Quod si aliquis de uno fer
culo pro infirmitate non
potest comedere, potest ei
cellerarius de alio ferculo
largius ministrare. Similiter
in refectorio sine licentia ab
batis pro aliqua infirmi
tate a cellerario pisces
requirat. Quod si aliquibus
quibusdam infirmioribus
pisces vel aliquid aliud
pro misericordia apponitur, ce
teris qui fortiores sunt mo
lestum esse non debet. Si infir
mis qui in refectorio co
medunt cellerarius pro
pietate aliquid superad
dere voluerit, per refectora
rium mittat. Refectora
rius prout cellerarius in
serit ipsis infirmis distri
buat. Quod si alicui inf
irmo pro misericordia aliquid specialiter
datur, non debet ille ali
cui inde aliquid dare. Re
fectorarius tamen si quid resi
duum fuerit potest dare
alicui cui opus esse per
spexerit. Quibus aliquid
apponitur et cui apponitur in
vicem sibi inclinent.
Cum autem abbas vel quis

cuique ad mensam superiorem
sedet aliquid miserit ali-
cui prius inclinet defe-
renti. Deinde surgens
humiliter se illius alba-
tem. Quando aliquid non in-
timo aliquid non infirmo
mittitur tantum potest
iuxta sedenti ad dexte-
ram et ad sinistram da-
re. Illi uero non mittenda-
re debent. Si autem unum
tantum dederit ille potest dare
iuxta se posito. Et ultra
non procedat. Nulli liceat
mittere extra refectorium
uel in refectorio aliquid
alicui. nec priori, nec sub-
priori. nisi soli abbati. Si
quis de comedentibus uel
seruitoribus aliquo modo
offenderit petat ueniam
ante gradum et cum iussus
ab abbate surgat et in-
clinet et redeat ad locum
suum. Nullus ibi abluat
cyphum manu. Sed li-
mat quiuoluerit. Nullus
ibi tergat manus uel
cultellum cum mappu-
la. nisi prius terserit
cum pane. Qui uolu-
erit sal accipere cum cul-
tello accipiat. Qui bi-
bit duabus manibus tene-
at cyphum. Si quid uiderit
aliquid quod habere debet de esse a-
liciui innuat in refectora-
rio. Claustrales cum pro ali-
qua necessitate de refecto-
rio sine reuersuri sive
non exire habent necesse si-
ne licentia non egrediantur.
Officiales uero cum pro
aliqua necessitate reuersu-
ri exeunt licentiam non accipi-
unt. Ergo si aliquis non
reuersurus exire uoluerit
eat ad gradum coram abbate.
et accepta exeundi licentia
ibidem inclinet se et dicat
in silentio ursum gratiarum. Post-
quam finierit. Agimus
tibi gratias omnipotens deus.
erigens se exeat cantan-
do. Miserere mei deus. et
perficiat gratias suas. Si ali-
quem de comedentibus fra-
tribus aliqua superueniens
occasio non expleta refecti-
one exire coegerit. si ad e-
andem refectionem compe-
tenti hora reuerti non
potest. cum seruitores
comederint reuertatur et
comedat. Domnus abbas

cum uidit omnes fra-
tres a comedendo cessas-
se. dat signum ad colli-
gendas reliquias. Ac de-
inde cum uoluerit ante
se mãsale. & expon̄ reli-
quias sibi. & audito sig-
no omnes alii similiter
faciant. Nullus autē
fratrum prius reliquias
ante se exponere p̄su-
mat. aut mensale con-
uoluere donec d̄ abbas
signum dederit. Si q̄s
autem frm̄ prius come-
derit non tñ mensam
ex altera p̄te reuoluēs
denudet. Sz aliquantulū
retrorsum se erigēs de-
missa facie. & uestib; cō-
plicatis. manib; in tur-
sum absconditis sic se-
deat. Cum autē signū
datum fu'it duo fratres
qui reliquias collecturi
st̄. prius suis expositis.
tunc deinde surgant.
& reliquias hinc inde de
mensis colligant. Post-
ea d̄ abbas cum uoluerit.
Tu autem. lectori iu-
bebit. Q. instatim. Tu
autem dicens. choro.

Bendicente deo gratias.
descendet et ueniet an̄
gradus ec̄c medium et
inclinabit. ac deinde cō-
uersus ibit ad locum
suum. Postea d̄ abbas
dabit signum et illico
fr̄es surgent. & descen-
dentes stabunt ante
mensas in locis suis. cō-
uersi ec̄c mensam supi-
orem. Deinde surget d̄
abbas & pulsabit no-
lam. qua cessante: di-
cent fr̄es gratias. illo p̄-
mum incipiente qui
b̄ndicere incepit. Aliis
q; in eodem tono sub-
sequentib;. Ad gl̄ia omīs
coniūcti adinuicē incli-
nabūt usq; ad psalmū.
ad sc̄ox. am̄. eriget se
sacerdos et dicet. Agi-
mus tibi gratias omp̄-
s. stans contra mensā
superiorem. Quib; fi-
nitis cum inceptione
psalmi omīs erigent
se. & pariter contra eu-
cem inclinabūt. deinde
egredientur cum pro-
cessione. cantantes
psalm̄. Incipientes

ex pte septimane. Os
illi qui ad gratias st̃ de
uenit intrare chorum.
nec ullus omnino defo
ris remaneat. excepto
lectore et elemosinari
o et seruitoribꝫ et īfir
mis de retro chorꝰ. Lec
tor ꝛ elemosinari et
seruitores deforis ad ī
troitū ecc̃e remaneant.
Infirmi autem introi
tū chori in ptem secē
dentes subsistant. Ce
teri intrantes chorum
ibunt ad sedes suas sin
guli. ubiq; contra se .i.
ad chor uersi psalmū
finiātum. Ad gl'ia inch
nabunt. Ad s'c'ut erat
psternentur. Si festū
est tantum inclinabūt
usq; dum gr̃e finiant.
Q̃ n̄ inclinant dum sa
cerdos primiciare debe
bit. Et ne nos. eriget
se ꝛ stans contra altā
re finet gratias. Et si
nona uł uigilie deficie
ter statim prius egre
diantur dici debuerit
dicantur. Quibꝫ fini
tis cum pcessione ibūt

ad lauatoriū. indeq; cū
pcessione redeuntes se
debunt in claustro. Oms
post prandium in dor
mitoriū uadunt pausa
tū meridianā. tunc eg
dientes a grat. ꝛ sic dic
tum est pgentes ad la
uatoriū postquam oms
lauerint cum pr̃ reuer
tentes ascendent in dor
mitoriū. ita ut nullus
in claustro ōīo remaneat.
aut locutorium intret
aut alicubi diuitat. Ille
qui conuentum tenet
post oms nouissimus dor
mitoriū intret. Similit̃
seruitores mox ut come
derint dormitoriū ascen
dant. Q̃ si aliquis pali
qua causa remanere ne
cesse fuerit. querat ab
abbe licentiam ꝛ cum acce
perit moram in claustro
aut in locutorio non fa
ciat. Sꝫ statim ad illud
q̃ remansit exeat. Q̃
cumq; remanserit si
ne licentia in capitulo
ueniam petet in cap.
ꝛ causam quare remanse
rit indicet. Illi qui

cum servitoribus habet co
medere mox ut conve
tus exierit de refecto
rio conveniunt. Ac et sic
benedictionem faciant et
sic comedant: et sic ibid
gratias agant. Quod si quis
eorum defuit: et tunc non co
mederit culpam suam in
capitulo recognoscat. Quod
abbas cum servitoribus
comedat si aliquis postquam
assederit veniens come
dere voluerit: eat coram
abbate vel coram priore si
in loco abbatis sederit: et
petat comedendi licen
tiam. Quotiens die sa
bbati fratres exeuntes
de choro post mandatum
pedes statim abluere
debent. non ibunt ad
lavatorium. si pedes ablu
ant. De collatione.

Ad abbatem pertinet sic
ut in capitulo diximus. ut
cum tempus esse perspexerit
collationem pulsare faci
at. Quod si hora pulsandi
advenerit: et aliquas ali
cui intentus fuit de
matricularius abbatem
querere: et quando tempus adve
nerit indicare. Collo
cutiones in completorio omnes
intere esse debent. a com
pletorio tamen solus celle
rarius abesse potest. Eodem
modo quo pulsatur ca
pitulum pulsetur collatio.
fratres quoque audito mo
nitu ubicumque fuerint.
eodem modo quo de capi
tulo diximus in claustro
conveniant: et eodem ordi
ne se disponant. In hy
eme quando pulsatur tar
de collatio frater ille qui fert
laternam audito moni
tu statim debet illumina
re lampadem que est in
capitulo. si opus fuerit
et absconsam preparet cum
candela. Et quando manda
tum fit cereum illumi
net. Inde revertens ponat
laternam in media are
a ante abbatem: et eat
sedere ad introitum ecclesie.
secundum inferiorem gradum
ipsius introitus. De
inde cum abbas dederit
signum accipiens later
nam et manu sublimem
tenens precedet. cum ad
introitum capituli ve

netur. subsistet ibi ante ipsum introitum. et diuertentes in partem dexteram permittet transire ante se conuentum. sicque stabit iuxta introitum extrinsecus quousque uniuersi fratres capitulum ingrediantur. in altum tenens laternam et lumen praebens ingredientibus. Postquam omnes ingressi fuerint ponet laternam et ibit ad sedem suam. Domnus abbas et ceteri fratres capitulum ingredientes statim sedeant. Postquam omnes assederint dicet lector. Iube domne benedicere. et abbas subiunget benedictionem. Si lectio in capitulo finienda est. iubet domnus abbas. Tu autem. atque inde Benedicite. Deo gratias. surgent omnes et procedente laterna cum pace uadunt in ecclesiam ad completorium. Si lectio in capitulo finienda non est domnus abbas cum uoluerit dat signum. et statim lector cessans assumit librum et absconsam. et surgentes omnes procedente laterna si tale tempus est. cum lumine uadunt cum pace in refectorium. Deinde pulsata modicum nola a domno abbate. et facta benedictione a sacerdote. lector stans ad caput mense superioris Benedicite. amen. tunc primum sedeat et legat. Fratri qui legit ille qui primus est in ordine post eum deferat potum. Si ille qui legit nouissimus fuerit qui superior loco primus est ei potum deferat. Hyemali tempore frater qui fert laternam si opus fuerit candelas coram fratribus accendat: primum coram abbate. Cum uero collegerit candelas. unam ardentem relinquet super gradum. Cum abbas uoluerit iubebit lectori. Tu autem. Deinde lector bibet. Et postquam biberit ueniens ante gradum contra medium inclinabit. Post hec abbate pulsante nolam semel sur-

gent omīs. ⁊ dicto ab ab
bate. Sit nomē dñi bn̄
dictum. Et ꝑmiso a fr̄i
b;. Ex hoc nunc et usq;
q; in sc̄lm. Postquā in
clinauerint ad orticē.
ibunt cum pc̄. in eccl̄a.
fr̄ qui fert laternam
in hyeme d; illumina
re lampadem q̄ est in
dormitorio. Interī dū
compl' dicitur. uł ꝑ ān
complet̄. si opus fuit
In estate autem matticu
lari eam illuminare d;.
cum tp̄s aduenerit. Ex
castinem uero comple
tum fr̄ qui fert later
nam accendet candelā.
⁊ ibit ante gradus in
locum suum. ⁊ ꝑ stā
re ad trinam orationē.
finitis omnib; ꝓcedent
fratres in medium cho
rum ⁊ coordinabunt se
ad trinam orationem si
cut in matutinis. Fac
ta trina ōne signabūt
se. ⁊ deinde ꝑcedente la
trina egredientur. Sa
cerdos autem ebdoma
darius ꝑcedet ⁊ stabit
in transitū a latere, uix

bn̄dictam aquā. ⁊ trā
seuntes aspget. Fr̄ aū
qui laternam ꝑtat sb
sistit iux̄ introitū dor
mitorij ut interius et
deforis lum̄ ꝑbeat. Cū
autem omnes transi
erīt usq; ad abbatē sub
sistet ꝑcessio intrinsec'
conuisi ad inuicem. Do
nus autem abbas ī in
troitu stans ante fe
nestrā dicet. Dn̄s uo
biscū. Et r̄debunt
omīs moderata uoce. Et
cū sp̄u tuo. Deinde di
cet orationem. Exau
di nos dn̄e sc̄e pater. si
cut est. Emittens ꝑpetuū
dñm nr̄m. Cumq; r̄n
derint omīs. amē. ibit
singli ad lectos suos. Fr̄
autem qui laternam ꝑ
tat. de loco ubi stetit
iuxta abbatem. finita
bn̄dictione ibi ad lam
padē. ⁊ accendet eam.
si adhuc accensa non
est. Et sciendū est
q; nunquā eo quo di
cī ūgtt in noctē. do
nec in crastino mane
clarescat dormitoriū

In dormitorio **De dormitorio.**
dormiant omnes exceptis
hiis quos infirmitas ab
esse compellat. In hac do
mo quietis pre ceteris lo
cis maxime dum conuen
tus ibi est. quietius et
modestius et religiosius sin
guli quique continere se
debent. dum conuentus
ibi est non debet alter alteri
signum aliquod facere.
nec alter in alterum figere.
Nec debet lectualia sternere
uel uestimenta excutere.
uel aliquem strepitum
facere. uel ad lectum alte
rius ire. uel nudis pedibus
quoquam incedere. uel
necessaria discooperto capite
intrare. Et cum intra
uerit debet capitium potius
faciem suam in capitio
suo abscondere. Cum se
aliquis calciare uel discal
ciare uoluerit de sub ue
stimentis suis id facere
debet. Nullus in lectum as
cendat erectus sed de spon
da pedes dimittat in lectum.
et cum disciplina se col
locet. nec se prius exu
at quam coopertorio uel
que ad cubitos trahat. In
terim dum fratres dormiunt.
si aliquis necesse habet surgere
ita suauiter surgat. et ita
suauiter eat et redeat. et
hostium necessariorum ita sua
uiter aperiat et claudat
ut neminem excitet. Si
militer illi qui intrant
uel exeunt. In tantum dum
conuentus ibi est sua
uiter incedant. Ad lam
padem que in dormitorio est
nullus sedeat. nullus can
tet uel legat. Similiter nullus
ad lectum suum cum can
dela legere debet. Si aliquis
fratrum quando matutine can
tantur necesse habet preuidere
antiphonam uel responsum.
In retrochoro iuxta pul
pitum candelam accen
dat et quod uult preuidere pre
uideat. Interim dum
matutine cantantur. nunquam
dormitorium sine cu
stodia relinquatur. Quando
conuentus in dormitorio
est nullus exeat sine licen
tia. Absente conuentu
nullus ibi iacere presu
mat. ubi prius licenti
am querat. Fratres surgentes

de lecto non negligenter velum dimittat. sed coopertorium desuper competenter extendat. Quotiens fratres opus habuerint. post dormitorium intrare. Sed non debet ibi moram facere. vel sedere. non dum calciat se. vel discalciat. vel quando mutat vestimenta. quod honeste et caute facere debet. Nemo ibi vestimenta unga excutiat. sed cum ea excutere voluerint in pratellum deferat. ibique etiam coram fratribus et excutiat et exponat. Etiam absente conventu non debet aliquis alicui sine magna necessitate in dormitorio signum facere. nec ad lectum alterius ire nisi forte illo contigerit vel abbas iusserit. Non licet alicui sedere lectum suum. nisi vel in cappa. vel in suppellicio. In estate quando fratres qui voluerint sine cappa in suppellicijs vadunt. nullus nec in die. nec in nocte nec etiam sine capitio intret. Lecti de dormitorio ita sint demissi. ut nullus umquam alii lectum suppedaneum habeat. Solummodo matule ibi haberi possunt. In estate hora meridiana post quam vult in dormitorio legere. Sed cavere debet ne in revolutione foliorum strepitum faciat. Illa hora fratres nesciunt iacere. cavere debent. ne vel pedes extra lectum extendant. vel in ipso lecto incompetenter appareant.

De licentijs accipiendis.

Duobus modis licentie accipi possunt. scilicet audito. aut signo. Qui audito licentiam petunt. manifeste dicant quid facere velint. Qui autem signo petunt licentiam. si non possint per signum illud quod facere volunt apte significare. debent postea cum opportunum fuerit ei a quo licentiam acceperint quid fecerant indicare. Quando dominus abbas in choro est si quis petiturus est licentiam cantandi missam. sive cuiuslibet egressionis de conventu. ab eo petere debet. etiam si ipse sit revestitus. Ad maiorem

missam cantandam quamdiu
potuit ab eo petit. hec est
usque facta sit offerenda.
nulla licentia petenda est
ab alio. Similiter quamdiu
potuit ab aliquo reperiri
intra officinas totius
monasterii non est pri
oris uel dicitur cuilibet egredi
endi quoquam licentiam.
uel minuendi sanguinem.
aut mutandi lectum
in dormitorio. Aut loque
ndi cum aliquo de seculo. lo
quendi autem fratri cum fratre
partium de necessaria re. ad bi
bendi et hiis potest. si dominus
abbas intra claustrum
non fuerit dare licentiam. frater
autem qui a priore de
quacumque re licentiam ac
cepit si abbati occurrerit
debet ab ipso de eadem re li
centiam querere. Si ali
quis necesse habuerit aliud
facere quam communis in
stitutio habet potest abbas
ad tempus communis institutionis rigo
rem secreto relaxare. Set
si hoc diutius durare in
necesse est debet frater necessitatem
suam abbati in capitulo coram
fratribus indicare. et ab eo

licentiam querere. Quociens
cumque abbas alicui siue se
creto. siue coram fratribus li
centiam dederit debet abbas li
centiam quam ei concedit
manifeste determinare. nec
ille ultra quam ei conce
ditur quicquam presume
re. Si uero abbas uiderit quod
ille cui licentiam dederit
ad communem institutionem
cum iam posset redire no
luerit. primum secreto eum
ammoneat. Et si eum
audire contempnit. prior
et senioribus fratribus hoc
ipsum ostendat. Et tandem
si frater ille non potest corri
gi secreto. negligentiam
ipsius coram omnibus in
capitulo dicat. Qui uult
in capitulo de aliqua re licentiam
querere. debet hoc abbati ante
capitulum indicare. Postea
si abbas ei concesserit in
capitulo coram abbate ueniens
se prosternet. et de eo quod ne
cesse habet coram omnibus
licentiam querat. hoc ipsum
faciant qui ab officiis
suis petunt absolui. Dum
regulares hore cantan
tur. et nullo silentio quod

est ante capitulum et in illo q(ui)
est ante collationem. non d(e)b(et)
aliquis exeundi foras fa
cile licentiam q(ue)rere. Q(ui)
p(er) aliquam infirmitate(m) co(n)
solationis causa foras exi
re nocte h(abe)bit in hora lo
cutionis accepta licentia
ante horam regularem
foras egrediatur. mox ut
hora pulsata fu(er)it reu(er)tatur.
Si aliquis frequentib(us) (et)
inportunis licentiis aut
loquendi aut exeundi.
aut etiam equitandi
abbatem uexauerit. si
abbas eum secreto corri
piat p(er) se ab h(uius)mo(d)i licentiis
querendis non potest
corripere (et) compescere osten
dat priori et senioribus.
Et quotiens ille licenti
am q(ue)sierit (et) quotiens
ipse ei concesserit monens
eos qua(te)nus (et) ipsi eum se
creto corripiant (et) ab h(uius)mo(d)i
uagatione compescant.
Q(uo)d si ille quiescere nolu
erit coram omnib(us) f(rat)rib(us)
h(oc) ip(su)m in capitulo dicat. Q(uo)d
cumq(ue) de his licentiis q(ue)
ad abbatem solummodo p(er)ti
nent. p(ro)p(ter) ip(s)ius abbatis

absentiam. siue in capitulo
siue extra capitulum aliquis
ab eo qui conuentum te
net acceperit postquam
abbas redierit d(ebet) ille qui
licentiam accepit ip(s)i se(cre)
to ostendere (et) ab eo eand(em)
licentie concessionem q(ue)r(er)e.

De locutorio regulari.

Nullus locutorio
Priuum regule sine licen
tia intrare d(ebet) excepto
priore et suppriore (et) his
qui officiis deputati s(unt).
Hii autem qui officiis
deputati s(unt) possunt q(ui)
dem intrare locutorium
et de his que necessaria s(unt)
sibi inuicem loqui. S(ed)
tamen claustrales nul
lo modo sine licentia ibi
dem uocare debent. Ip(s)i
etiam minist(ri) q(uan)do p(ro) alig(ua)
necessitate ibi ad loq(ue)ndu(m)
ingrediuntur no(n) debe(n)t
diutius stare u(e)l sedere.
s(ed) q(uo)d necesse h(abe)nt breuit(er)
dicant (et) statim exea(n)t.
abbas (et) prior quoscumq(ue)
q(uo)s uoluerint in locutori
um aduocare possunt.
Claustrales uero nul
lo modo se inuicem. si
occurrat claustralem. nec

claustral' officialem.
sine licentia ibidē ad
uocare debent. Qui
autem accepta licen
tia locutorium ingre
diuntur. non diu ibi
sedeant. nec alte loq̄n
tur. nec plures ibi con
ueniant. nisi ad plus.
iiij. Cum abbe tm̄ & pri
ore possint ēē quot ipi
uoluerint. Nullus p
lectione post principi
um hore. dum aliquid
in choro cantatur. nullus
in locutorio sedeat aut
moram faciat. Simili
ter quotiens conuent'
cum processione p ante
locutoriū transit: nullus
in ipso locutorio sedere dz.
uel etiam apparere. ex
cepto q abbas qui fres
ad lauatorium si ei pla
cet in locutorio sedere
potest. Nemo de locu
torio processionē. uel de
processione locutorium
intret. Nullus extra
neus. uel monachus. uel
canonicus in locutori
um regule ad loquen
dum ducatur. fratres

qui licentiam loquendi q̄
runt ad inuicē in nullo
loco nisi in regulari locu
torio loqui possint. In
ceteris uero locutoriis
nullus uocet aliquem
de claustralibz nisi solū
modo abbas & prior. In il
lo silentio q est ante ca
pitulū & ante collōnem
nullus omnino aliū. n
offic' officialem. nec of
ficial' claustralem. nec
claustralis claustralē sin
magna necessitate in lo
cutorium uocare dz. De infirmis.

Quociens aliquē de hiis qui in choro se
supueniens infirmitas
exire compellit: facto inf
irmitatis signo ei qui cō
uentum tenet in recto
choro exeat. ibiq; sedens
expectet quousq; hora fi
niatur. finita hora exe
at cum aliis in claustrū.
Is autem qui conuentū
cum primum oportunū fu
erit aduocare eum dz.
ut cognoscat infirmita
tē eius. Dz etiam et q̄
litatē & q̄ntitatē infir
mitatis eius diligent'

inquirere et ille qui per
omnia reuelare. Si infir
mitas eius talis fuerit per quam
nec extra claustrum exire
nec in infirmariam ire eum
oporteat: dicat ei abbas
ut in retrochoro sedeat
et inquiescat. Ille enim pro
infirmitate in retrochoro
est constitutus in ceteris
sicut hii qui in choro sunt
ordinem suum teneat. Nec
quicquam ultra quam ei con
cessum est usurpare pre
sumat. Si mensem dum in
matutine cantantur pro
iii infirmitate nec diu vi
gilare nec in retrochoro
sedere potest. Cum alii
ad matutinas surrexe
runt surgat et si solus
fuerit accensa candela
in retrochoro matutinam
breuiter dicat et post ac
cepta licentia eat dor
mitum. Similiter si duo
tantum modo fuerint si
ue infirmi siue minuti
si voluerint vel possint
dicant matutinas in
retrochoro. Quod si tres
vel plures fuerint: ta
ceant matutinas in loco sta

tuto. Hii qui pro infirmi
tate in retrochoro sunt
quotiens aliqua hora pul
satur sicut ceteri fratres
ad ecclesiam sine mora con
ueniant et cum alii in
choro sunt ipsi in retrocho
ro sedeant. Alibi enim
in ecclesia sedere non debent
sed nec in claustrum causa
sedendi aut deambulan
di exire ad processiones.
que in dominicis et in festi
uis diebus et que pro mor
tuis fiunt et ad primam que
fit in capite ieiunii.
et que fit in cena domini. ad
mandatum pauperum et
ad primam que fiunt in pas
cha. ad uesperas et in le
tania maiori et in roga
tionibus infirmi qui in re
trochoro sunt paululum prius
quam processio egredi
atur debent intrare cho
rum et unusquisque exit ad
locum suum. ad alias preces
que cotidie fiunt scilicet quo
tiens conuentus de cho
ro exit in claustrum
ante superiorem magistrum cho
ri conueniant et proces
sioni preit ordo cuiusque

expectat se iungant. Sic
et quicienscumq; fr̄es cū
pr̄. chor ingrediuntur: ĩ
bidem infirmi subsistāt.
Et cum processio tota transi
erit eant in retrochoro.
Hoc tamē sciendū est qđ
qñ fr̄es cum pr̄. statim
iterum egressuri chor
ingrediuntur: infirmi
in loco ubi eam diximus
debent subsistere. Et ibi
dem tam diu expecta
re quousq; pr̄. egredie
ti iterum sociantur. Ad
bn̄dictionē nouiciorū
cum aliis ad gradum
sanctuarii ueniant. qui
fr̄es communicare debent
ad agnus dei intrent
in chor et eant in locū
suū. Similit̄ qñ crux
adorari dz ad ipsā intrabunt
intrent chorum ĩ lo
cum suum. In purifi
catione bē marie sicut
illi qui in choro sunt. sic
etiam in retrochoro ce
reos ardentes teneant.
Et ad offerendam post
conuentum offerant.
Qz si aliquis p infir
mitate chor exit. et
cantare uł legere uł aliqđ
facere hz debet significa
re armario. uł alii qui p
se id faciat. Similit̄q; qui
cq; aliquid facere hz si ipse
non pot alii commendet.
Quamdiu fr̄ in retrocho
ro est in tabula poni non
debet. Infirmi q̄ in retro
choro sunt. Ad Te deum
laudamus. ad bn̄d. ad
euangłm et ad magr̄. debēt
stare si possunt: ad cetēa
stare n̄ debent. Qz si ali
quis p infirmitate ac
cepta mīa aliquam ho
ram dimittit. si statim ad
proximam horam alleui
ata infirmitate intrare
uoluerit: p intrare sine
licentia. frater qui per
aliquot dies p infirmita
te intrare uoluerit: pot
intrare sine licentia. fr̄
qui p aliquot dies pro
infirmitate in retrochoro
solummodo sint p omnia
in certis sicut alii ordinē
suū tenent. Si alleuiata
infirmitate in chorum
redire uoluit p superiorē
introitum ipso chor in
grediens coram frib3 ab

eo qui conuentum tenet
mittandi licentiã querat:
et sic eat ad locum suum. si
pro leui infirmitate meã p
ueniam petet. Iniurium dñ
infirmo in retrochoro est
sed abbas prout congruum
fuit ipsum infirmum ad se
uocare. et ab eo quid ei o
pus sit querere. Si autem intel
lexerit quod pro refectione
tamen in infirmariam eum
ire necesse sit: debet precipere
infirmario ut hora refec
tionis infirmum fratrem
in infirmariam ducat. et
expleta refectione redu
cat. Frater uero ille nec ante
horam refectionis. nec sine
ductore debet ire in infirma
riam. nec postquam re
fecerit. ibidem moram
facere. In silentio eat.
in silentio comedat. in
silentio redeat. Huius
infirmus teneat post
ordinem illorum qui in re
trochoro sunt excepto hoc
quod pro refectione in infir
mariam uadit. et cum ad
conuentum redierit petat
ueniam in capitulo. de hoc
quod in infirmaria fuit. Si
aliquis de hiis qui in re
trochoro sunt talem
infirmitatem habuerit
pro qua eum frequenter
extra spaciatum necesse sit. ne
de ingressu et egressu eius
fratribus scandalum fiat:
determinet ei abbas in ca
pitulo quanto tempore et qui
bus horis et cum quo et cetera.
ad spaciandum exire de
beat. Quod si infirmitas
adeo inualuerit ut frater
qui infirmatur in retro
choro amplius esse non pos
sit: iubente abbate aduen
tu ex toto seperetur. et in
infirmaria ducatur.

De hiis infirmis qui in infirmaria sunt.

In infirmaria sunt et
alia genera infirmorum. Sunt
enim quidam qui lecto
prorsus decubant. Sunt
et alii qui de infirmita
te conualescunt. et iam
surgere et ambulare pos
sunt. Sed tamen pro reparatione
uirium in infirmaria
sunt. Sunt autem alii qui huiusmodi
infirmitatem non habent. et tamen
in infirmaria assidue
comedunt. et iacent.
ut senes. ceci. et debiles

ribi. Ille qui lecto decubat
nulla lex ponit. nec ma
to nec in silencio. nec in
aliqua obseruantia. Se
nes et debiles et hii qui
legem habent quod in infirma
ria semper a completorio
usque in crastinum post capi
tulum et interim dum re
gulares hore dicuntur et in esta
te hora meridiana tene
silencium debent. Eisdem
cibis utantur et eisdem ho
ris reficiantur quibus il
li de refectorio. excepto
si aliquid abbas aut u
num ex eis. aut simul omnes
prout congruum fuerit ali
qua largiori humanita
te respiciat. Ieiunia con
suetudinaria non soluant
nisi per licentiam abbatis. De
bent etiam hii sicut ce
teri fratres ad capitulum et ad
collationem et ad omnes
horas diei in etiam in
retrochoro uenire et in
horis silentii et locutio
nis cum ceteris fratribus
in claustro sedere. Sed qui
in infirmaria iacent
possunt illuc ire quo
tiens necesse habent. Si in

aliquo offenderint et
ordinem sibi statutum trans
gressi fuerint. sicut ceteri
ueniam petunt in capitulo.
Si aliquis eorum aliqua re
laxatione indiget dicat
ei abbas in capitulo coram
fratribus quid et quantum
relaxet. Quando conuentus
post collationem uadit in
refectorium uel in capitulo
sicut minuti remaneant
ibique completorium dicant
uel in retrochoro euntes
audiant. Et postea in
infirmariam eant dormi
tum. Infirmi autem qui
de infirmitate conualescunt
aut ex quo intelligitur
non esse sibi necesse per infir
mitate frequentius lo
qui quamdiu postea
in infirmaria fuerint. te
neant super determina
tum silentium. Hii infir
mis pro receptione uirium
conceditur comedere que
cumque et quicquid fuerit ei
necessarium. Si tante ualitu
dinis fuerint eant ad mis
sam et ad alias horas in
retrochoro et ad benedictio
nem nouiciorum. Non ue-

eis in claustro demorari non
cum fratribus qui conuentum tenere
consistere uel significare.
Sed quantum possunt. ne ab
ipsis uel ab aliis uideantur
obseruent. finita hora post
quam fratres de choro in clau
strum exeant. hi infirmi
eant in infirmariam. Caue
tamen debet qui conualescit
ne umquam ad ecclesiam uel
alicubi ire presumat nisi
prius abbati possibilita
tem suam ostendat et ab
ipso licentiam querat. Abbas
tamen antequam ei quicquam
concedat possibilitatem
eius diligenter inquirat. et
quantumuis ipse petat. nichil
ei nisi quod uiderit eum posse
pati concedat. Postquam
infirmus omnino conua
luerit. ita scilicet ut ordinem
suum ex toto tenere pos
sit. Dum hoc iudicauerit abbas et
si abbas ei concesserit. in
capitulum ueniens petet
ueniam et de cetero ordinem
suum teneat. Quod si ali
quis hoc modo conualuit.
ut non amplius in in
firmaria. nec perfecto e
um morari necesse sit et

tamen in choro cum aliis esse
possit. si ipse hoc petierit.
potest ei abbas in capitulo
concedere ut in retrocho
ro sit. Quod postquam ei
concesserit ordinem illorum
qui in retrochoro sunt
teneat. nec de cetero quic
quam nisi quantum ei sit con
cessum est faciat. Si uero
aliter fuit qui non amplius
in infirmaria iacere nec
per diem in humanis uelit.
nec tamen cum aliis esse in
choro nec in refectione ca
tenere possit si hoc petierit
concedatur ei ab abbate
in capitulo ut in retrocho
ro sedeat et in infirma
ria solummodo hora re
fectionis eat. et statim
postquam refecerit re
deat. Quod si aliquis hu
ius infirmitatem habu
erit ut nec aliquo mo
do conuentum tenere.
nec in infirmaria pro
ficere ualeat eius in
firmitas in capitulo mani
festetur. et ex inde sit
in ecclesia et quomodo
abbas prudenter censuerit
legatur. operitur [illegible]

infirmitas ei p(er)misso (et)
abbas constituit. Si q(ui)s
h(ab)et talem infirmitate(m). q(ue)
nec multu(m) debilitet. nec
comedendi appetitu(m) aufe-
rat. ut pedum inflatu-
ra. ul(e) incisura aut ali-
quid h(uius)i. hic siue in con-
uentu siue in infirmari-
a sit. nec sup(er) culcitram
iaceat. nec ieiunia a co(n)-
suetudinaria soluat. s(ed)
cibum refectorii mitat.

De disciplina infirmorum.

Hiis qui in infirmaria
sunt quietis disciplin-
a impenda est. ut ex
infirmaria(m) longius n(on)
exeant. maxime in uil-
quam inutia. aut u-
bi accessus (et) conuentus
extraneor(um) e(ss)e pot(est) appa-
reant p(er) alias cameras
(et) angulos domus n(on) dis-
currant. nec ad alior(um)
fr(atru)m extra conuentu(m) o-
perantium siue co(n)siste(n)-
tium colloquia accedant.
S(ed) ul(e) in infirmaria re-
quiescant. ul(e) ante inf(ir)-
maria(m) quieti sedeant.
Q(uo)d si de ambul(ati)one ali-
qui indigeant. in ea
tm planicie q(ue) in p(ro)spectu
infirmarie int(ra) septa pa-
tet quantu(m) ab abbate de-
finiatur. modeste (et) reli-
giose deambulent. Si a-
liquis foras ire sp(ir)itu a(n)g(us)ti-
peterit. exeat cum q(uo)
(et) ubi abbas iusserit. In
infirmaria t(ame)n in pellib(us)
siue in mantell(is) suis sede-
re (et) ambulare possunt.
ita ut nusqua(m) foras inf(ir)-
m(is) cappis. ul(e) in suppellici-
is exire p(re)sumant. Cum
in suppellicijs an(te) infir-
mariam sedent ul(e) dea(m)-
bulant. conceditur eis
ad p(ro)tegendum cap(ut) cap-
parones. ul(e) mitras la-
neas ferre. In infirmari-
am nemo intrare d(ebe)t ex-
cepto abb(at)e (et) priore (et) inf(ir)-
mario (et) solatio eius. n(is)i
iussus. Et cum quis for-
te intratur n(on) sine lic(enti)a
loquatur. S(ed) (et) circa in-
firmaria(m) ubi deambulo
infirmor(um) est nemo ali-
consistere aut consede-
d(ebe)t. Q(u)i a(n)te eos ingre-
diuntur rumores affer-
re non debent. excepto
q(uod) infirmarius si in cap

aliq orationes cunctis ge-
neralr iniuncte fuerint.
vel siquid statutum vel inn-
tatum in commune fuit.
vel in ipsos clamatum. hec
eis pnuntiare debebit.
Cauere debent qui in infir-
maria sunt ne in supfluita-
te ac diuersitate ciborum exi-
genda molesti fiant. Si
abbas aliq de conuentu
tempore prandii pro frig-
ad comedendum in infirma-
riam miserit eidem cibu-
tatur quibus conuentus.
Et postquam comederit
statim ad conuentum re-
deat. Si de iunioribus autem
de hiis qui assidue con-
uentum frequentant sit edu-
catu nec exeat nec reu-
tatur. Si aliquis de hiis
qui officiis deputati sunt
infirmatur: interim dum
in infirmaria est prouide-
at abbas qui officium eius
impleat. et ipse sicut ceteri
qui in infirmaria sunt ordi-
nem suum teneat. Si ali-
quis de hiis qui in infir-
maria sunt tal fuerit ut ce-
teros inquietet. Aut
de ista infirmorum institu-
tione murmuret. Aut
in aliquo transgredi non
desinat corripiatur. Quod
si sepe correctus non emen-
dauit: si ita uidetur ab-
bati indicetur ei penitentia
in capitulo ubi uocatus co-
ram fratribus arguatur. Si
uero nec sic se correxerit:
si eius permittat infir-
mitas regulari etiam dis-
cipline subiaceat. De cir-
circator eligatur ca tore.

Circator eligatur
de totius congrega-
tionis religiosioribus et
frequentioribus et seruentio-
ribus ordine. qui nec ma-
liciose pro priuato odio
numquam clamet aliquem.
nec pro priuata amici-
cia taceat negligentias
quorumcumque. Ad huius
officium spectat officinas
monasterii circuire et
obseruare. Negligenti-
as fratrum et ordinis pre-
uaricationes. Quociens
circam facit adeo religiose
et ordinate debet incedere
ut timorem incuciat spec-
tatoribus suis et exemplum
religiositatis ostendat.
Adeo etiam tacite et seme

dz facere circam ut nullus
unquam loquatur. uel
signum faciat. Sz tantum
modo studiose scrutari dz
et inspicere offensiones et
negligentias. Omni tem
pore potest facere circam.
excepta hora capituli et col
lationis. quando s. hostia claustri
iam firmata sunt. et
in nocte sunt. Postquam
omnes tam officiales quam
alii fuerint collocati. ipse
diligenter dz attendere
ne unquam aliquis sine
causa horis regularibz
desit. et ne quis quam lo
quatur ubi et quando non dz.
Dicta oratione in dormi
torio post completorium. accepta
absconsa si opus est.
et veniens in claustrum
per totum capitulum et lo
cutoria et refectorium. et ce
teras officinas perlustrat.
Inventum non dz exire. sz
tantum de exitu hostio locu
torii. et de ceteris hostiis
curie coniunguntur.
potest ibi perspicere. Ac
cendere sollicite dz si ali
quis sit in cellario et
refectorio. uel quolibz

alio loco. et perspiciat quid ibi sit.
quid etiam agatur in do
mo infirmorum. Si infirmi
collocaverint. et quomodo
se habeant. Nec oportet ut
ad lectos singulorum eat. sz
stans in medio infirmarie
educat lumen in circui
tu ut omnia providere pos
sit. Deinde rediens dormi
torium ascendit. et transiens
per medium inclinando intu
itum. absconse usus lec
tos fratrum hinc atque inde ob
servans utrum regulari
ter se omnibus habeant.
Quo facto. extinguet
candelam. Interim dum
fratres comedunt. potest
sine licentia de refectori
o exire. et circam facere.
ita tamen quod ad gratias redeat.
Cum invenerit aliquos
colloquentes simul quantum
in transeundo potest audi
at ne inordinate loquantur.
Et si per licentiam loquuntur.
dicant ei. Per licentiam
loquimur. Sin autem discre
dant. et ipse eos in capitulo cla
met. Si vero eum extra
neo loquentem invenerit.
ille qui loquitur non se dz

aliquo modo excusare. Sȝ
postquam ille cum loqba
tur recesserit: significa
bit ei utrium p̄ sullam lo
q̄retur. Ille qui conuen
tū tenet excepto tñ ab
bate pot̄ uitare cantato
rem in faciendi circa. Quo
tiens opus fuit: sicut mi
ipsis conuenerit. Notand
est q̄ si ples cantatores fu
erint non debent nisi' ire.
Sȝ ita ut dum alt̄ de aliq̄
loco egreditur. alt̄ nō lon
ge post ingrediatur. Can
tator accentissime et cū
reuerentia audiat ī con
plo. Debet autem abbas
de fr̄ib; tamul' duos uł q̄t
uoluerit puidere: ut can
tator aliquis eoꝝ officium
suū cōmittat. cum ipse
inplere non poterit. Canta
tor de regulari hora pot̄
exire et intrare siñ licenti
a. neq; eo mutatur sessio.

Sciend̄ De cōmunione.
est q̄ singulis dieb;
dñicis dyaconus et subdi
aconus cōmunicare debēt.
Omni itaq; die dñic̄ dya
conus statim post eplam
uasculū in quo dñicam
corꝰ continetur q̄ super
altare pendȝ priusquā
corporale displicet dȝ de
ponere & sup altare eq̄
uerso situm imittere. Post
agnus dei. tantū dum sa
cerdos cōmunicat ipse dy
aconꝰ idem uasculū sup
maiꝰ altare reptat & p̄
quam sacerdos cōmuni
cauit & post perinā sus
ceptionem unius calicis
subdiacono infusū fuit.
sacerdote a sinistra pte
altaris porrigente pate
nam. Diaconus de ipso ua
sculo hostias ine posita
patene inponit. ac deni
sacerdos illas duas ali
as q̄ in altari iacent ac
cipiens in ipso uasculo po
nit. Diaconus autem
ipso uasculū sr̄ altare
usq; post missam dimit
tat & tunc cum de uesti
ario cum subdiacono ad
altare redeat. in loco
suo remittat. Igitur
diaconꝰ ad cōmunionē
accedens an̄ mediū al
taris reuoluta prius ab
bas genua flectat: & sic
porrigente sacerdote

corpus domini cum reue-
rentia percipit. Deinde sacer-
dos ministret ei de cali-
ce eadem parte qua ipse percep-
it, ita ut ipse dextera manu
calicem tenens, sinistram
manu illius supponat. Di-
aconus vero dextera manu
pedem calicis tenens ad
os suum sicut viderit ex-
pedire coaptet. Quo per-
cepto surgat et supplicet.
Eodem modo subdiaconus
communicet. Ea autem
die qua totus conventus
debet communicare, statim
post datam pacem, Ag-
nus dei continue dica-
tur. Quo dicto, fratres
qui communicaturi sunt
cappas exuunt, et sic se-
des suas deponant. Post
ea de utroque choro ascen-
dentes cum pace in sanctu-
arium in loco ubi precedenti-
bus et disponant se co-
ram altari, hinc inde si-
cut in choro. Abbas igitur
postquam diaconum et
subdiaconum eo modo quo
supradictum est commu-
nicaverit, tunc primum
innuat fratribus qui commu-

nicant, fratres, ut simul dicant
Confiteor. Quo dicto,
ipse subiungat absolutionem,
etiam si alio missam cantante
ipse in choro fuerit. Si domnus
prior communicare habet,
cum post absolutionem [illegible]
... ad commu-
nionem primus accedat.
Post eum hii qui de dex-
tro choro sunt, prius se-
niores, postea iuniores.
Sicut etiam illi de sinistro
choro communicent. Sin-
guli quique postquam de ma-
nu sacerdotis corpus domini
sumpserint, divertant
ad sinistrum cornu alta-
ris, ubi ipsis diaconus
de calice ministrabit, ita
ut ipse dextera manu cali-
cem teneat et sinistra
manu eorum supponat.

De hiis qui debent communicare

Qui vero preceptum
sunt dextera manu
pedem calicis primo inno-
lutum teneant et ad suum
[pu]tut sibi viderint expe-
dire coaptent. Interim autem
dum communicant, sub-
diaconus cum ampulla vi-
naria diacono debet astare,
et quotiens opus fuerit

calici uinū infundere.
Vnusquisq; mox ut cō
municauit· nō expectans
alios; redeat ad sedem su
am. Postquā canonici
cōmunicauerint· acce
dant frēs conuersi pceden
te magrō eorum· et uenien
tes coram gradu alta
ris disponant se collatera
lit̄ p transuersum. Ita ut
priores a sinistra pte
altaris consistant. Ibi
q; ipsis pfunde inclinan
tibus· dicat abbas absolo
nem· et sic p ordinē acce
dant ad cōmunionē. In
terim dum cōmunicant·
stat magr̄ eorum in sini
stra pte sanctuarij uersus
presbyterum et singuli quiq;
pcepta cōmunione ue
nientes ad eū· iuxta ip
sum subsistant ūsus uul
tibus adorientem. Cum
autem omēs cōmunica
uerint· pcedente magi
stro suo recedant. Dein
de sclares si aliqui cōmu
neaturi s̄t ueniant.
Notandū uo est q; inte
rim dū frēs cōmunicāt
alij qui ad cōmunionē
non accedunt· nulli si
multer qui post acceptā
cōmunionē ad chorū
redeunt· omēs pīr̄· de
bent stare ūsus uulti
bus ad altare. nisi aliqs
fuerit cui p infirmita
te molestum sit stare.
Communicatis autem
fribus· fratres qui in cho
ro sunt cantent cōmu
nionem· et tunc diaconus
cum calice et subdyaconus cum
ampulla uinaria tran
seat ad dextrū cornu
altaris· et sacerdos accipi
ens calicem. digitos suos
in ipso aspgat. Ac deinde
cetera more solito fiat.
Sciendū uero est q;
quociens corpus dnī fit pa
tenam· et quociens de ca
lice aliq̄ pter sacerdotē
cōmunicatur. Dz diaconus.
qui post missam cum sbd
ad altare reuertitur. prius
ablutis manibus ipsam
patenam abluere et ablu
tionem in calice funde
re ipse uel subdyaconus eam sumere.
Deinde calicē intus et
foris et patenā subdyaconus
aquam fundente· in

piscina abluatur. et cum
tersorio ad hoc deputato
tergatur. **De aqua benedicta.**

Dominica die pulsato signo
uno ante terciam sacri
sta preparet sal et aquam secundum
gradum presbiterii. Interim
dum tercia cantatur more
resoluto sacerdos et omnes
ministri se induant.
finita vero tercia sacer
dos sedente cum cruce.
et post eum diacono cum
textu procedat in chorum.
et sic subdiacono ante gra
dum subsistente et dia
cono post eum. sacerdos
secundum primum gradum presbi
terii ascendat. Deinde
frater qui ad missam cere
um portare habet accipiens
salinum cum sale teneat
illud ad dextram sacer
dotis quod benedicat ipse sa
cerdos et aquam similiter
fiat in collectaneo habe
tenens manum desuper dum
exorcismum dicit. expleto
autem sale in aqua a sa
cerdote deponat minister
salinum et petat aspersorium.
Interim dum exorcis
mus fit stent fratres

qui in choro sunt versi ad
altare. Completo igitur
exorcismo: incipit cantor
Asperges me. et tunc sacer
dos reddens librum mini
stro accipiat ab eo aspersorium.
et intingens illud in aquam
ascendat ad altare. et in
clinans aspergat aquam
primus ad altare. et sic in
cipiens a dextra parte cir
cueat illud aspergendo.
quousque redeat in ante
riorem. ubi iterum inclinans
aspergat presbiterium hinc
inde. Interim autem dum
sacerdos aspergit sequatur e
um aqua baiulus ferens
urceum cum aqua. Post
quam aspersit maius al
tare et presbiterium: asper
gat altaria descripta. De
inde descendens per medium
chori ad alterum porrigat
ei aspersorium. inclinans ei.
Alter autem et ipse sacer
dotem et eos qui iuxta ipsum
sunt et se ipsum aspergens:
sic reddens sacerdoti asper
sorium. Tunc sacerdos con
sequenter aspergat fratres qui in
dextro choro sunt. Deinde
eos qui in sinistro sunt. in

incipiens a supremis usque ad novissimos. Postea aspergat diaconum et subdiaconum. et aque baiulum et sic accipiens ab ipso libanum vadat stare retro post diaconum. Finito cantu dicit orationem. Qua dicta et incepto responso descendit prior in capellam et sacerdos aspergat altare. finito responso dicatur oratio. Qua dicta incepto responso exeat prior in claustrum et in dextera parte iuxta refectorium subsistat. Et tunc sacerdos precedente aque baiulo intrans refectorium dicit duas orationes. unam que ad refectorium pertinet. aliam que ad coquinam. ministro intrante. hinc inde refectorium aspergente. Deinde sacerdote de refectorio exeunte. processio usque in sinistram claustri partem procedens ibi stationem faciet. et tunc sacerdos precedente aque baiulo ascendens dormitorium dicit orationem. ipso aque baiulo intrante dormitorium hinc inde aspergente. Qua dicta descendens sacerdos vadit stare post diaconum. finito cantu dicit orationem. Qua dicta et incepta antiphona de sanctis apostolis vel beata. Genitrix fa. processio intrat chorum. conversi vero processionis ascendunt in presbiterium. et sacerdos stat super gradum. quatenus hii qui de dextro sunt choro. ad ipsum chorum libere possint transire. finito cantu dicit sacerdos orationem. Ac deinde in eodem loco ubi stat incipit tertiam de sancta maria. et sic ante et retro inclinans descendit in vestiarium. Subdiaconus vero ponens crucem retro post altare et diaconus textum desuper preparant altare. Deinde ebdomadarius misse matutinalis cappam exuens induitur superpellicio accipit stolam. et precedente aque baiulo precedentis septimane aspergit altaria que aspersa non sunt et populum qui est in ecclesia et tunc aque baiulus ponat se ipsa aqua in introitu de quo populus aspergitur. Postea eat

in infirmariam. Si tamen ibi
fuerit aliquis infirmus. dicat
orationem. Aqua benedicta
lo eam aspergente. De benedictione aque.

Quotiens die dominica festum duplex contigerit ebdomadarius maioris misse inter capitulum et terciam indutus superpellicio et stolam habens ad collum faciat secretario aquam benedictam. presente sacrista et ceroferario. Deinde si spacium habuerit priusquam fratres pulsata ecclesia in chorum conveniant. Aspergat omnia altaria ecclesie excepto principali altari. et tunc precedente aque baiulo eat in dormitorium. et per ceteras officinas. Postquam vero tercia incepta fuerit. idem sacerdos eo modo quo diximus altare principale aspergat. ac deinde fratres qui in choro sunt. Quod si ante terciam spacium non habuerit: interim dum tercia cantatur hoc faciat. De sacerdote ebdomadario.

Sacerdos ebdomadarius si fuerit. sacerdos qui post eum stat inferius in choro officium eius faciat. Quod si nullus sacerdos infra eum fuerit qui super eum proximus stat hoc faciat. Quociens autem sacerdos ebdomadarius pro quacumque causa missam cantare non potest. innuat tempestive alii ut eam cantet. et ille sine excusatione. si cantare potest annuat. Sin autem humiliter se excuset. hoc ipsum diaconi et subdiaconi facere debent. Quicumque autem sacerdotum recurrente ordine vicis sue ad maiorem missam celebrandam in tabula ponitur si intelligit officium suum se pro quacumque causa complere non posse. indicet priori vel alii secreto causam suam. et tunc si alius annuerit in capitulo coram fratribus de hoc ipso querat veniam. Si autem infra septimanam suam ceperit infirmari quamdiu in retrochoro fuerit ipsemet per singulos dies committat mis

sam annotiitur. Similiter
faciat si infra septimanā
suā inuitatur. Quod si gra
uescente infirmitate ī in
firmariam ierit: inuitat
armario. Siūt si infra sep
timanā suam dirigitur
minia: significent hoc
ipsi armario. aut p se aut
p alium. Notand uero q
quicumque circa initiū sep
timane. ul' alicubi dirigi
tur. ul' infirmatur: si ar
mari uidit q de tota se
quenti septimana. aut
nich prorsus aut parū
face possit. dz iniūīe sa
cerdoti qui post illū in
choro stat. ut eam ex in
tegro faciat. Ille autē
qui ul' infirmatur. ul' i
uia dirigit: si priusquā
contingat septimana il
lius qui p se fuit redie
rit faciat illam p illo cū
uenerit. Hoc autē quod
de ebdomadario sacerdo
te diximus de ceteris ebdo
madariis quī infirmant.
ul' in uia diriguntur fa
ciend est. Domnus abbas
ad faciendam aliquam
ex integro septimanā

in tabula poni n dz. In
dupplicib; autē festis
maiorib; quī s. singula.
R. a duob; cantantur.
totius diei officiū com
plet. 7 domnus prior mis
sam mat cantare dz.
In dupplicib; uero festis
minorib; 7 in ramis pal
mar. 7 in cena dnī 7 in
parasceue. 7 in sabbo scō
pasche. 7 pent. d' abbas
dz cantare missā solum
modo. maiorem. 7 sacer
dos ebdomadarius cātat
horas. 7 missam mat.
Et notandum q ī
sollempnitatib; maio
rib; 7 in trib; dieb; ante
pascha 7 in uigilia pent.
domnus abbas 7 si noctur
no sōpno illusus fuit
missam cantare dz. Ab
sente abbate d' prior eī
supplebit officium. ex
cepto q ad euangliū be
nedictionē non dabit.
Candelas quoq; in pu
rificatione scē marie
nec cineres in capite ie
iunij. n ramos palmar
bndicet. nec absolōnem
in capite ieiunij et in

cena dñi faciet. nisi ad ma
iorem missam reuestitus
fuit. Hoc enim ille q̄ ma
iorem missam cantat fa
cere d3. Sił confiteor ad
primam ⁊ ad complet̄ n̄
dicet. In duplicib3 festi
maiorib3 si abbas absens
fuerit: aut etiam si p̄sens
fuit ⁊ p infirmitate ł
p alia causa officium su
um imple non potest:
inuitat prior uł illud
faciet supprior. cantet
missam maiorē ⁊ tunc
prima antiph̄ et prim᷒
psalmus ad omnes ho
ras tam noctis q̄m diei
in sinistro choro dicat᷑.
Tunc etiam si prior ab
aliqua hora defuerit sa
cerdos qui primus post
eum stat officium illius
suppleat. Qđ si uͦ abbas
officium suū fecerit ⁊
tunc forte ab aliqua
hora defuit: sacerdos
qui primus post eum
stat officium eius sup
pleat ⁊ cum abbas nonā
lectionē legit. si prior
de est: id sacerdos stans
bn̄dictionē dicat. Scien
dum itaq3 est q̄ quociens
uͦ prior maiorē missam p
se. siue maiorē missā p
dōno abbate celebrare d3.
si id facere n̄ pot̄ d3 inuite
suppriorem ut faciat. et si il
le non potest ob domnodi
no sacerdoti hoc quoq3 no
tandum q̄ septimana na
tiuitatis dñi ⁊ pasche ⁊ pent
nulli spualit̄ d3 ascribi.
Sz dōno abbe primā diē
celebrante. De ceto sin
gul' dieb3 sacerdos. diaco
nus ⁊ subdiacon᷒. fr̄es qui
ad inuit ⁊ qui gradale.
⁊ qui ad alla ponuntur.
si tanta fuit fr̄m copia
mutari debent. De refectorii
Benedictiones benedictione.
in refectorio facere d3
sacerdos ebdomadari᷒. Si q's
autem p eo missam can
tauerit ad prandiū d3
tantummodo benedictionē
facere d3. Ceteras ipse sacer
dos ebdomadari᷒. In dup
plicib3 quoq3 festis q̄n uͦ
prior missam mai. canta
re d3. Ceteras autem face
re d3 qui primus est in dextr
choro. De his q' ad gradale
uel ad alla ponuntur.

Fratres illi qui ad gradu
ale siue ad alla intabu
la fallo notantur uel scribun
tur. per totam sequentem
ebdomadam officium il
lud facere debent. nisi p
aliquo duplici festo bre
uis inuenitur. Dominica igitur
die et in festis .ix. lec. et gra
dale et alla cantent bini.
et bini in medio choro. Ce
teris diebus singuli uersic.
tantum quia unus illorum qui ad
gradale sunt illi .s. qui
stat in parte ebdomadarii
sacerdotis primus cantet.
Re. alia die alter. Qui uero
alla cantabit. de alio cho
ro sit. Et notandum quia
unus illorum qui ad gra
dale sunt. ille .s. qui stat in
parte ebdomadarii sacerdo
tis debet cotidie. Re. canta
re ad horas et versiculum qui
sequitur dicere. Alter uero
si socius eius ad horas de
sancta maria dicat. et Re.
et V. Illi duo fratres qui
in pe... ad primum alla po
nuntur. quia infra subsequentem
ebdomadam unum tantummodo
alla cantatur: Illi uniquique
duo per totam ebdomadam
illam uersum quia tota ipsa
septimana mutatur di
cant. Ad horas. Re. et versi
culos. De benedictionibus in
Sciendum uero est quod ubicumque fer
quis in medio choro siue ria
solus siue cum alio quid
cantare habet: cum illuc ue
nerit versus altare debet incli
nare. et cum post cantum
recesserit. et prius ante
et postea retro inclinet.
Quando ad cantandum. In
uitatorium uel tractum .iiii. cantores
ponuntur. tempore inuitatorii
et primum versum totum.
et ultimum versus ultimam
medietatem utriusque.
s. psalmi et tractus. si
mul cantare debent. ali
os versus. bini et bini. et
ad tractum dum duo ex
eis cantant. interius a
lii duo sup formam se
dere debent. Quotiens
in dupplicibus festis ad
mat. Re. a duobus can
tantur ante sanctuarii
gradum debent canta
ri. Et ut illi qui can
tare habent parati esse pos
sint dum lectio legitur
si de superioribus fuerint

in inferioribȝ sedibȝ e
ant sedere. Eo modo q̄
supradiximus inclinant.
ad terciam ħ et sextam
et nonam. &c. etiam an̄
gl̄a patri inclinent. Qn̄
fratres i̅ supplicijs debet
aliq̄d facere.

A k̄l. octobris
usq; ad uigil̄. pasche
fr̄es qui in ecclia aliq̄d
sp̄alit̄ cantant. ul̄ legūt
cappas non deponunt.
exceptis hijs qui i̅ sab
batis. iiij. tempor. l̄c.
ad missam legunt. Au
gilia uero pasche usq; ad
k̄l. octobris quociens
cumq; duo simul si
ad mat̄. siue ad missā
aliquid cantant i̅ sup
pellicijs id facere debet.
p̄ter missam defunctō
rum et uigilias. Tunc
enim cantant fr̄es sic̄
sunt in choro. it̄ atm̄ ut
cumq; duo simul can
tent. quor unus in
cappa sit. alt̄ in super
pellicio. Sit ut ambo
in cappis. aut ambo
in suppellicijs. Simil̄r
quoq; in duplicib; fe
stis qui ad mat̄ legūt
cappas exuunt. In uigi
lia quoq; pent̄ omnes si
guli cantent. tm̄ ad mis
sam et qui legunt et qui
cantant cappas exuere de
bent. Et notandū quod
quamq; p̄dic̄ ad legend̄
ul̄ cantandū cappas exuūt
cauere debent ne in super
pellicio tantū et camisia re
maneant set semp̄ sub sup̄
pellicio. aut tunicam aū
pellicam hēant. hoc idem
caueant qui p̄dicm̄ in su
ppellicijs uadunt. In
ea p̄te chori in qua stet
ebdomadari⁹ sacerdos. fr̄
ille qui in eodem choro stā
ultimus dȝ dicere. Bn̄di
camus dn̄o et m. p̄c. l̄c. ad
nocturnos medium uer
siculū. fr̄ uero ille qui i̅
alio choro stat ultimus.
si duo bn̄d. dn̄o. festiue
dicenda fuerint. quod
tamen non fiunt nisi i̅
duplicib; festis. dȝ dīre
scdm. Bn̄d. et cotidie ad
primam et ad uesperas
et ad complet̄. v̄siculū.
ad mat̄. primū qui an
te. l̄c. et ultimū qui ad ma
t̄. laudes post ymnū

dicatur. Similiter ad matu. de sancta maria. ipse idem dicat et v. an. l. c. et primam l. c. et ad matut. laudes et v. post ympnum. et ad uesperas et ad compl. In xx. l. c. qui post eum stat ad nocturnos secundum usum dicat. De lectore mense.

Mense lector die dominica post maiorem missam ueniens ante gradum sanctuarii contra medium altaris profunde inclinet. ac deinde erectus dicat. v. Domine labia mea aperies. totum usque. Interim uero fratres conuertuntur uersus ad altare. Cum sacerdos dixerit. Saluum fac seruum tuum. Inclinet lector et fratres similiter. in medio usi ad inuicem. donec a sacerdote oratio compleatur. Ipse autem ab armario debet querere quod ubi legere debeat. Quantum si uoluerit accipiat. Cum fratres ad lauatorium uadunt. librum secum deferat. Interim dum lauant in refectorium ingrediens super pulpitum po

nat. et prouiso conuenienti principio aptum relinquat et statim descendat. Ne ingrediente conuentu in pulpito appareat. In illis diebus quibus ad matutinum euangelium legitur de quo expositio est si expositio illa ad matutinum tota lecta fuit. aut fere tota: legatur in refectorio. Ab aduentu domini legatur ysaias et epistole. sermones de aduentu et sermones origenis super ysa. A natiuitate domini usque ad oct. epiphanie euangeliorum expositiones et sermones congruentes. Ab oct. epiphanie usque ad septuagesimam legatur expositio augustini super psalterium. A septuag. usque ad illa sumptis dies legatur quinque libri moysi. et cetera que secuntur. usque ad librum regum. et omelie greg. super ueterem testamentum et expositiones euangeliorum. et sermones quadragesime pertinentes. Ab illis sumptis dies usque ad pascha legatur. Iere

tinas et expo. aug. de pas
sione dni. In ebdomada
pasche legantur ser
mones et expones euan
gelior et epistolar illius
septimane et expo aug.
sup eplam johannis q
sic incipit. Quae fuit
ab initio. ¶ Ab oct. pas
che usq ad ascensione.
legatur apocalipsis et
canonice eple et eple pau
li et expo. aug. sup epi
stolas pauli. ¶ Ab ascen
sione dni usq ad pent.
legantur act apostolor. In
ebdomoda pent. legan
tur expones euangelio
rum et eplar et sermo
nes ad illud tps ptin
tes ¶ Ab oct. pent. us
q ad. kl. Julij legat
liber regum et omelie
orig. de eodem libro et
postea liber paralipom.
¶ A kl. iulij usq ad
kl. augusti legantur
pabola salomonis et ec
clesiastes et lib sapie et.
diligite iustitiam et lib.
Jhu filij syrach et expo
sup ecclesiaste ¶ A kl.
augusti usq ad. kl.

septembris legant. Job et
moralia. ¶ A kl. septe
bris usq ad kl. octobris
legatur lib tobye et iu
dith et hest. et hesdras.
¶ A kl. octobris usq ad
kl. nouembris legant.
duo libri machabeor et
iiij. libri euangelior. ex
ceptis passionibz dni.
¶ A kl. nouembris usq
ad. kl. decembris lega
tur ezechiel et daniel et
expo sr ezechiele. Et no
tand q hystorie et cetera
que in ecclia leguntur
non debent legi in refec
torio donec in ecclia in
cipiantur. Si ea q p singu
la tempora distinximus
singul temporibz n suf
ficiant ad legend: arma
rius prouideat quid de
tractatibz patrum secu
dum temporis congrue
tiam in refectorio legi
debeat. In festiuitatibz
sanctor legantur uite
ul passiones eor. que
se locor apte et distincte
et tractim legat et dum
leg aute accomodet p
ces: ut si quando eme

daverit intelligere pos-
sit. Si intelligit quid eam
dz: humiliter dicat. Si non
intelligit: V. sine mapi-
atricxc tacens faciat quo-
ciens priorem propter hoc
egrediente cognoscat. Fini-
ta lectione vel mensis li-
brum clausum super pulpi-
tum sine mora descendat.
et postquam comederit se-
cum referat. post tamen
si de minoribus libris est
secum debet manu deferre
cum descendit de pulpi-
to. De his qui in via dirigitur.

Frater qui in via diri-
gitur si eadem die rever-
ti debeat. nec cum exit.
nec cum redit benedictio-
nem accipit. Quod si per unam
noctem extra claustrum
moratur: et in exitu et in
reditu accipiat benedic-
tionem. Quociens conven-
tus in ecclesia est terminato
eo quod cantatur quicquid
illud fuerit. sive hora regu-
laris. sive de sancta ma-
ria. sive missa matutinalis. sive
maior. sive post gratias.
sive post vigilias defunc-
torum. tam illi qui egredi-
untur. quam illi qui post
revertuntur. si post horam
regularem non possint:
accipiant benedictionem.
Ille quoque qui egreditur
post psalmos capituli si pre-
sentiam expectare non va-
let potest accipere bene-
dictionem. vel in ipso ca-
pitulo. vel in ecclesia. Quan-
do ergo post missam sta-
tim accipitur benedicti-
o qui ad altare stat sa-
cerdos debet eam dare. Illi
qui benedictionem sive
redeuntes accipiunt
si tempore prostrationis fuerit pro-
sternant se quocumque in
conventu invenerint.
sive stante sive prostra-
tum. Si vero dies prostra-
tionis non fuerit tantum-
modo inclinent. Con-
ventus autem prostratus
inveniatur non surgat
usque post datam benedic-
tionem. Si vero stat:
quamquam sit dies sive pro-
strationis sive non: tantum-
modo se sedulo ad al-
terutrum inclinent. Si
quis autem statim post
acceptam benedictionem. rever-

sionis egredi iterum de-
bet : cum ad chorum inch-
nauit. Eleuata ma-
nu contra faciem sacer-
dotis signum crucis fa-
ciat. & mox aliam ingre-
diendi benedictionem ac-
cipiat. Sciendum uero
est quod quando tres
aut plures bened. simul ac-
cipiunt qui prior est.
in medio eorum esse debet. Cum
autem duo tantum fuerint tunc
qui prior est ad dexte-
ram esse debet. Qui in uia
diriguntur : ubicumque ue-
nerint eis qui iuxta
morem ordinis nostri uti
licitum est utantur.
Ad mensam non loquan-
tur nisi forte ab episcopo
uel abbate loqui iussi fue-
rint. De hiis qui de uia
redeunt fratribus de reuertantur.

Cum a reuertens ad ora-
tionem ueniat. oratorium in-
gressus aqua benedicta
se aspergat. Si hostium
oratorii obseratum in-
uenerit : oret in capi-
tulo. Si ad horam regula-
rem uenerit : eat in chorum.
uel si lassus est in retro

chorum accepta prius ab ab-
bate licentia. si eum extra
chorum inuenerit. Deinde
extra claustrum sine licen-
tia non exeat. Sed nec in
locutorium intret. Finita
hora regulari benedictio-
nem accipiat. Si post com-
pletorium uenerit conceditur
ei loqui de necessitate sua.
Si quis exit uel deforis
uenit benedictionem non acci-
pit. inde ueniam petat in
capitulo. Sciendum quoque quod
in quacumque abbatiarum
nostri ordinis frater noster ue-
nerit per omnia sicut in
suo monasterio ordinem
suum tenebit. excepto
quod si prioratum aut ali-
am obedientiam habuerit
pro obedientia sua nichil ibi
faciet. prior tamen super sup-
priorem loci illius primum
locum habebit. De hiis qui ad
obedientias conuersantur

Fratres qui ad obedientias
commorantur in singu-
lis locis tres si fieri potest
uel duo ad minus esse de-
bent. In uictu & uestitu
& lectualibus & consuetudinibus a
communi institutione

non recedant. Ad mensam
silentium teneant. In eccli
a non loquantur. Com
pletorium in estate et in
hyeme tempestiue dicant.
Per uicos non discurrant. In
plateis et in biuiis sine
rationabili causa non conse
deant. nec consistant.
Cum ad domum alterius
uel alibi uadunt famu
lum secum ducant. Femi
nas ad hospitandum non re
cipiant. Sed si quid eis ca
ritatis intuitu impendere
uoluerint extra uil
lam hoc faciant. Sed nec
umquam alicui femi
ne aliquid uel seruitii in
fra septa curtis domus
faciendum iniungant.
Hoc quoque diligentissi
me caueant ne umquam
parentes suos circa se at
trahant. aut etiam ad
seruitium inconsulto
abbate recipiant. nec
de rebus ecclesie aliquid eis
sine licentia abbatis tribuant.
In quocumque loco duo
uel plures simul habitant
unus eorum cui abbas hoc
non iniunxerit inter eos
prioris officium agat. et
ceteri obediant ei. Si quis
ergo in aliquo transgre
ditur primum secreto et
secundo et tertio a priore
suo amoneatur. Si uero
se non correxerit: abbati in
sinuetur. Quod si culpe a
licuius hii qui cum eo
sunt conscii fuerint.
et ea per eos corrigi non pos
sit. hec abbati non inno
tuerint. quam abbas per
alium id audierit: pa
rem motio et facientem et
consentientem feriat. Si
forte aliquando spatiandi causa
circa septa domus deam
bulant: caueant ne
umquam terminum ab ab
bate statutum sine licenti
a sui prioris transcendant.
Non iurent neque cum
aliquo contendant: neque
conuicium alicui dicant.
Quod si forte inordinate
uixerint. uel cum ex
traneis uel ad inuicem
inordinate contende
rint. uel conuicium
contulerint: ad priorem
loci pertinet ut hec
sine aliqua contentione

one et accusatione ab
bati et toti capitulo innotu
are festinet. Abbas au
tem pro suo iure tunc
eo et capitulo eius consuluerit
culpabilem fratrem secun
dum culpe sue modum.
vel adductum pro hoc cor
rigat. vel ibi ubi mo
ratur: ut ceteri metum
habeant. cum dignam ei
penitentiam iniunxerit. Si
vero ille qui prior est
in hiis que diximus of
fenderit. ceteri fratres eo
modo quo dictum est
debent hoc abbati et
capitulo indicare et abbas cum
audierit emendare.

Item de eodem.
Illi
obedientiis in quibus plus
quam iiii. commorantur
horas canonicas statu
tis horis diligentius
cantent et missam ma
iorem si non possunt co
tidie dominicis saltem di
ebus et festis que a populo feri
antur. post terciam ce
lebrant. ad gratias post
refectionem reddendas
simul in ecclesia vadant.
Non debent hii qui fo
ris commorantur. vel ad vil
las. vel ad castra que in cir
cuitu sunt egrediendi
licentiam querere. et si for
te quesierint. non est pri
oris. nisi solummodo abbatis
talem licentiam dare. Po
test tamen prior pro necessi
tate sua cum voluerit quo
voluerit mittere vel secum
ducere. Quicumque siue
prior siue quilibet alter de
obedientia venerit ex quo
claustrum ingressus fu
erit decetero per omnia si
cut unus de claustralibus
se contineat. ita ut nec
ad famulos suos. nec ali
cubi sine licentia exeat.
In hiis autem qui deforis
venerint. si aliquid inor
dinatum. vel in habitu. vel
in tonsura notatum fu
erit in capitulo coram omni
bus quicumque ille fuerit
increpetur et statim post
capitulum prout abbas vi
derit corrigatur. Hoc au
tem summo opere cauere de
bent qui ad obedientias com
morantur ne in aliquis
eorum excepto priore absque
abbatis licentia reuer

tatur. nisi forte a priore
suo per aliqua causa mit-
tatur. **Quomodo ad horas sedere debeant**
In omnibus horis regu-
laribus alternatim sedeat
ex parte septimane prius.
et in alia secundus. et ab
eis semper uno post misso al-
ter stans. alter sedens a
summo dari situm inveniatur.
tur. Deinde cum ventum
fuerit ad gloria surgant
qui sedent et inclinabunt
cum ceteris. Ad sicut e-
rat. pro erigentur. Po-
stea cum inceptione primi
psalmi sedebunt qui pri-
us steterant. et stabunt
qui prius sederant. Si-
militer usque ad gloria. No-
tandum tamen est quod
dominica die quando dicta dicitur
in primo nocturno sed
post duos psalmos sessi-
ones et stationes alternantur.
ita quod usque ad octa-
vum pervenerit. Simili-
ter sunt quidam psal-
mi plures in quibus sessio-
nes dividuntur. In di-
ligam te domine mutatur
sessio ad cum sancto sanctus e-
ris. In attendite. ad

quotiens exacerbaverunt.
In misericordias domini. ad tunc
locutus es. et ad finem
huius psalmi. In audite
celi que loquor. ad videte
domini. In sabbato autem ex
quo incipitur. Domine ex-
audi orationem meam.
per singulos psalmos sessi-
ones mutantur. Ad pri-
mam etiam semper cum
duo psalmi sub una glo-
ria concluduntur ad si-
gulos psalmos sessio va-
riatur. Quotiens autem
aliquis scire vult utrum
sedere vel stare debeat.
semper ad superiores respi-
ciat. et secundum hoc quod
ordo alternationis exigit
sese disponat. Hoc au-
tem unusquisque summo
opere cavere debet ne un-
quam nisi pro magna ne-
cessitate in tempore sue
stationis exeat. Et si
quis exierit. surgat tan-
tummodo qui sub eo est.
et tamdiu stabit quo-
usque revertatur qui exi-
it. Possunt tamen hii qui
proximi sunt ei mutan-
do locum vacuum sue.

sessionis tribuere. Quod
si aliquis ex stantibus
statim reversurus egre
di necesse habuerit, ei qui
sub eo est in mane, donec re-
se non moveat. Caven
dum autem est ne un
quam in uno choro plus
quam duo iuxta priori
sedeant. Siquis tem
pore sue stationis fre
quenter exiens inqui
etaverit, in capitulo pro
clametur. Quicumque
non reversurus egreditur
accepta licentia in pre
sentia aliorum exeat. Ille
autem per licentiam exe
unte statim omnes qui
subter sunt mutabunt
ordinem sedendi nisi
forte novissimus psal
mus sit et tunc si ille
sedebat nullus se mo
veat. Si vero stabat
solus ille qui sub eo est
surgat. Propter il
los qui in choro suppre
mi sunt nec cum in
traverit nec etiam exe
unte mutatur sessio.
Fratres autem que liber ho
ra divinis quicumque super

se alios in choro non habent.
Quando duo circa
aliquem hinc inde seden
tes simul exeunt et ip
sum stantem in medio
relinquunt illius est pre
sens sessio qui in medio
stans relinquitur quousque
alter eorum aut uterque re
vertatur. Si ille qui
secundus est quem sedere
habet egreditur donec inter
sedere primus. ut si for
te ad stationem suam
non revertatur. is qui post
eum est primus sessio
nem suam non perdet.
Si autem ad stationem
suam exierit, primus
nichilominus surgat.
Si exierit aliquis se
dens de medio duorum stan
tium et ad sessionem e
orum non redierit infe
rior stabit donec ille re
vertatur: nisi forte supe
rior per caritatem invitaverit ei
ut sedeat. Qui aliquis
in ordine sedentium non
computatur. Domno
abbate absente. si prior
aut ipso absente suppri
or ad principium hore an

quam sedere incipiant. si
reuersus ingreditur. Debent
illi qui primus post eum
in ordine sequitur signi-
ficare. ut eius uicem si-
ne instando. siue in sede-
do suscipiat. ¶ Si quis
autem fratrum post in-
choationem sessionis cho-
rum intrauerit. ubicumque
sue sedi nullum superiorem
adesse inuenerit. ad locum
suum. & tenebit ordinem
quem inuenerit. Ceteri
omnes qui de medio sunt.
si omnes suos inferiores
adhuc stantes inuenerint.
poterunt intrare ad sedes
suas. Si autem suos infe-
riores sedentes conspexe-
rint. aut unus aut plures
inibunt ad sedes suas. Sed
descendent subtus ad no-
uissimas sedes suas. & ibi
ordinem suum secundum
quem inuenerint tenebunt.
¶ Si duo simul de eadem
parte iam sedentibus aliis
chorum intrauerint sicut
uenerunt sic sunt in cho-
ro absque prioratus obser-
uatione. Finita hora re-
gulari eant ad sedes su-

Nota

as. tamen si conuentus statim
post horam egressurus
est. non se moueant.
sed egredienti processioni
iungant se in ordine su-
o. ¶ Post gloria primi
psalmi nemo ingrediatur
chorum sine licentia. Post
medietatem hore nullus
ingrediatur. sed si quis
post aduenerit. in re-
trochoro eat. & in capitulo
inde ueniam petat.
¶ Ab hac regula excipiuntur
illi qui infirmitatem su-
am ultimi sedent. ult. n.
sola disciplina non ui-
ces standi aut sedendi
indicuntur. ¶ Qui in pri-
ores sunt inter eos primi
apte sanctuariis sedeant.
¶ Quando fratres in choro in
cappis sedent debent ea
sic genua honeste componere.
& unam horam cappe alteri
superponere. ita ut uestes
que superposite sunt clau-
suram gremii inter eden-
tes non emineant. De-
inde etiam circa se la-
tos sinus defluentes in
unum colligant. ne
uestibus circa hinc inde

diffusis sedentes appare
ant. Capitulum uero desu
regimen sit capiti non
latibulum faciet. Suf
ficit enim ut multum
si usque ad capillum tegen
dum totam coronam per
ueniat. Qui autem
in superpelliciis sedent
manicas utrasque simi
liter super genua sua per
transuersum componant.
Eodemque modo super pel
licia sicut cappas sube
undiquaque infimum
colligant. atque astrin
gant. Qui uero in su
perpelliciis recti stant et
manus in manicas habe
re debent. uel ambas.
uel ad minus unam: alte
ra cuiusque necessitatis
occasione subducta. Quo in
fres surgant uel qm. l' qlr le
habeant ad matutin.

Ab estiuali
sol sticio usque
ad solsticium hyema
le sic horologium tem
peretur. quatinus illud
noctis spacium quod ma
tutinas precedit per
singulos menses secun
dum incrementa noc
tium aliquantulum cres
cat: donec paulatim cres
cendo. tandem in hyemali
solsticio spacium illud
quod est ante matutinas ad il
lud quod post sequitur du
plum fiat. Similiter
per contrarium ab hyema
li solsticio usque ad estiua
le solsticium. sic tempe
retur: quatinus spacium
quod precedit secundum noctium
decrementum per singulos
menses decrescat: donec
paulatim decrescendo. Tan
dem in solsticio estiuali
spacium quod est ante matutinas
et quod post sequitur equale
fiat. Igitur cum tempus
matutinarum aduenerit:
surget secretarius. ne men
que in dormitorium lampa
des clarescere faciet: et ac
censa lucerna in medio dor
mitorio eam constituet:
ac deinde pulsabit nolam.
Illico fratres surgentes et
se preparantes: singuli ad
lectos suos sedeant. quousque
preparati sint uniuersi. Pa
ratis omnibus: percutiet prior
sensim nolam et statim
frater qui lucernam portat ac

capiet eam et manu sub
limē tenens. fumo rubs p̄
eum incedentibꝫ conuen
tum precedet. ueniensq;
ad hostium dormitorij
ibidem subsistet. quousq;
quod uniuersi fratres ecclesiam
ingrediantur. Ingressi
uero ecclesiam ibunt ad
sedes suas et dicent tri
nam orationē. Finita p̄
ma oratione dabit sign̄
abbas. et statim uniuersi p
sternentur. surgentes
que rursum inclinantes
dicant secundam. Da
to iterum signo rursus
prosternentur et denuo
surgentes: dicent tertiā.
Rursumque finita ea et
dato signo prosternentur.
et surgentes signabunt
se. inclinantes ad altare
residebunt. Sciendū tamen.
quod in festis diebꝫ et in oct̄
ta pascha usque ad pentē
non debent fieri prostra
tiones. Residentibꝫ uni
uersis: dicent. xv. psal
mos. finitis primis quin
que: ad kyrieleison. prosternē
tur. et formas ut inclinabunt
et dictis oratio

nibꝫ a sacerdote ebdoma
dario sacerdotes dicant
sedēs quinque. Iterum
finitis orationibꝫ dicant
nouissimos quinque. Et
notandum quod quando fratres
non prosternunt se. sed
tantummodo inclinātur:
tunc sacerdos. Ad. Et
ne nos eriget se et iusus
ad altare dicet oratio
nes. Ultimis orationibꝫ
terminatis non surgūt
fratres. sed dicent. Pater
noster. sub silentio. siue p
strati. siue incuruati.
Postea cum uero abbas sig
num dederit: surgāt
uniuersi et ipsi ad altare
signent se. Dicto itaque
a sacerdote. Dn̄e labia
mea. cum uentum fu
erit ad gloria patri. conuer
tentur omnes et humiliet
se chorus contra chorū
usque ad sicut erat. et
tunc erecti reducant
facies ad altare. Nota
dum est quod sicut ante mat.
sic etiam ante alias re
gulares horas. Pater
noster. debent dicere. et post
datum signum ad al

tare conu̇ſi ſe ſignare. ⁊
poſt inceptionem hore
uerſi ad choꝝ. uſq; ad.
Sicut erat. inclinare.
Infra. Venite. cum dica
tur. Venite adoremus.
ↄuertantur om̄ſ ad cho
rum ⁊ inclinent. uſq;
dum dicatur. Nos au
tem populus eius. ⁊ tūc
erecti rurſum ad alta
re conuertantur. Ad
Gl̄a inclinent uſq;. Si
cut erat. Eodem modo
inclinent quocienſ ī
eccl̄ia. Gl̄a patri. uno
tono ꝓnunciatur. Ex
cepto ad miſſam matu
tinalem. Infra ſepti
manam priuatiſ di
ebꝫ cū poſt. Venite. ch
rus inuitatoriū nouiſ
ſime reincipit. Ad ſic̄
erat ſurgentes fr̄es ſta
tim ad chorum. In feſtiſ
autem diebꝫ cū inuit.
Poſt uenite. ex ꝑte
a conuentu reincipit.
ſtatim ad ſicut erat
conu̇tentur ad altare.
Deinde cum inuit. a
cantoribꝫ nouiſſime
reincipitur. ſtatim oſ

ad chorum conu̇tentur.
In feſtiſ cū duo fr̄eſ. In
uit. cantant. ē p̄. Ps
inuitatoriū. Gl̄a patri
incipitur. Venientes hiſ
qui cantare hn̄t ad gra
duſ ſanctuarii uſuſ al
tare inclinent ⁊ hic in
cipiant. Inuit. Poſtea
n̄ ꝯuertant ad ſingl̄os uer
ſus inclinent. donec no
uiſſime ante Gl̄a ⁊ p̄
iterum cum inuit. rein
ceperint. ⁊ tunc inclinan
tes prius ad altare. De
inde ad choꝝ. redibunt
ad ſedes ſuas. Quociens
primum incip̄ ad matuti
nas. ſiue ad alias regu
lares horas mox ut in
cepit ad altare ſe inclinet.
ad cuius ultimum uſum in
clinent fr̄es ad chorum
uſq; dum dicatur. am̄.
⁊ tunc erigantur. Qual
cumq; antiph̄ incipit. fini
to primo uſu pſalmi incli
nent ad altare. Fr̄es q
ad matutinas legere
hn̄t ſi de inferioribꝫ fu
erint ante lectiones.
ſacerdotes ad gradum
ſanctuarii ꝑgentes in

clinent. si superioribus in
medio choro inclinare
debent. et sic tacentes
cum gravitate inclinent
albi. Quod si abbas fu-
erit in sede prioris incli-
nent semel mo ... Pri-
me et quarte et septime
lectionis lectores post
datam benedictionem non
debent statim lectionem
incipere donec tumul-
tus residentium conquiescat.
Singuli quique excepto
domino abbate postquam le-
gerint per medium cho-
rum procedentes usque ad
gradus sanctuarii ibidem
secundum tempus prosternant
se. vel inclinent. Solus
abbas quotiens legere ha-
bet ante lectionem et post
in introitu chori inter du-
as formas paululum ul-
terius altare inclinent.
Prime lectionis lector
in primo et secundo et
tertio nocturno ad le-
gendas lectiones debet illu-
minare candelam. Si-
militer dum cantatur
benedictus illuminabit
eam et ponens in abs-
consa. accipiensque collec-
taneum ponet utrumque super
formam coram ebdo-
madario sacerdote. qui
tertiam et sextam. et
nonam lectionem legunt. finita
lectione extinguant can-
delam. Qui novissimus
legit deferat librum
in choro eum de lectione
redierit. Qui responsum
cantat. ex quo il-
lud incipit stet inclinatus
altare. donec post ver-
sum inclinet et sedeat.
Qui tertium et sextum
et nonum responsum can-
tat. ad Gloria patri et post
inclinent. ad iubilum
autem quod ante versiculum
ponitur et ad altare omnes
convertantur. Deinde post
versiculum ad iubilum bene-
dictionis eius convertantur
ad chorum. Quo finito
prosternentur vel inclina-
buntur et post datam
benedictionem sedebunt.
Quando evangelium pronuncia-
tur stabunt versi
ad pulpitum. usque dum
dicatur et reliqua. et tunc
sedebunt. Quando Te

deum laudamus non can-
tatur ad repetitionem
ultimi versiculi post Gloria
patri convertentur fra-
tres ad altare et sic sta-
bunt usque ad gloria. Post
Deus in adiutorium meum.
in quadragesima et in ad-
ventu cum nonum responsorium. post
Gloria patri reincipitur
non convertuntur se fra-
tres ad altare donec fi-
niatur. Infra Te deum
laudamus. ad Sanctus sanctus.
inclinabunt ad chorum
usque dum dicatur. Ple-
ni sunt celi. Ad Intre
domine servum. convertan-
tur ad altare. usque ad
gloria. Post Deus in ad-
iutorium. In benedicite
ad Benedicamus patrem
inclinabunt usque ad
finem versus. Ad iubilum
antiphone post laudate
dominum. usque ad ympn-
num. Rursumque post
ympnum ad antiphonam. usque
ad iubilum benedictionis.
versiculi. iterumque ad
iubilum antiphone. post
benedictus convertentur ad
altare et tunc si pro-

stratio non fit ad orationes.
conversi ad chorum inclinabunt.
Quod si prostratio fit: ad kyri-
eleison. conversi prosternent se super
formas. finito. Miserere
mei deus sacerdos stans in
sua altare dicit orationem.
ad dominus vobiscum. Per omnia
secula. surgunt fratres.
et usque post. Deo gratias
stant conversi ad altare.
ad ceteras horas nec sa-
cerdos nec fratres surgunt
usque post Deo gratias. ex-
cepto ad vesperas. Quod si
commemoratio fit stent conver-
si ad chorum usque adore-
mus. et tunc inclinabunt
usque ad amen. Antiphone de sanc-
ta trinitate. de sancta cru-
ce. et alter suffragia de sancto
augustino et de omnibus
sanctis cum cantu prius
cantentur et ad eas fratres sem-
per prostrationis tempore pro-
sternuntur. Quomodo se
Ad matutinas de habeant fratres
sancta ad matutinas de beata virgine.
maria cum dicitur. Domine
labia. stant versi ad alta-
re usque ad ympnum. Ad
omnes ympnos de sancta
maria conversi stant ad

chorum. Notandum quod hore
de sancta maria media
uoce cum cantu dicende
sunt. et in hiis non incli
natur ad gloria patri. Ad
omnes psalmos conuenti
sedent. cum receptione
antiphone surgunt et in
clinant ad antiphonam. Post
laudate surgunt et con
uertunt se ad altare usque
ad ympnum. et ad oremus.
inclinant ad chorum dorsum
suffragia finiantur. So
lus sacerdos inter suffra
gia erectus stabit contra
altare. cum alii prosterr
nunt se. prosternatur et
ipse. Notandum est quod ad
horas de sancta maria et
in ad regulares horas. quando
prostratio non fit. cum dicuntur
orationes. inclinant fratres
usque post Deo gratias.
Tunc ad maiores uespe
ras et ad matutinas. quando prostrati
non sunt. statim post orati
onem ad Dominus uobiscum con
uertuntur ad altare. Post
matutinas. quando ad finem appro
quant. frater qui laternam
portat illuminabit can
delam. Veniensque stabit

ante gradus sanctuarii
contra medium altaris.
laternam manu de centro
eleuatam tenens. Ex
pletis omnibus surgent
fratres et exibunt. precedente
te eo qui fert laternam.
Exibunt autem fratres cum
processione ordinati bini
et bini ex utraque parte con
uenientes ita ut qui
extra iuniores sunt
non presumant egredi nec
confundere ordinem do
nec iuniores processerint.
Sic ordinati ibunt us
que in dormitorium. frater
qui laternam fert ad ho
stium dormitorii subsi
stet. Et postquam omnes
dormitorium ingressi fue
rint candelam extinguet.
Ingredientes autem
fratres dormitorium ad
lectos suos uadant. ac
deinde collocent se et
pausent. *Quomodo fratres debent*
Mane quando signum *mane se*
datur ad leuandum *gerere.*
surgentes omnes presentent
se et in lectis suis sede
ant. Deinde dato sig
no cum processione exeunt

uel in dormitorio ante
fenestram inclinabunt
sicut semper faciendum
est intrantibus et exeun
tibus. Post hec egressi se
dum transeunt ante
capitulum similiter ad maie
statem inclinabunt.
et tunc ibunt ad lauato
rium. ibi pectinabunt
se et lauabunt manus
suas. Inde ibunt cum
processione in ecclesiam. et
sic intrantes chorum sin
guli stantes in locis suis
uersi ad altare. uel si
tempus prostrationis fuerit prostra
ti ante formas sub
silentio dicent. Credo
in deum et pater noster. Si
tempus yemale est quod prima
…ne cantetur. surgen
tes expectabunt se in
uicem in dormitorio se
dentes singuli ad lectos
suos sicut supra dictum
est. Et dato signo ibunt
simul ad ecclesiam pen
dente lumine si opus
fuit et sic cantabunt
primam. Post primam
autem si ad laborem in
uadunt cum p[ro]c. ad laua

torium ibunt. Et no
tandum quod a kl. octo
bris usque ad cenam domini
tam festis quam priua
tis diebus cotidie mane
prima pulsari debet. di
uerso tamen modo. Nam a
kalendis octobris usque ad
festum sancti martini
et iterum ab octauis e
piphanie usque ad cenam do
mini. numquam pulsan
da est prima donec dies
manifeste appareat. Sic
tamen ut secundum noc
turnum uel incrementum
uel decrementum con
uentus. nunc tardius
nunc maturius surgat.
A festiuitate sancti marti
ni usque ad oct. epiphanie sic
debet prima pulsari. ut
finita prima apparen
te die possit matuti
nalis missa cantari. Hoc
tamen ualde cauendum
est ut numquam sic de
nocte pulsetur. quati
nus postquam dicta fu
erit. necesse sit autem
fratres in dormitorio redi
re aut matutinalem
missam cantare ante

diem. quod numquam fit

dz. Illo tempore cum pri-
ma statim cantetur. Fini-
ta oratione. s. Credo in
deum. et pater noster. dabit
qui conuentum tenet
signum. sicque omnes
signantes se egrediantur.
Sacerdos ebdomodarius
precedat et in introi-
tu chori subsistens asp-
pergat omnes aqua benedic-
ta. et sic omnes cum pre-
in claustrum exeuntes
que agere habent agant.
usque ad primam. Cum
autem primum signum
datum fuerit ad prima-
statim omnes ordinate
se in claustro. et quiño-
lunt eant in dormito-
rium. et lecto redeant.
Deinde cum secundo sig-
num aliquamdiu pul-
satum fuerit dato sig-
no cum pre intrent ec-
clesiam. et matricularius
pulsare cessabit. Ingres-
si uero fratres in choro
secundum tempus. uel pro-
sternentes se. uel incli-
nantes dicent. pater
noster. Deinde dato signo

ab eo qui conuentum
tenet surgant omnes.
et se signent et sic cantent
primam. Sic faciant ad
omnes horas. ad quicum-
que uult. stabunt omnes.
ad iubilum antiphone. Et
quicumque uult conu-
tentur ad altare usque
ad iubilum Benedictionis et
similiter ad Kyriel. pro-
sternuntur. uel inclina-
bunt. Qui non inclinant
ad chorum post confi-
teor. eriget se sacer-
dos. et stans uersus ad
altare dicet preces. et sic
finiet primam. Notan-
dum est quod si dominus abbas
presens fuerit dicet
confiteor. Si non. sacer-
dos qui non reuestitus
est. Cum sine missa tunc
cantanda non est. di-
cet confiteor. sacerdos
qui primam cantat. pri-
ma uero de sancta ma-
ria post missam ma-
tutinalem. Ad ceteras re-
gulares horas finitis
psalmis ad iubilum an-
tiphone conuertuntur ad
altare. usque ad gloria patri.

ad repetitionem post glo
ria stabunt uersi ad
chorum usque adoremus.
uel usque ad kyriel. Ad
horas de sancta maria
ad capitulum conuertun
tur ad altare usque ado
remus. **Qualiter se habe
ant ad missam matutina le.**
Ad introitum misse
matutinalis stant
fratres conuersi ad chorum
ad ultimum Kyriel. con
uertentes se ad altare.
Adoremus. conuerten
tur iterum ad chorum
et inclinabunt. Si gloria
in excelsis cantatur non
statim conuertentur ad
chorum. sed stantes con
tra altare illud finient
sine inclinatione et post
similiter. dum dicitur
oremus. uertent se ad
chorum et inclinabunt.
Si missa pro defunctis est
usque dum finiatur. Ds
uenie largitor. Si alia
missa est inclinabunt
donec incipiantur coti
diane orationes. Nam
finitis hiis que tunc
specialiter dicuntur ad
ceteras horas sedebunt
usque ad euangelium. Et
notandum quod ad ma
iorem missam in fine cantus
qui post epistolam dicitur.
non fit iubilum. donec
ad ultimum ante euan
gelium. Ad gloria tibi domine.
signabunt se omnes.
finito euangelio et dicto.
Dominus uobiscum. dum in
cipitur offertorium con
uertentes se ad chorum.
finito offertorio sedebunt
dum sacerdos sursum dicit.
orate pro me. inclinabunt
ad eum de sedibus suis.
rursusque sedebunt usque
dum dicitur. Per omnia
secula seculorum. Tunc surgent
et uersi ad altare. stabunt
usque dum finiatur pre
fatio. Tunc scs sanctus.
dicent ita uersi ad al
tare. Quo finito: se
debunt iterum. usque ad
Per omnia secula seculorum. Tunc
surgentes et uertentes
se ad altare ita stabunt
quousque. Agnus dei. ter
tio finiatur. quod simul
continue dicent. Quo
finito: conuertent se

super formas. uel inclinabunt. donec communio incipiatur. et hoc in missa pro defunctis. In aliis: donec pax detur. Quando uero pax datur eo modo datur quo in maiori missa describitur. Accepta autem pace singuli uertent se ad altare et sic stabunt. donec sacerdos uadat ad piscinam. Tunc incipietur communio quamdiu cetur illi ad chorum. Finito eo: uertent se ad altare usque oremus. Tunc rursus conuersi ad chorum inclinabunt. sicut in orationibus ante epistolam. Deinde sedebunt donec sacerdos conuersus dicat: Dominus uobiscum. Et tunc exurgentes conuertent se ad altare.

Qualiter se habeant conuentus ad maiorem missam.

Ad introitum maioris misse stabunt fratres uersi ad chorum. Quum introitum. Kyrieleyson. offertorium. Sanctus. agnus dei. communionem incipit. statim postquam inceperit: inclinet ad altare. In fine ultimi Kyrieleyson. conuertentur fratres ad altare usque oremus. Quando Gloria in excelsis cantatur: ad Et in terra pax hominibus. uertant se ad chorum et stantes erecti canent. Dum dicitur: Adoramus te. inclinabunt omnes ad chorum. Ad gratias agimus tibi erigentur et sic stabunt. Ad suscipe deprecationem nostram: inclinabunt iterum ad chorum. Ad qui sedes erigentur et sic stabunt. Ad cum sancto spiritu uertentur ad altare. Ad oremus. uertentur ad chorum et inclinabunt. donec omnes orationes dicantur. Quibus finitis et responso. amen. dum epistola legitur sedebunt. Ad graduale. Ad alleluia. Ad tractum qui in medio choro cantatur sedebunt usque ad ultimum iubilum. Et tunc surgentes conuertentur ad euangelium. Quando tractus communiter cantatur. excepta tamen

missa pro defunctis. uel
quando post all'a sequen
tia. debent statim sur
gere qn̄ incipitur et con
uerti ad altare quando
finitur. Et hoc notand
est q qn̄ sequitur cantare
all'a. in secunda repetiti
one iubilum n̄ h̄r. ad
Gl'a tibi dn̄e. semp sig
na būt se. finito euan
g'lio. si credo in unum.
cantetur. dum chorus.
incip. patrem omnipo
tem: uertent se om̄s
ad chor. et sic stabunt.
Dum dicitur: et homo
fc̄s est. et inclinabunt
ad chorum. usq ad resur
rexit tertia die. tunc
surgent et stabunt
erecti contra chorum
finito. Credo in unū.
Ad iubilu. am̄. uertēt
se om̄s ad altare. et tā
in oeptione. offertorij
uertentur ad chorum ite
rum et sic stabunt.
finito offertorio incli
nantes ad chorum sem
p manebunt. usq p
omnia s'cl'a s'cl'orum. Tūc
erigentur et stabunt

uersi ad altare. usq ad
Sc̄s. Sc̄s. ad sc̄s. uertent
se ad chorum et inclina
bunt. usq dum dicat.
Pleni sunt celi. et tūc
erigentur: et sic stabūt
usq ad Bn̄dc̄s qui uenit.
q dum dicitur uertent
ad altare. et signabunt
se. Sicq stantes. finiet.
Sanctus finito. Sanct.
iterum uertentur ad cho
rum. et psternent se s'
formas. uel si festum est.
stantes inclinabunt.
Dum canō misse dicitur
Qui ad canonē prostra
ti sunt non surgent.
donec secundo. p om̄ia
s'cl'a s'cl'orum. Ante pax dn̄i.
dicatur. Et tunc surgē
tes conuersi ad altare. Et
debent am̄. Sicq per
manebunt donec dicto.
Pax dn̄i. Gaudeant.
Et cum spiritu tuo.
Et tunc statim uertent
ad chorum. et incipient
agnus dei. Qui inclinat
stantes ad canonem et
tunc ad primū. Pōia.
am̄. Pater nr̄. erigent.
et conuertentur ad al

tare. Sicque stabunt usque
ad agnus dei. Dum autem in-
cipitur. Agnus dei: sicut
dictum est: statim ver-
tentur ad chorum et di-
cetur. agnus dei semel. et
deinde prosternentur: vel
inclinabunt usque ad pa-
cem. Pro pace ibit pre-
centor misse. Pacem au-
tem primum accipiet a
sacerdote diaconus qui
reuestitus et inclinabit.
Deinde dabit subdiaco-
no: et ambo inclinabunt
ad inuicem: et prius et
postea. Deinde diaconus
dabit precentori: et incli-
nabunt sibi: et ante et
postea. sicut omnes.
Deinde precentor abbati.
vel si abbas deest: priori.
Quod si et prior absens sit
primum feret illi qui
in dextro choro est supre-
mus. Deinde qui in si-
nistro. In missa autem
matutinali que privata-
tur. subdiaconus a sa-
cerdote pacem accipiet.
Deinde dabit precentori.
et precentor ad chorum
feret. sicut prius dic-

tum est. Si diaconus est
in missa matutinali ac-
cipiet a sacerdote pacem
et dabit ceteris sicut in
missa maiori. Quando
abbas surgit ad pacem.
vel si ille deest ille qui
primus est: omnes simul
surgent et stabunt contra
chorum donec pacem
accipiant. Superiores
autem postquam con-
versi inferioribus pacem
dederint. semper in versu
altare stantes permane-
ant donec totus chorus
ad altare vertatur. De-
inde breui spacio inter-
iecto dum incipitur se-
cundo agnus dei vertent
ad chorum omnes. Et fi-
nito. Agnus dei. secundo
tertium sine intervallo.
post illud dicetur. Ac
deinde statim communi-
o. Quo finito: vertent
ad altare. usque oremus.
Quando enim sacerdos pro-
nunciat. oremus: sta-
tim omnes conversi in-
clinant ad chorum. vs-
que ad finem misse. Quando
sacerdos conversus ad chorum

dicat. Dñs uobiscum. tūc
ipsi conuertuntur ad al-
tare. donec finitis omni-
bus. Benedicamus dño. Deo
gratias. et tunc signantes
se exibunt cum pr̄. in
dormitorium. Silr̄ post
uesperas qñ bis comedi-
mus. et in quadragesima.
et post uesperas de ccā cū
pr̄. in dormitorium ua-
dunt. Qualiter fratres
se habeant ad uigilias
et ad vs. defunctorum.

Ad uesperas et ad omnes
uigilias defunctorum
sine festiue fiant. siue a-
liomodo sedent pariter
fratres. Ad uesperas p̄
ultimum psalmum. Ad
requiem eternam surgūt
omnes et stant contra chorum.
quousque magnificat cū
sua antiphona finiatur. De-
inde prosternent se siue
fiant uigilie. ix. lc. si-
ue non. uel si festum est.
inclinant contra chorum
usque ad finem. Quando tres
inclinant. tūc sacerdos
ad Et ne nos. non erigit
se donec post psalmum.
et tunc erectus et ad alta-

re conuersus. dicat oratio-
nes. Ad vigilias autem
priusquam incipiatur
dicant fres. Pater nr̄.
Et post datum signum
signantes se cantent
eas. Quando nouissime an-
tiphona dicitur. tunc surget
omnes. et prosternent se.
uel inclinabunt ad cho-
rum et dicent. Versiculo fi-
nito et eius responsione sub
silentio. Pater nr̄. sub si-
lentio. Post. Sed libera
nos a malo. sedebunt.
Tunc frater qui dicturus
est primam. lc. surget.
et solus ad altare stans
aliis sedentibus primam
dicit eam. Deinde post.
R. dicat. V. Dicto. V.
inclinans sedebit. Tūc
surget ex altera parte q̄
secundam. lc. dicet. Si-
militer ad terciam. Quando
ix. lc. fiunt surget ad
primam nouissimus
ex parte septimanarii.
et deinde usque ad ultimā.
hinc inde alternatim. sic
tamen ut non post diaconum
subdiaconus. nec post
sacerdotem diaconus. Ad

legendum assingat. et
ipsa si utrobique alternatim uel
propter paucitatem fratrum
seruari non possint. ordinis
tamen districta seruetur.
Ex utroque choro surgentibus
ad lectiones legendas.
siue in sedibus suis. siue
in medio choro. Quando in
medio choro leguntur
lectiones: finita semper
lectione inclinabit ante
et retro. et sic reuertetur
ad locum suum. ubique stabit
donec uersum dixerit.
et tunc sedebit. In festiuis
uigiliis fratres ille qui
ix. lc. legit. finita ea non
ibit ad sedem suam. Sed
stans ibi permanebit. et
ueniet ad eum unus aliquis
de superioribus ex altera
parte. et dicent simul
uersus nona ex si. ergo
quot dicendi sunt. Quando
festiue non sunt. ix. lc.
℟. ad. ix. ℟. dicet. in sede
sua sicut ceteri. Quando in repetitione
dicitur. Dum
ueneris iudicare: surgent
omnes et stabunt
uersi ad chorum usque ad psalmum.
Si festiue sunt

uigilie quando ℟. ℟. finitis
uersibus a capite de capite
surgunt et stabunt usque
quo psalmus incipiatur.
et tunc sedebunt. Deinde
laudes eodem modo fi-
niantur: quo uespere defunctorum.
De uesperis minoribus de sancta maria.

Ad maiores uesperas et
ad uesperas de sancta
maria eedem obseruantie
sunt que in nocte ad maiores
laudes. et ad laudes
de sancta maria. Et notandum
quod uespere minores
aliquando ante maiores
uesperas dicuntur. Tunc
solummodo cum sequenti
die festum est. ix. lc.
Ad initium uero dicatur.
Pater noster. De completorio.

Ad priuatum completorium.
ad capitulum. ad
uersum. ad nunc dimittis.
eodem modo se habent
fratres quo ad uesperas.
ad kyrieleison. prosternentur
uel inclinabunt. et cetera
sicut ad alias horas. Quando
inclinati sunt sacerdos autem
confiteor non erigetur.
contra altare sicut ad

primā. s; inclinatus di cet fres. usq; confiteor. Dicta absolone. erigetur sacerdos contra altare. et sic finiet completorium. Oratio sicut ad ceteras horas plane dicenda est. absq; cantu. aliud complet'. sicut cetere hore dicitur.

Item ordo tonsure.

Coronam de subt' in rotundum attondeant usq; ad summū auricularum. fronte libera apparente. et collo prorsus detecto. Corona desup lata et sublata. et rotunda formetur. scilicet ut ambit' capillor. inter mediū caput cingens in latū modicus et equaliter rotundus appareat. Tempora tonsure hec sunt. a festo omnium scōr usq; ad pent'. quatuor ebdomodarū emenso spacio a pent'. usq; ad festum omniū sanctor post tres septimanas nisi festivitas vl' alicuius occasionis necessitas terminū constitutum tribus aut quatuor diebus preveniret vl' transire deposcat. Cum autē tps advenerit die precedente armarius in capl'o pnunciabit et die adveniente. sive ante capitulum. sive post capitulum. sive post prandiū. hoc est. qua hora abbas iusserit aquam calidā refectorarius habeat paratam. et scutellas et sellulas. q; omnia deferet in eum locum ubi radendi sunt fres. Deinde secundum numerū rasor. sive tonsor. venient fratres de conventu. aliis remanentibus. qui cum tonsi et rasi fuerint revertentur et alii sursum venient quousq; universi tonsi fuerint et regulariter fuerint pparati. Urgues etiam pp munditiam religionis excrescere non sinant. Omnes uno tempore radentur. Sibi et in uno loco ubi abbas iusserit nisi forte

aliquem aut infirmitatis
aut operis alicuius necessitas
occupatio. sive alia quelibet
causa rationabilis eum detine-
at et eum execucioni inter-
esse non sinat. Quivis et
ipse tamen sine licentia accep-
ta seorsum radi non pre-
sumet. Rasoria et for-
cipes unicuique alicui fratrum
commendari debent. ut
ipse custodiat et exter-
gat et in tempore consu-
re rasoribus prout congru-
um est distribuat. nequis
sibi velit proprium aliquid
92 ex hiis iudicare presumat.
Quicumque autem contra
hanc consuetudinem quip-
piam facere presumpserit.
id est sive coronam plus
iusto stringere aut co-
mam nutrire. sive quip-
piam aliud quod in com-
muni non tenetur agere vo-
luerit. in capitulo pro-
clamatus satisfaciendo sub-
iaceat. Siquis etiam ton-
sor aut rasor negligen-
tia sive temeritate pec-
catum fuerit in capitulo p-
clamatione ad satisfac-
tionem uocentur. Hoc tamen

cura specialiter subpriori
iniungitur. quatinus
ad eius examen et coma
mandatur et corona regu-
lariter informetur. Quan-
do raduntur silentium
tenere debent semper
ubicumque fuerint. nisi
in ea hora qua in conuen-
tu locutio est. Tunc
enim ipsis loqui conceditur
si in tali loco fuerint v-
bi loqui debeant. in qua
locutioni deputatus
sit. sive in eundo. sive
in redeundo. non cum
strepitu et tumultu.
sed modeste et ordinate e-
ant et redeant sub silen-
tio. **Ordo mandati.**

Omni sabbato faciendum
est mandatum nisi
fuerit festum .xii. lec.
vel oct. aut die postero.
hoc duplex festum dupl.
sequetur. infra pascha
etiam et pent. non fit
mandatum. Fratres extra
sedentes intra pratum se-
dentes infra columpnas
supra marginem pe-
des suos lauabunt. Ve-
stimenta autem fieri

gent interim manual
ia circa crura modeste
et pudice. ita ut ti/
pedes et si amplius mo
dicum detecti appareat.
Cum autem lauerint
pedes suos nichilominus
pudice sinent eos ti
bias manibus non leuan
tes. nec inmoderate ex
tendentes. neque alteram
alteri supponentes. sed
deorsum potius de subuc
inentis extergant et
calcient. Ac deinde eant
ad lauatorium et manus
lauent. Calceos autem
suos. uel caligas. uel sub
talares in presentia fra
trum inordinate non
exuant. nec ad colump
nas uerterent. ut ne
strepitum faciant. uel
pulueren conl tantum
inquant. Post vespe
ras signo accepto. abbat
bate cum tpc est pulsa
bit prior cymbalum
semel et matricularii
signum in ecclesia ad co
uocandum eos qui foris
sunt. Quo audito fra
tres de conuentu sur
gent et singuli sicud
agere interim uolue
rint quia necesse sit siue
in ecclesia siue in dormi
torio ibunt. ita ut se
cundum pulsum cym
bali omnes ordinati sint
in claustro. eo ordine
quo ad capitulum secretarii
ante lintheamina et aqua
tum et peluis afferet.
et ante capitulum inter
columpnas collocabit
unum ad extergendos
pedes et alterum ad ex
tergendas manus. Can
delabrum etiam cum
cereo accenso coram ab
bate constituet et omnis
quid ut transitus mi
nistrantibus. hec illa li
bere pateat. liber etiam
in quo ordo mandati scrip
tus est. super pulpitum po
net. Tunc primus omni
bus pulsabit prior cym
balum secundo et tunc
fratres subsequente abba
te ibunt in capitulum. lec
tor autem qui ad col
lationem lecturus est.
afferet librum et ponet
eum super pulpitum. Tunc

paratus erit sacerdos
et diaconus presentis
septimane in supelli
ciis. et ueniet sacerdos
et accinget se linteo.
quo pedes tergendi sunt.
et sublevans illud anterius.
et tenens utraque manu
intrabit in capitulum et pro
cedet ad pulpitum. Pri
or autem cum sacerdos
ingreditur capitulum. ter
cio pulsabit cymbalum.
et cessabit. ueniet que in
capitulum ipse. Tunc omnis
conventus ad introitum
sacerdotis assurget. et
ipse sacerdos stans ad pul
pitum dicet. Dominus vo
biscum. et excelso. Et cum
spiritu tuo. dicet ora
tionem. Actiones uero pla
ne absque cantu. Interim
uero diaconus paratus
esse debet ut finita oratio
ne statim sacerdotem
precedat ad pedes domini ab
batis. pelves et aquam
temperate calidam ferens.
ibique ambo flexis geni
bus precedentes diaco
nus ad sinistram. sacer
dos ad dexteram laua

bunt pedes eius. modus
autem lavandi talis est.
Extendet paululum re
tincta veste utrosque pe
des sibi iunctos. quos sa
cerdos sinistra manu sub
iecta excipiet. linteum
interim brachio sinistro
superiaciens. dextera
autem manu pedes su
avit desuper tergens di
acono aquam superfun
dente bis domno abbate. ce
teris semel. quos deinde
sacerdos linteo desuper
extenso vel expanso ob
voluens modeste siccа
bit inclinato capite. cum
pollicis suis ad unam vicem
extergget. semelque deoscu
labitur. Deinde surgen
tes et inclinantes in parte
sinistra. ibunt ad prio
rem precedente diacono
et domno qualitate sacerdote sub
sequente. eiusque similiter la
vabunt pedes. Post ea
revertentur ad dextrum
chorum. vel si prior ab
sens est. statim postquam
lavant pedes domni abba
tis ibunt ad dextrum
chorum incipientes

a summo usq; ad nouis-
simum omnib; pedes
ex ordine lauabunt.
Deinde ad sinistrum cho-
rum reuertentur & simi-
liter omnes a summo deor-
sum p ordinē abluēt.
Hijs pactis exibit sa-
cerdos et diaconus pi-
ter foras capłm. a quo
alter sacerdos. s; ebdomo-
darius sequentis septima-
ne qui ei succedet lin-
theum suscipiet et
similiter stringet se
& alt diaconus eius d
sequentis ebdomade pel-
ues & illis prioribz in ca-
plm reuertentib; ad se-
des suas. sequntur isti
& abluent pedes eorū p-
us sacerdotis. postea di-
aconi. Hijs pactis ne-
met subdiaconus eius-
dem. s. sequentis septi-
mane & accipiet aliud
lintheum quo manus
tergende sunt & cum
eodem diacono suo ui-
delicet cum septimana-
rio alias pelues ad ma-
nus pparatas & aquam
ferente & pcedente p-

cedet ad dominum abbatē.
& fundente diacono a-
quam manibz eius & a-
o. Subdiacons interea cū
lintheo stabit ad sini-
strā. & qui in dex-
tro choro supremus fu-
erit de contra ad dextrā
occurret. subiectoq; lin-
theo manicas lauantis
continebunt & ex ter-
gentī lintheum pbebit.
Deinde ad priorem ibit.
& postea ad dextrum cho-
rum reuertentes ordīe
omnibz ministrabunt.
Si de est prior: statim
ad dextrum chorum ibit
desuper diacono linthe-
um manibz lauantis
subiciente. & eo qui p-
ximus est ex altra pte
suscipiente illud & sic
ministrante. ut duo
semp lintheum teneāt.
& tercius aquam infun-
dat. Postquam omnes
p ordinem lauerint: re-
meet diaconus & subdi-
aconus priores septima-
ne. & accipientes pel-
ues & lintheum mini-
strabunt eis. Dum h

funt: cantantur qdam
antiph que ad hoc or-
dinate sunt. quas quid
non ore clamose pnun-
ciare. s post mo — de-
ste et tempe — rate.
Qn antiph ad finem
appinquant surget
sacerdos ille. s. qui man-
datum incep. et pcedet
ad pulpitum. finitis
autem antiph et sur-
gent fres et sacerdos
dicet cap. et cetera sicut
scripta sunt in libro. et
R. debunt fratres ita
erecti stantes. Cum ue-
tum fuerit ad kyriel.
et Rndebit chorus ad
ipsum kyriel. ad per
omnia secula sclor eri-
gentur fres. finita oro-
ne succedet lector et dic.
Iube domp̄ne. dataq
bndictione sedebunt
fres et ille lectionem le-
get. Cumq duo ul tres
uersus lecti fuerint faci-
et abbas more so lito sig-
num. et tunc ois conue-
tus surgens pcedente
ceroferario cum cereo
ibunt in refectorium

ibunt: ibique collocati.
sicut in cotidianis diebz ter-
minabunt. Cereus in
refectorio sup mensam
ponetur coram dno ab-
bate. quam cu lector
finita lectione. surgz
iterum recipiet ille q
portat. descendensq et
ante gradus stans ex-
pectabit. donec d abbas
surgens gratias red-
dat. Tunc sender cho-
ro. ipse inclinans ad dex
de se conuertens p medium
refectorium descendet.
et chorum denuo ad eccli-
am reuertentem pcedet.
Hic maxime refectora-
rio et secretario prouiden-
dum est. ut ea que ad cu-
ram eor ptinent i te-
pore parata sint. Pro-
uidendum est. ut ea que
ad curam eor ptinent
in tempore parata sint.
Prouidendum est in fribz
qui foris ministeria hnt.
ne tarde ad lauandos p-
des conueniant. aut
segnes ad mandatum
occurrant. et ut nulli
omnino ab hoc celebri.

ob negligentiam se subtrahit. Quod si forte aliquis tardius occurrerit. et viderit sacerdotem in lavando pedes sedem suam iam pretergressum. et ascendat ipse ad sedem suam. Si novissimus omnium sedens ibi adventum sacerdotis prestoletur. Postquam pedes eius loti fuerint: statim ad sedem suam ascendat. Si autem vel ministri ea que necessaria sunt tardius preparaverint. vel hii qui adesse debent tardius aut indecentius occurrerint: singuli secundum modum culpe dignam satisfactionem in capitulo exsolvant. Magna enim cura et sollicitudine omnes in commune studere debent. ut huius sacramenti misterium religiosissime. et reverentissime exequantur. quatinus pia et humili devotione convenientes fiant in-vicem asserunt per exteriorem ablutionem interius adiuvante domino emundari mereantur.

De mandato trium pauperum.

Mandatum trium pauperum quod in quadragesima cotidie fit: in capite ieiunii incipitur: et cena domini finitur. Singulis itaque diebus cum fratres de refectorio ad gratias in ecclesiam vadunt. sacerdos. diaconus. subdiaconus qui ad maiorem missam revestiti fuerint ad introitum ecclesie cum servitoribus subsistunt. statim super pellicias induti precedentes et gratias finientes in ecclesiam locutorium exeunt ubi pedes pauperum quos elemosinarius ibidem preparatos habere debet abluunt hoc modo. Primum coram pauperibus collateraliter se disponant: sacerdote ad dexteram stante. Deinde simul genua flectentes. dicat sacerdos. Dominus vobiscum. Ac deinde orationem Actiones nostras quesumus domine. Qua finita: surgentes. incipit sacerdos. Antiphona. Mandatum

nouum cum cantica sub
misse tantum. ac deinde ceteras
antiph. Quotquot ne
cesse fuerit. Interim i
pauperum lauant pedes.
primus sacerdos postea
diaconus. Eodem ordi
ne manibus pauperum
aquam infundant. De
inde suas etiam ablutas
manibus panem et nummum
pauperibus offerunt. sic
genua flectentes: et ma
nus accipientium oscu
lantes. Expleto humi
litatis officio et finita
antiph. et eo ordine dispo
siti. quo supradiximus.
coram pauperibus profunde
inclinantes. dicit sacer
dos preces et orationem. sicut
sunt in libro. Quibus fi
nitis uadunt ad laua
torium. sic dicentes uesperas
pro defunctis. si clia debu
erunt. Dominicis uero
diebus hoc mandatum post
cenam fieri debet. Ad hoc autem
officium faciendum ele
mosinarius aut aliquis
de conuersis fratribus inter esse
debet ut necessaria lauandum a
quam et manutergia. et

quicquid necessarium fuerit
subministret. Hec autem
prebenda quam habere
debent: unusquisque u
nam micham. et unam
mensuram uini. et unam
scutellam leguminis. et
tria alleca. **De minutione**
Quinquies in **omnibus.**
anno fiunt generales
minutiones. extra quas
sine periculo grauis infir
mitatis. licentia minu
endi nulli omnino con
ceditur. Propterea enim
causa sepe communibus minutionibus
esse conceditur. ne aba
liquo exceptis hiis tem
poribus superfluo singulariter
requiratur. Prima est
in septembri. Secunda
est ante aduentum. tertia
a est ante septuag. Quar
ta post pascha. Quin
ta post pent. Cum autem
tempus minuendi fu
erit. uel aduenerit. die pre
cedente priuatim abit in
firmarius in cap. Post
ea cellararius secundum tempus
et possibilitatem prepara
bit que necessaria erunt mi
nutis. Die autem ad

ueniente in capitulo domnus ab
bas designabit quos uo
luerit et quot uoluerit.
ita ut ad minus sint tres
sex minuant. siue. iiii.
uel quinque. et illos priores
esse uidebit. Nullus autem
se uel iussus subtrahere.
uel non iussus ingerere
debet donec ad eum ueniat.
Iuniores persone singilla
tim non minuant si
ne senioribus ut ex eorum
presentia et societate semper
in disciplina teneantur.
Fratres qui foris conuen
tuum ministeria habent per
quibus sepius exire co
gantur. cum aliis non
minuant. non loquan
tur sicut nec ceteri. Sed
neque tunc cum foras mi
nuunt. siue simul siue
sigillatim infra came
ram ubi pausant et
comedunt aliquando
loquantur nisi secundum con
suetudinem aliorum mi
nutorum. Cumque aliquis
ex ipsis in hora silentii
foras pro necessitate ad
loquendum egreditur e
minus recedat. ne ab

his qui intus in silenti
o fuerint audiri possit. So
lus abbas in minutione
sua loquatur. nec eum
egredi oportebit quotiens
pro aliquibus causis super
uenientibus siue rebus qui
buscumque disponendis.
Benedictionem autem preceptum
siue consilium dare cui
necesse est. Sic tamen ut nec
ipse circa se multitudinem
esse permittat. nisi hos solum
modo. qui aut ei seruiunt.
aut ad eum pro consili
o querendo accedunt.
nec alios suo exemplo ri
gorem discipline frangere
cogat. Determinatis i
gitur personis in capitu
lo infirmarius prouidebit
ut minutoribus paratus
sit in camera ubi minu
endi sunt fratres. atque
ignis et faciole ad ligan
das cicatrices minutorum
singulique lecti singulis.
Deinde cum euangelium
lectum fuerit aut si
forte qui minuendi sunt
dilatio grauis. statim post
capitulum ipse infirmarius
educat sub silentio. in

moribꝫ p̄cedentibꝫ. ⁊ ma
iorıbꝫ secundū ordinem
suum subseq̄ntibꝫ. con
ueniatur in locum ubi
minuendi sᵗ fratres.
Ibi cum inuenerint si
hora silentij fuit de hijs
q̄ ad p̄sentem necessitatē
ptineat submisse et
reuerenter loqui eis ꝯ
ceditur: uniuiq; si tam
diu minutus sit. Cum
autē minutus fuerit
quisq; in illo qui ei desig
natur lecto cum silentio
⁊ quiete collocare se dꝫ.
nec lectos mutare. nec
ullus in lecto nec ante
lectum alterius sedere.
nec exire usq; ad minu
tionis finem usquam e
gredi foras. nec a cōi so
cietate se cedere. quãe
missam audiant. capᵒ
tm̄ ⁊ collatōni int̄ sint.
Semp siᵗ incedant iuni
oribꝫ p̄cedentibꝫ et iu
niorıbꝫ ordine subseq̄n
tibꝫ. Simul stent simᵗ
sedeant. nec omnino a
liquid ex eis solus agus
extra p̄sentiam alio
rum oberrare p̄sumat.
Tempore silentij in lec
tis suis quieti iaceant.
Cum autem in cōtinē
ti loco est tantum ēē
loquendi licentiā habe
būt. ita tm̄ ut singuli
suis locis seorsum seden
tes modeste et religiose
ad inuicē illud faciant.
Nullus de hijs qui foras
sunt fr̄ibꝫ ad eos ingre
diendi licentiam habe
ant. excepto solo celle
rario. ⁊ hijs qui eis for
te ad inferendos cibos ser
uiunt. Statim autē
ut in conuentu lectis fi
nita fuerit: ipsi silen
tium recipiant. Dꝫ au
tem dᵉ abbas unam a
liquam p̄sonam p̄uide
re que assidue coram e
is sit. ut testis ⁊ custos
disciplinē eoꝝ ēē possit.
⁊ in horis silentij ipsis ta
centibꝫ coram eis ad in
structionem ⁊ ꝯsolatōnē
p̄ter lectionem recita
re. Sic etiam si qua ne
cessaria sint p̄uidere.
Hoc etiam fit. Si quis
infirmitate cogente
solus minuatur ut

non sine custode relinqua-
tur. Singul' diebz debet
cellararius ante horam co-
medendi in tempore lo-
cutionis eos uisitare. et
indicare eis. quos uel q'
les apparatus cibor pos-
sit. et ex hiis que mag'
eis placuerint offerre.
Ipsi autem nec in solita.
nec in superflua querendo
eum aggrauare debent
nec multiplicarios ap-
paratus uel apparatus
ciborum exigere. Ad collo-
nem qn conuentus in
refectorium uadit. sine
etiam lectio et capitu-
lo finiatur. et statim con-
uentus etiam ingredi-
atur. ipsi in capitulo re-
maneant. ibique comple-
torium dicant. In estate
post prandium in dormi-
torium ibunt cum a-
liis. excepta prima di-
minutionis. Cum au-
tem uadunt. nec ante
conuentum intrent.
nec post demorentur.
et cum exeunt statim in-
trent in infirmariam
suam. Quando in conuentu

nona incipitur. incipi-
ant et ipsi. Qua fini-
ta dicto benedicite. loqu-
tur. hoc eis conceditur.
propterea quod semper stare non
possunt. quando in conuen-
tu lectio incipiatur ante
collationem cenare de-
bent. Et si forte impe-
dimentum aliquod sup-
uenerit. non sine licen-
tia abbatis aut collati-
onem dicere. aut post collo-
nem remanere presumant.
et statim postquam ce-
nauerint ad dormito-
rium uadant. In capitulo
completorium et matuti-
nas in loco statuto di-
cant. Infirmi non prosternan-
tur. nec ad orationem
stent. sed sedentes orent.
Tribz diebz minutio
durabit. Post terciam
diem ad matutinas uenient.
et de cetero in conuentu
erunt. Sicque die quar-
ta in capitulo absolutionem
suscipiant. Si festum
fuerit duplex tercia
die uenient ad vesperas.
et de cetero horis intererunt.
In sero post uesperas

in infirmaria cenabunt. Si quis autem in minutione sua aliquid sive in loquendo sive in discurrendo ubi non debet sive aliud quippiam contra disciplinam fecerit: maxime si in exigendis sibi curiositate aut in congrua preparatione ciborum aut de eis murmuraverit, aut plus quam decet locutus fuerit: tam per illum fratrem qui discipline custos ad eos quam per alios cum ad conventum redierit proclamatus dignam satisfactionem exhibeat.

Qui de ventosis vel tarsis minuendi sunt omni tempore post vesperas id facere debent: et deinceps per totam diem sequentem. Interim dum hore cantantur vel dicuntur in recto choro se debent et quando conventus in claustrum sedet vel in labore est, in lectis suis in dormitorio quiescere possunt. In refectorio cum ceteris comedant et pitanciam cum ceteris habeant. et sequenti nocte ad matutinas venientes chorum intrant quia hi minutione non petunt veniam in capitulo.

De his qui foris sunt quando conventum reverenter portabunt.

Fratres qui foris presunt si quando claustrum ingrediuntur: presente conventu fratrum nec per conventum transire nec inter alios sedere presumant. nisi cappis vel superpelliciis induti sicut ceteri. nec cucullas id est capparones vel pilleos id est almucias in capitibus habere vel quibus aliud quod communiter non utuntur indumentum gestare in choro audeant. Igitur si quando necessitas postulaverit ut claustrum intrent in hyemali oratorio presentibus fratribus ex alia parte circueant. ut non transeant per medios eos. Fratres autem laici numquam presente conventu propius accedant: quam in parte remotiori. que

de contra est. hoc est ab
hostio cellarii usque ad os/
tium locutorii interio/
ris vel privati. ita ut de
contra ad mediam partem
claustri venientes sive
ineundo. sive in redeun/
do semper conventui
inclinent redeuntes. et
sic procedant. possunt
tamen si necesse fuerit aliquando
alieno ductu. et cum li/
centia abbatis presente
conventu a latere tran/
seuntes. vel in dormito/
rium duci. vel in eccle/
siam. vel ex altera par/
te ad locutorium commu/
ne. ita ut iuxta tran/
seuntes semper versus
conventum inclinent.
et nunquam per medium
conventum transeant.
Absente autem conven/
tu possunt si necesse est
ex omni parte transire.
Quando autem necessitas
exigit presente conven/
tu ut operarii in clau/
stro inducantur. sive
quelibet laice persone
extranei vel domestici
quod nunquam hoc quod/

quod ille est frater presumat
nisi prius licentiam ab
illo qui conventui tenet
accipiat. etiam si abbas
quemquam inducere vo/
luerit. prius hoc conven/
tui indicari faciat. Omnes
enim conventui reveren/
tiam debent. Quicumque
ergo frater processionem
venientem viderit. sta/
tim inclinare debet. et
si abbas ipse de contra sta/
re vel sedere. seu ambu/
lare. nec conspectui fra/
trum se irreverenter
ingerere. Nullus in con/
ventu ponat scamna
sibi vel scabella preter
communes sedes. nec pul/
pita. nec fulcra consti/
tuat. nec aliquid extra
preter macul communibus
Sibi molli substernat.
Quando conventus in clau/
stro est. fratres cum in locu/
torio ad loquendum ingre/
diuntur. ita submisse
loquantur. ut a fratribus qui
in claustro sunt. non
audiantur. *De unctione infir/*
Quando infirmus *mori.*
inungendum est

dz infirmari hec domno ab
bati nunciare. Tunc ab
bas aduocato sacrista iu
bebit. ut preparet ad unc
tionem necessaria. uidelicet
oleum et stuppas. uel pan
num ad detergendam
unctionem. aquam be
nedictam. laternam.
crucem. Deinde preparatis
omnibus indicat sacri
sta abbati. Qui signum
fratribus faciens inde
tum omnes conuenire
facit. Ubi postquam omnes
congregati fuerint. sa
crista de iunioribus quos
uoluerit euocat ad pre
dictam crucem. aquam
benedictam et laternam. ipse uero indutus
super pellicio. ampullam
cum oleo accipiet. Sic
que preter inchoarum p
cedent. precedente aqua
benedicta. Deinde later
na cum lumine. deinde
cruce. nouissime post
crucem eo qui oleum
portat subsequente.
Et si abbas unctionem
facturus non est sacer
dote ebdomodario p'

eum in suppellicio cum
stola et manuele ordi
nato. Ceteri .i. qui aquam
benedictam et laternam et
crucem portant. In cappis
esse debent. Hoc modo g' or
dinatis ante gradum ab
bate signum dante egre
diuntur processione
precedente et ceteris ordine
subsequentibus. Si abbas
unctionem facturus est.
non exuet cappam nisi
in infirmaria et erit in or
dine suo. armario stolam
cum manuali ferente.
Processio autem sub silen
tio usque in infirmariam
ibit. Abbas autem nouis
simus ingrediens. dicet.
Pax huic domui. uel si
ipse presens non est sacer
dos ebdomodarius siue
in infirmarie introitu.
Post hec abbas exutus
capa suscipiet stolam
ab armario et ipse arma
rius coram eo manuale
tenet. Tunc dicet.
Dominus uobiscum. Post
ea orationem. Deus qui
per apostolum tuum jacobum.
finita oratione acce

dens ad infirmum dicit
Benedicite. Tunc ipse in
firmus humiliter rogat
dominum abbatem et ceteros
qui ibi astant. ut per
caritatem fraternam si quid
erga eos deliquid: ei di
mittant. Postea iuben
te abbate. dicit confite
or deo et omnibus sanctis et ti
bi pater et uobis fratres. Dicto con
fiteor et oratur pro eo fratres di
centes. misereatur tui
omnipotens deus et cetera. Postea
abbas solus dicit. Absolo
nem et remissionem. Quod
si laycus fuit faciat con
fessionem suam roma
nis uerbis et egradum et
fratres se reum esse confi
teatur. fratres uero et
abbas eo modo quo supra
diximus. Respondent. Quod
si abbas fuerit qui inunge
dus est. Similiter ipse ro
gat fratres ut ei dimittant
si quid erga eos deliquid.
Tunc fratres flecten
tes genua coram eo: pe
tunt ab eo absolonem
et humiliter eum rogant
ut ipse eis quoque dimit
tat. quicquid contra
eum deliquerunt. Tunc ab
bas ipse dicat confiteor. Quo
dicto: fratres dicunt. misereatur
tui. ipso subiungente ab
solonem. Qua facta: sur
gunt fratres et armarius incipit.
Intret oratio mea. Tunc fra
tres stantes cantant vii.
psalmos penitentiales. Inter
dum psalmi cantantur:
prior accedit qui unctio
nem facturus est. ad ab
batem et ungit eum oleo
sancto. Quod si alius fuit
quam abbas accedit ad
eum sic et ungit eum.
Secretarius autem huic
officio abbati debet assistere.
oleum preparare et postquam
abbas perunxerit infirmum:
et omnia que ad hoc pertinet
dixerit. ad singulas unc
tiones ipsam unctionem
cum panno lineo. uel cum
stupis detergere. Quas
post unctionem in pisci
nam combureret. Arma
rius autem coram abba
te rutrum librum tene
at. Expletis igitur omni
bus que ad unctionem per
tinent. sicut in manuali
habetur exeant et abbas

in piscina lauet manus
suas. Qui statim infirmo
communicari debuerit: fi-
nitis psalmis inter duas
orationes dicantur. exeant
duo de fratribus ad ecclesiam
quibus sacrista innuerit in-
de. unus sacerdos. qui
deferat communionem in
calice offertorio cooperto.
et alter qui ante eum
portet lanternam et cam-
panellam innuat. Abbas
etiam postquam orationem
finierit: abluat manus
cum sale in uase mundo.
et tergat cum manutergi-
o. ibidem ad hoc preparato.
et ipsa ablutio in piscinam
proiciatur. priusquam uero
abbas infirmum communicet:
alloquatur eum hoc modo. Frater
letaris quod in fide christiana
moreris. Respondeat. Etiam.
Vel quod moreris in isto
habitu? Respondeat. Etiam. Fateris te
male uixisse: ut merito
tuis meritis bonum tribuatur.
Respondeat. Etiam. Penitet te hoc?
Respondeat. Etiam. Confiteris te
non tam bene uixisse quam
debuisses? Respondeat. Etiam. Pe-
nitet te? Respondeat. Etiam. Habes uo-

luntatem emendandi si
spacium haberes? Respondeat. Etiam. Cre-
dis quod propter te mortuus est
dominus deus? Respondeat. Etiam. Agis ei gratias?
Respondeat. Etiam. Confiteris te non
nisi per mortem eius saluari?
Respondeat. Etiam. Age ergo dum
superest anima tua in te.
In hac sola. scilicet morte christi.
totam fiduciam tuam
constitue. In nullam a-
liam te fiduciam habeas. Hu-
ic morti te totum com-
mitte. hac morte totum
te contege. et si dominus deus
te uoluerit iudicare:
dic. Domine mortem domini
nostri ihesu christi obicio inter
me et iudicium tuum.
aliter non contendo te-
cum. et si dixerit quod pec-
catores: dic. Domine. mor-
tem domini nostri ihesu christi op-
pono inter me et peccata
mea. Si dixerit quod me-
ruerit dampnationem:
dic. Domine. mortem domini nostri ihesu
christi obtendo inter me et
mala merita mea. ipsius-
que meritum offero pro
merito quod debuissem habere
nec habeo. et si dixerit quod
tibi iratus sit: dic. Do-

domine. mor. d. in̄ iudiciu
pono mortem tuam inter me et iram tu-
am. Quo expleto: dicat
ter infirmus. In manus
tuas domine commendo
spiritum meum. re. me-
d. d. ve. Conuentu ad ip-
sum sedente. Ac confes-
sione finita: offertur
ei crux ab abbate ut eam
adoret et osculetur. Quod
si non dicat: eodem modo
alloquitur abbas infir-
mum. Post ultimam
orationem unctionis
prius antequam disce-
dant ordinatim. oscu-
latur ab omnibus. primo
ab abbate. Et sic dicta
oratione. Exaudi nos
domine. cum pace revertan-
tur ad chorum. De cetero
ipse infirmus diligen-
tibus custodiatur et a se-
cundo abbate frequentius
visitetur. De fratre
moriente.

76 Cum frater morti penitus
appropinquaverit: ad ter-
ram cilicium extendatur.
et desuper cinis in modum
crucis spergatur. Ac de-
inde supponatur. De

hinc pulsato signo in
ecclesia si conuentus est extra
claustrum. vel percussa cre-
bris ictibus tabula in clau-
stro. si conuentus intra
claustrum fuerit accur-
rant omnes velociter ad
morientem. dicentes. Cre-
do in deum. bis vel ter. pri-
us si nox est accensis lu-
cernis in via per quam itur
in infirmariam. Ceteri
cellarius ad custodiam
ecclesie remanere debet et cu-
stos claustri et si nox fuerit
fratres novicii audito soni-
tu tabule. citius quid
surgant. Sed tamen donec ad
eos magister eorum veniat. ad
morientem nullatenus
currant. Sacrista non de-
ferat albam stolam et
manuale. qui etiam mit-
tat qui deferat crucem
et aquam benedictam.
Si ad refectionem sede-
rint: audita tabula ve-
lociter exeant omnes.
et non dicatur. tu autem.
Refectorarius tamen vel
solatium eius ad custo-
diendum refectorium
remanere debet. Quod si ad

sonitum tabule relicte
ultimi pulmenti desup
mense sublate fuerint.
iubente abbate. dicatur
tu autem. Et dicto bre
uiter uersu subiungen
te ebdomedario. Agimus
tibi gratias. statim exeat
dicentes. Credo in deum.
Similiter ad cenam fa
ciant. Si iam ipse finita
fuerit. Si ad collationem
sederint dicat lector.
tu autem. Post uero
expleto defuncti officia
o si uenium fiat simil
cum processione eant bi
bere. nec reincipiatur
lectio. Si ad mandatum
exeat abbas et quibus ius
serit cum eo. finito man
dato non incipiatur lec
tio. Si ad mandatum exe
at abbas et quibus iusserit
cum eo. finito mandato
non incipiatur lectio.
Sed statim fratres qui re
manserant exeant. Sed
in oratorio ad maiorem
missam. uel ad canoni
cas horas. uel si processio do
minicis diebus. uel quan
documque fit iam dicto
to exeunt. abbas et pri
or et infirmi qui ex
choro sunt. et alii quos
abbas iusserit eant. Ce
teri uacaui soluto comple
tes opus inceptum. se
quantur illos. Si finita re
gulari hora mortuus
fuerit. non currant.
sed moderate cum processione e
ant. dicentes. Miserere
mei deus. et de profundis.
et si opus fuerit. Lauda
anima mea. d. finito in
c. Requiem eternam.
Cum ad illos peruenerint.
dicant quod illi. Quod
si finita regulari hora
nondum obierit. cur
rant dicentes. Credo
in deum. Cum ad ali
os peruenerint. dicat
similiter quod illi. Qui
primi ad morientem
currentes peruenerint.
statim incipiant le
taniam. finita letania.
si adhuc uixerit dicat
vii. psalmos. Si autem
expletis his omnibus
nondum obierit dice
dant relinquentes. cru
cem et aquam ben.

dictam. et duos fratres
qui simul cantent. Quo
ueniente signo uocantem
fratrem morientem. in proxi
mo migraturum: uel
tum percussa tabula ad
uocent fratres. Cum uero
frater obierit: incipiant
commendationem. et tunc
sacrista mittat qui thu
ribulum deferat. et cama
ricularius classicum pul
set. Facta commendatione
prouideat abbas a quibus
et quomodo abluatur.
et inuoluatur. Quo dum
fit: fratres a defuncto se
orsum ordinati quantum
locus permiserit. facti
ant officium plenari
um pro eo. Completo
officio dicant horas de
sancta maria si eas di
miserint. et psalmos fa
miliares. Si eas dicere
non habent: incipiant
psalterium. Interim a
li qui canonicam ho
ram diei in ecclesia in
funserant. sedeant
alicubi. et reincipien
tes a capite ad usque fi
nem perducant. Ma
tutinas a principio non
reincipiant. sed ubi di
miserant. Hoc autem
sciendum est quod conuen
tus si matutinas canta
uerit audito sonitu ta
bule ipsas matutinas
ad laudes terminabit. ni
si forte dies ita prope fu
erit quod expleto defunc
ti officio matutine lau
des conuenienter canta
ri non possint. Abluto
itaque corpore et posito in
medio et congregatis
fratribus incontinenti psal
modia. finito tamen
psalmo quem incepe
runt. tunc abbas indu
mat stolam. et aspergens
corpus aqua benedic
ta et thurificans dicat.
pro eo quod manuale docet.
Quo dicto: imponat
armarius. R. Libera
me domine. et sic efferatur
corpus in ecclesiam ta
li ordine ut aqua bene
dicta antecedat. De
inde thuribulum per
modum latina. postea
crux sequatur. post
cereos incedant

fratres eo ordine quo stant
in choro. post omnes. deinde
abbas cum stola. Deinde
defunctus a. ultimum. Fratribus quo-
que iussent abbas sublatus,
quos et conversi sequantur.
Si alius quam abbas fe-
cerit obsequium post
crucem eat. teneat li-
brum et stolam habens
ad collum. venientes in
ecclesiam deponant in cho-
ro. mox ut presbiter in-
venerit ecclesiam et tercium
pulsentur signa. fratres
qui aquam benedictam et
cetera portant. stent ad
caput defuncti eo ordi-
ne quo venerunt et ab-
bas post eos. finito can-
tu et dicta ab abbate o-
ratione. Tibi domine commen-
damus ponatur crux et
duo cerei ad caput de-
functi. Alii qui cetera por-
tant locis suis ea repo-
nant. Porro si capitulum in-
termiserant revertantur
complentes quod rema-
serant et ibi presens de-
functus absolvatur.
Et si abbas tunc defuerit.
primo capitulo quo affu-

erit absolvat eum. Si re-
fectionem intermiserant
redeant ad refectionem
ita tamen ut cymbalum non
percutiatur. nec nola pul-
setur nec usus repetatur.
nec lector benedictionem
petat. Sed incipiat ubi
dimiserat. Sic etiam
in quadragesima fiat. qui
vero nec dum incepe-
rant comedere rema-
nentes ad corpus post-
ea comedant. Similiter fiat
capitulum vel ad cenam
vel aliubi erunt fratres
provideat abbas. ne cor-
pus solum remaneat.
Et si in ebdomada tempore fuerit.
finita oratione quam
supradiximus. tibi domine
commendamus residen-
tes simul is ordine quo
sunt in choro incipi-
ant psalterium. horas
canonicas suis tempo-
ribus. sicut in aliis die-
bus psalmodia intermit-
tentes diligenter ca-
nant et expletis horis
ubi dimiserant. psalterium
reincipiant. ¶ Si an-
te horam diei tertiam

moritur: eadem die se-
peliatur. Si ab hora di-
ei tercia usque ad matuti-
nas moritur: post capi-
tulum. Si a matutinis
usque tabulam moritur:
post maiorem missam se-
peliatur. Si inter tabulam
et terciam moritur: ad
vesperas sepeliatur. Si
in estate obierit men-
struum reservandus.
vel eadem die ante ves-
peras sepeliendus. Post
prandium vigilet dex-
ter chorus usque ad soni-
tum tabule. et dicta no-
na breviter si cantata non
est post sonitum dormi-
tum erat. Sinister vero post
prandium dormitum erat.
et post sonitum vigilet
et nonam si dicenda est
tractum et alte cantet.
Quod si vero alibi vigilium
fuerit: exeant fratres
qui dormiunt et corpus
sepeliatur. Quod si men-
struum reservatur. hoc
modo in nocte agant
vigilie. Post completorium
dividat sacrista noctem
in duas vigilias equa-

liter prout voluerit et
potuerit. et prima vigi-
lia vigilet dexter chorus.
et circa finem eiusdem
vigilie visum fuerit bre-
viter cantent matuti-
nas. Quibus dictis: cum
prima vigilia transac-
ta fuerit pulsentur ma-
tutine. Cum ergo illi qui
in prima vigilia dormi-
erunt de dormierunt.
alii exeant preatocho-
rium et eant dormitum.
Tunc alii qui remanent
sicut in aliis diebus ma-
tutina oratione incipiant.
Ad dominum cum tribularer.
et post tractum cantent
matutinas. Si a comple-
torio usque ad matutinas
obierit: ab hora qua
defunctus in ecclesiam al-
latus fuerit. quod super est
noctis vigilias dividá-
tur ita ut dexter chorus
primum vigilet. ad
matutinas pulsatas
a matriculario secun-
dum textum tractum et alte
cantent. Deinde dic-
tis matutinis sinister
chorus vigilet. Quod si

tali hora obierit ut cō
pleto officio defuncti ui
gilie diuidi non possint
preter uigilent. Omni
tempore sicut determi
natum est fiat. nisi a
liqua rationabilis cau
sa interuenerit et receptis
dupplicibus festis. in qui
bus preter matutinas cā
tent. et tunc abbas prouide
at. Qui uel ante uel post
matut. ad corpus uigi
lent. Potest ei abbas si
ei uisum fuit in festis.
xii. lc. uel etiam in aliis
diebus de illo choro qui il
nocte primum uigila
re debet aliquos retinere.
qui .s. ad cantandas ma
tutinas ceteros possint
iuuare. Sciendum est
quod si pro aliqua causa
psalterium inceptum
non finierint: ibi rein
cipiant ubi dimiserint.
Sic etiam faciant cū
sibi inuicem succedunt.
Cum fratres de refectorio ad
gratias agendas in ecclesia
uenerint: illi qui re
manserant per refecto
rium cantent eis post gra

tias ubi debeant inp
indicant. Post cōple
torium more solito ꝯ
ingressi dormitorium qui
uigilare debent reu
tantur ad corpus. Il
lud uero in primis custo
diant quibus abbas iniu
xerit. ut nullus dirigatur
iniua ex quo frater mor
tuus fuit. usque post re
conditum corpus. nisi
necessitas eū compel
lat. Qui in officiis depu
tati sunt assistant de
functo quantum potu
erint.—

Quamdiu corpus in
humatum in ecclesia
iacet nullatenus sede
ant fratres in claustro. si
ue in hora locutionis.
siue in aliis horis. quibus
sedere solent. sed sint pro
ter ad corpus et psalmos
cantent. Si aliquis uel
ad prouidendum lectio
nem. uel ad aliud aliquid
faciendum exire neces
se habet: accepta li
centia exeat et com
pleto quod agendum est.
statim redeat. Semper

si competenter fieri pot
postquā fr̄ sepeliatur dꝫ
in conuentu p̱ eo missa
cantari. Q̄ n̄ p̄ caplm
sepeliendus est fr̄. tūc
ea die capituli cāctus
pulsetur. ⁊ missa pro
defunctis siue estas si
ue yemps fuīt usqꝫ p̄
capitulum reseruetur. De
capitulo ad ecclīam e
atur. cantando psalmū.
s. ubi mea. ⁊ celebrata
sollempnit̄ missa. cor
pus sepeliatur. Qꝫ si
tal' dies fuīt in qua di
citur in cap̄ psalmus.
laudate dnm̄ om̄s gē
tes. tunc post psalmū
dicta oratione eant cū
silentio in ecc̄am. ⁊ can
tent missam. Q̄ n̄ n̄
post maiorem missam
sepeliendus est frater
sitalis dies fuerit in
qua missa de die. aut ī
termitti possit p̱pt
aut transmutari. si trās
mutatur. tunc missa
de die post primam cā
tetur. ⁊ missa p̱ defūc
to loco maioris mis
se sollempnit̄ celebret.

⁊ ea finita corpus ter
ra condatur. Qꝫ si mis
sa de die conuenienter
transmutari non pot.
tunc missa p̱ defuncto
post primam cantetur.
⁊ post maiorem missā
corpus sepeliatur. Q̄
autem ante uesperas
sepeliendus est. tunc q̄
hora missa p̱ eo cantet
non ualde curandum ē.
uidelicet post primam.
siue loco maioris misse.
si intermitti pot. Q̄ n̄ ali
quis fratrum paulo an
terciam moritur eadem
die ante uesperas sepe
liendus. s. maior missa
talis fuīt q̄ intermitti n̄
possit. tunc p̱ defuncto
missa in conuentu nō
agitur. Sꝫ tn̄ ad maio
rem missam collecta p̱
eo dicitur. ⁊ sero si fieri
pot factis p̱ eo uigiliis
sequenti crastinum p̄
primam p̱ eo missa in
conuentu cantatur. In
quadrag̃ tn̄ ⁊ in diebꝫ
quorum libꝫ ieiuniorū.
eccl̄. s. sexta ante maio
rem missam dicitur. si

competentior fieri pot-
missa p defuncto in conuen-
tu cantetur. Quotiens
cumque aut in diebus quo
tumlibet ieiuniorum. siue
in quadragesima siue in
alio tempore tres misse
in conuentu cantande
fuerint: una. s. de festo. al
tera de ieiunio. Tercia
pro presenti defuncto. tercia
missa uel de festo uel de
ieiunio ne conuentus
grauetur breuiter canta
tur. Missa uero pro de-
functo sollempniter cele
bretur. Quod si in parasce
ues euenerit obitus
defuncti: nulli omnino
in conuentu. sine priua
tim p eo missam canta
re licet. Quod si in sabbato
sancto euenerit: in conuentu
similiter p eo missa non
cantabitur. poterit tamen
post euangelium sollemp
nis misse cantari priua
tim. Illa autem missa que
in conuentu debetur
seruabitur usque ad quin
tam feriam pasche. et
tunc ei sollempniter red
detur. ita. s. quod in pre-

senti quarta feria ante
uesperas p eo uigilia
dicatur. In die natal.
domini et in die pasche. et
die pentecoste. si presens
defunctus fuerit: potest
p eo matutinalis missa
cantari. In ceteris quo
que sollempnitatibus fu-
erit. et si aliquam missam
matutinalem de sanctis
cantari debeat: inter-
mittatur. et p presenti
defuncto cantetur. In
festiuitate sancte marie
si in hora maioris mis
se defunctus affuerit:
post processionem de cho
ro remoueatur et usque
post missam in
ponatur. et interim ab
eis quibus albas uiserit
custodiatur. Missam p
defuncto si fieri potest
deus albas cantare. et tot
obsequium facere. Cum
offerendus est frater de-
functus deus paulo ante
matricularius signum
ter aut quater ad con
uocandos fratres pulsare.
et lacrista sacerdotibus
manualia et stolas di

stribuere. Paratis igitur
omnibus. abbas et qui cru-
cem. laternam thuribu-
lum et aquam benedictam
ferunt: ordinentur ad
caput defuncti. hoc mo-
do. primus aqua. Postea
lumen. Deinde crux.
ultimus abbas reuesti-
tus. Thuriferarius
uero iuxta albem. ut
cum thurificare corpus
uoluit. tunc. scilicet cum di-
citur. Pater noster. paratum
tribuat ei thuribulum.
finita prima oratione ar-
marius ascito alio fratre
hinc inde iuxta albem
pauliper retrorsum sta-
tes incipiant. R. Su-
buenite sancti. Quo fini-
to: cantent uersum.
Deinde. Kyriel'. Ex-
pleto itaque officio eat
thuriferarius in ordi-
nem suum. i. inter lumen
et aquam. Et tunc in-
cepta antiphona ab arma-
rio eant cantando psal-
mum eo ordine quo stant
in choro. ita ut abbas
eat post crucem. Si ab-
bas reuestitus non fuit

post conuentum ultimus
eat. Sed et .iiii. fratres ab ab-
bate prouisi induti tuni-
cis lineis sub suppellicijs
tollant corpus. Tam diu pul-
santur signa quousque de-
functus sepultus sit. In-
terim remaneant aliqui
qui ecclesiam et claustrum
custodiant. Cum ad tu-
mulum peruenerint: abbas
et ministri ordinent se
ad caput fosse. Conuentus
uero ita ordinet se ut dex-
ter chorus stet ad dexte-
ram partem et similiter ad si-
nistram partem. Hij autem
qui portant corpus: po-
nant illud ex parte meri-
diana. et tunc suppellicia
deponentes in tunicis li-
neis ad hoc preparatis rema-
nentes duo ex eis descen-
dant in fossam ad corpus
suscipiendum duo foris
remaneant ad deponen-
dum. Quo tumulato:
redeunt ad chorum in
ordine suo. Interim abbas
officium peragens. cum dictum
fuerit. R. Requies mea. as-
pergat corpus aqua. post-
ea fossam. Deinde thuri-

fratro corpe tradat thuri
bulu illi qui est in fossa.
ut eam thurificet. Mox
que deponatur corpus: statim
aspergatur ab abbate. et ab
eo qui est in fossa. thurifi
cetur. Quo operto: cum dic
tum fuit. De terra plas
masti me. abbas sup corpus
incipiet terram. incipiens o
ratione. Oremus fratres ka
rissimi. Qua dicta: elon
get se paululum a fossa.
ordinatis ante eum. lu
mine. cruce. thuribulo.
aqua benedicta. et consum
met cetera que restant. Ce
teri sacerdotes qui manua
lia tenent: in silentio di
cant orationes. Solus au
tem abbas alte dicat. Con
summato itaque obsequio
incipientes. vii. psalmos
penitentiales revertantur
ad ecclesiam eo ordine quo
venerint. et ingressi me
dium chorum. sive festum
fuerit sive non: prosternantur
seniores ante
gradus. deinde alii post
eos. novissime iuniores.
ita per transversum dispo
siti sicut ad terciam orati

onem solent disponi.
Interim abbas exutus
veste sacerdotali pro
sternat se ante prio
res sed gradus priores
sed gradus. Qui si aliquis
fecerit obsequium exutus
veste sacerdotali prost
natur in primo ordine
inter priores. Post psal
mos: dicto Requiem e
ternam. dicant. Pater noster.
et sacerdos dicat. Et ne
nos. In memoria eterna
erit iustus. Ab audito
ne. Anime famulorum fa
mularumque tuarum requies
cant in pace. Domine ex
audi orationem meam.
Dominus vobiscum. Oratio.
Absolve domine animam
famuli tui. fidelium deus
omnium. et sic discedant.

Fratres qui extra cho
rum sunt: et muniti
ad exitum morientis
et ad sepulturam si pos
sunt sint in ordine
suo. Sin autem impossibi
litatem suam abbati sugge
rant. Ab his vero que
in ecclesia pro eo aguntur

pinantur ab eo. Qui
in infirmaria sunt: si
uoluerint simul exe
ant ad tumulum. De hic
plura breuia fiant q
dentur elemosinario at
q; portario ad distribuen
da peregrinis. Ipso die q
defunctus sepelitur omis
sacerdotes qui cantare
possunt: cantent mis
sam p eo. a singulis tot
antequam sepulture
tradatur. extr extra de
bitum quod ei debent.
Hoc est autem commu
ne debitum. ut p eo uigi
lie .xii. lectionum in ec
clesia fiant. In ipso ipi
die qua sepelitur si com
petenter fieri non potest
antequam sepeliatur.
in sequenti die missa in co
uentu fiat. et p̄benda
una. et si p unum annum
nobiscum conuersatus
est: ad superiorem men
sam. p .vii. dies p eo
ponatur. Quibus fini
tis septima die commemo
rante armario absol
uatur in capitulo. et
tunc coniugatur in

collecta. Deus uenie lar
gitor. Et ab unoquoq;
sacerdote .viii. misse pri
uatim et ab unoquoq; alior
qui non sunt sacerdotes
unum psalmum. et qui
ipsum ignorant. centi
es quinquagies. mise
rere mei deus. Qui ii
ipsum ignorant: toci
ens pater noster. et una mis
sa ab obitu eius usq; ad
.xxx. dies. excepto pasce
uen. spaliter p eo cotidie
cantur. quam cantant
sacerdotes priuatim eo
ordine quo sunt in cho
ro. et tuit armarius sin
gulis diebus in capitulo dicat
quis eam sequenti die can
tare debeat. Quod si infra
os .xxx. dies alter frater obie
rit: ab obitu ultimi de
functi usq; ad tricesimam
diem primi. tricenarium
eorum commune fiat. ita
ut una missa p utrisq;
singulis diebus dica
tur. Terminato uero
tricenario primi defunc
ti tricenarium secundi sin
gulariter pficiatur. de
hys qui ad succurren

dum uenerint. post alba-
turisum fuit pro eis fiat.
Quociens aliquis de fra-
tribus nostris ad obedientias
aut alicubi directus in
itinere moritur: plena-
rium officium in conuen-
tu pro eo fieri debet. statim ip-
sa hora qua obitus eius
annunciatus fuit: si com-
petenter fieri potest commen-
datio fiat et uigilie in
uespere et missa sequenti di-
e sollempniter. Si commen-
datio ipsa die fieri non pot-
fiat in crastino ante missam
que pro eo cantabitur. Quod si
aliquid pro defunctis in con-
uentu agendum est. si pro
festo. aut pro aliqua alia
causa impresenti fieri non
potest. quam citius fieri po-
test: fiat. Pro omnibus fra-
tribus nostris defunctis semel
in anno coniter commemo-
ratio sollempnis fiat in
conuentu et ab unoquo-
que sacerdote quindecim
missas infra annum. a
ceteris uero duodecim psal-
teria dicantur. Qui
uero psalterium nesci-
unt: duodecies. centies.
miserere mei deus. Qui
ipsum ignorant: triciens.
Pater noster. Pro patribus no-
stris. matribus. fratribus et
sororibus et omnibus paren-
tibus et amicis nostris. se-
mel in anno sollemp-
niter in conuentu ple-
narium officium agi-
tur et ab unoquoque sacer-
dote una missa. pro omnibus
priuatim cantatur a
ceteris quinquaginta
psalmi. Ab hiis qui
psalmos ignorant: to-
ciens miserere mei deus.
Qui ipsum nesciunt:
totiens. Pater noster. Quod si
obitus patris. matris.
fratris. sororis. ali-
cui fratri nunciatus fuerit.
potest tamen in capitulo mi-
sericordiam querere et tunc
specialiter ibi absoluitur.
et ad uigilias: et ad mis-
sam matutinalem collec-
ta pro eo dicitur. De ce-
teris uero amicis num-
quam presumme au-
deat:

Quando aliquis de
seculo rogat ut in
cymiterio nostro se-

pelliatur: si ille talis fu
erit qui a toto conuen
tu cum processione susci
pi debeat: Sed domnus ab
bas cum amicis defunc
ti qui curam funeris illius
agunt diligenter trac
tare et eis horam in qua
deferatur numquam
ipsi elegerint. Sed quam con
uentui aptiorem indi
cauerit: indicare. Hoc
etiam eis dicat. ut eo
dem momento quo cor
pus efferri debet: pre
mittant uelociter nun
cium qui eius aduen
tum denunciet. Debet
quoque abbas sacristam
et matricularium premo
nere ut unusquisque e
orum quod ad suum offi
cium spectat diligen
ter preparet et disponat:
ne aliquod scandalum per
eorum negligentiam per
ueniat. Si uero circa
illud tempus in quo
defunctus deferri debet
aliqua hora cantanda
est regularis. Prouide
at matricularius ut
ita tempestiue pulset

prius et cantetur. quate
nus propter aduentum de
functi non intermittatur.
nec si fieri potest cum festi
natione dicatur. Ex quo
enim abbas primum nun
cium defuncti habuerit
horas que secuntur debet
diligenter attendere et
eas prout tempus permise
rit quanto magis con
uenientius poterit dis
ponere. Fratres quoque pre
monere debet abbas. ut
illa hora qua defunctus
deferendus est. pariter
omnes in claustro sedeant.
ne forte quando matricula
rius monitum pulsa
uerit aliquis de esse in
ueniatur. Ad huc etiam
ab abbate alicui debet in
iungi. ut in locum alique
eat. de quo aduentum
defuncti longe ante pre
uidere possit. et statim ut
uiderit ei renunciare non
differat. Cum uero corpus
defertur: et aut quasi
sicut ad mortuum fieri
solet tempestiue signum
matricularius pulset.
Quo audito: fratres

statim ecclesiam ingrediantur et ad suscipiendum corpus se preparent. Interim sacrista aliquos de iunioribus adducet cum aquam benedictam, et thuribulum. ceteris cetera tribuens. unicuique quid deferre debeat euidenter assignet. Congregatis itaque fratribus et preparatis omnibus. cum illi qui deferunt corpus monasterio appropinquauerunt: exeant fratres cum processione de choro in ecclesiam et eant corpori obuiam. aqua benedicta precedat. Postea thuriferarius. Deinde lacerna cum lumine. Deinde crux. nouissime sacerdos habens stolam in collo tenens librum. et hii omnes sicut ceteri in cappis sint. Si uero statim post susceptionem debet pro defuncto missa cantari. induatur sacerdos indumentis sacerdotalibus. et sicut supradiximus eat post crucem. Sic

etiam ipse abbas si ad hic processionem reuestitus fuerit. Post crucem iuerit. Si defunctus talis fuerit quia fratribus nostris suscipi debeat et portari contra quatuor fratres ab abbate prius induantur tunicis lineis ad hoc preparatis et desuper suppelliciis et eant in processione primum cum. Hinc et inde uero post sacerdotem dispositi. Processione itaque exeunte de choro cum iuniores qui post sacerdotem incedunt: portam que est in retrochoro egressi fuerint: ibi iuxta remanentes subsistant. Sequentes autem suos inferiores transierint. Hinc et inde lateraliter sedis ponant et abbi nouissime per medium transeunti inclinent. Et ita processio ordinetur. ut abbas et seniores sint inferius iuxta portam monasterii. Iuniores uero superius usus ho-

stuum retrorsum. Sacerdos uero et qui post eum precedunt: foris in porticum exeant. et utrique secundum longitudinem porticus se extendentes subsistant. Cum corpus defuncti usque ad porticum delatum fuerit: ibidem ad modicum deponatur. et mox a sacerdote. uel ab abbate si simul occurrerit. aspergatur et thurificetur. ac deinde sublatum armario incipiente. R. Libera me domine. usque in medium ecclesie. uel si talis persona fuerit usque in chorum deferatur. ibique deponitur. Quod si uero corpus non in choro. sed in ecclesia deponitur. debet totus conuentus tamdiu in ecclesia ipsa subsistere. quousque R. quod inceptum est finiatur. et a sacerdote una collecta dicatur. et sic postea cruce ad caput defuncti et cereis accensis pro

defuncti et cereis accensis processio. precedente aqua benedicta. thuribulo et laterna. in chorum redeatur. Quod si aliqua processio extranei in corpore euenerit: tunc fratres nostri siue in ecclesia cum suscipitur. siue in choro debent omnes in una parte ecclesie siue chori consistere. et aliam partem uacuam ceteris relinquere. Quando defunctus ad tumulum deferendus est: tunc si processio extranea ibi presens est debet processio nostra nouissimo loco incedere. et cum tumulum peruenerit quantum possibilitas loci patitur. seorsum ab aliis simul stare. Itemque humato corpore eo modo quo uenerunt reuerti. Prouidendum autem est in huiusmodi processionibus ut maturiores persone ad ea que ferenda sunt. uel facienda ordinentur. Qui etiam quamdiu inter ceteros incedunt quanto possibile est studeant simul

7 coadunati incedere. 7 cũ
steterint. simul stare.
Vniũsaliť autem oms
studere debent ut quo
diu in psentia extiterint
que sunt. coram eis ma
xime disciplinate se ha
ant. Sie autem aliq̃ue
cause ex impulso emer
gentes ordinem ptur
bent. ad curam arma
rii spectat. ut si qua ex
tempore q̃ p̃dicti non po
tuerint subito facien
da occurrerint. qualit
agenda sint puidere.
7 aliis quemadmodum
oportet facienda iniũe.
7 ut ceteri oms minist
eius. siue in faciendis si
ue cauendis quib3q re
b3 sequantur. Hoc quo
q ad eum ptinet ut me
moriam anniuslib3 defũc
ti qui in cymiterio nrõ
sepelitur in capl'o faciat.
ubiq3 psencialiter absol
uatur. 7 in collecta. Deus
cuius miseratione. con
iungatur. Ipsa autem
die qua sepelitur ad ui
gilias p eo una collecta
dicatur. 7 in sequenti

die ad missam matuti
nalem. Q3 si dõmus ab
bas alicui maiorem mi
sericordiam impende
uoluerit p ut ipẽ de
terminauerit fiat. Cor
porib3 q̃ defuncti afferũ
tur fratres neq3 in die
uniũsaliter assidere de
bent. neq3 in nocte uni
uersales uigilias agere.
s3 in puidentia abbatis
relinquitur quos aut
quot ad hec officiũ de
putare uelit. Similit
tacendum est quod in
cymiterio canonicorum
corpora sepelienda non
sunt. nisi qui in choro
recipiuntur. 7 hoc a frĩ
b3 delata. eadem modo
quo de fr̃ib3 dictum ẽ
tumulantur. Cetera
q̃ extra chorum ponun
tur in cymiterio extiori
sepeliuntur. 7 deferun
tur a laycis. 7 tumula
tur. Sicut aliquo defũ
cto processio uenerit qui
non est in chorum re
cipiendus relicto corpe
in ecclia si p eo psencia
aliter missa cantanda

est processio chorum nob
iam ingrediatur. Si au
tem fratrem sepeliendus
est: tunc cum eis prior
ad corpus remanebi
mus quousque sepultus
sit. In reditu a tumu
lo v. iii. psalmi dicant.
et prostrationes fiunt si
cut de nostris. Quod si processio
extranea ad nos uenit
quia ad custodiam tanti
arum uel aliarum qua
rumlibet rerum deputa
ti sunt: abbas nomina
tim debet designare uel
presentibus precipere. uel
absentibus per quos nolu
erit mandare.

80 Misse pro defunctis que
in conuentu sollemp
niter fiunt. tres tantum
collectas habere debent:
Unam pro presenti de
functo. l. Quesumus
domine. siue pro anniuersari
o. Deus indulgentiarum.
Secundam pro fratribus
nostris. Deus uenie lar
gitor. Terciam: comu
nem pro omnibus. Om
nipotens sempiterne

deus qui ui. Quod si fratrum
quis simul euenerit. i. obitus
defuncti et anniuersarium.
inter mittatur. Deus
uenie largitor. et pro
presenti defuncto prior
collecta dicatur. Secun
da: pro anniuersario. et ce
pro omnibus. In illo autem
anniuersario quod pro
fratribus nostris sollempniter
agimus prior dicat.
Deus indulgentiarum.
v. Secunda inclina do
mine. pro defunctis bene
factoribus. Tercia: com
munis. Breues pro de
functis qui de albatis
nostre societatis ueniunt
in capitulo leguntur.

Ego frater c 81
N. clericus. uel fra
ter uis fuero religione
et ordinis: similiter dicere.
stabilitatem corporis mei
ecclesie beate marie pro
mitto coram deo et sanc
tis reliquiis eiusdem ec
clesie in presentia dom
ni N. prioris et ceterorum
fratrum. et emendatio
nem morum meorum. perpetu
e in castitate et comu

mone. et inobedientia
secundū gratiam mi-
chi adeo collatam. et fa-
cultatem uirium mearum.
Ex-p-li-oct-

L-I-B-E-R.
Ro G ple nondi-
nus B E A T I Augu-
stini epis Ycop.

Figur ordinis
cra genom.

